

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**DEVLET OKULLARINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN
DERS PLANI YAKLAŞIMLARI**

Hacı Yaver ÇERÇ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

STANBUL – 2009

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DEVLET OKULLARINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN
DISPLİNİNYAKLAŞIMLARI

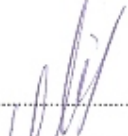
Hacı Yaver ÇERÇ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

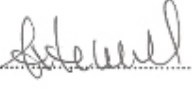
TEZ DANIŞMANI
Dr. Mustafa FARSAKOLU

STANBUL – 2009

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

02.07.2009 tarihinde tezinin savunmasını yapan Hacı Yaver ÇERÇİ'ye ait "Devlet Okullarında Görevli Öğretmenlerin Disiplin Yaklaşımları" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Münexver ÇETİN
(Başkan)

Yrd. Doç. Dr. Ali TEMEL
(Üye)

Dr. Mustafa FARSAKOĞLU
(Üye)
(Danışman)

ÖNSÖZ

Bu çalı ma, devlet okullarında görevli öğretmenlerin disiplin yakla ımlarını belirlemek amacıyla yapılmı tır. E itim sisteminin birçok sorunları vardır. Bu sorunların ba ında okullarda ya anan disiplin olayları gelmektedir. Okullarda meydana gelen bu sorun zaman, kaynak, yatırım israfına neden olmaktadır. Ya anan disiplin olayları sadece okullarda ya anması ile son bulmuyor, aksine olumsuz etkileri çok geni bir alanda görölmektedir.Toplumda ya anan cinnet halleri ve olumsuz vakalar toplumun giderek derin yaralar içeresinde oldu unu göstermektedir. Sorunun kayna ının bilinmesi ve bu sorunu artıran nedenlerin tespiti çok önemlidir. Sa lıklı bir toplumun temellerinin atıldı ı okullar bireylerin üzerinde gelece e yönelik katkılar yapmaktadır. Okullarda ya anan sorunlar ne kadar az olursa sa lıklı bir birey ve mutlu bir toplum olu turma imkanı bir o kadar daha kolay olacaktır.

Ara tırmanın gerçekte mesinde görü ve önerileriyle bana yol gösteren, de erli zamanlarını ayıran Hocam, danı manım, Sayın Dr.Mustafa FARSAKO LU' na, ve Ali TEMEL hocama çok te ekkür ederim. Son olarak, imlâ, noktalama ve anlatım bozuklukları yönünden gerekli düzeltmeleri yapan ö retmen arkadaş larım Emine YÜKSEK ve Hüsniye Deniz KAYALAR'a, ngilizce çevirisindeki hatalarımı düzelten Mustafa GÖNCÜ'ye de ayrıca te ekkür ederim.

Hacı Yaver ÇERÇ

ÖZET

Bu ara tırma “Devlet okullarında görevli ö retmenlerin disiplin olaylarına yaklaşımlarını” belirlemek amacıyla yapılmı tır. Disiplin kurallar bütünüdür. Kuralların olmadığı yerde düzensizlik, keyfilik ya anır. İstenilen amaçlar gerçekleştirmez. Disiplin eğitimde ilk yerleştirilmesi gereken değerlerin başında gelmektedir. Eğitim okullarda gerçekleştirilmektedir. Öğrenciler, öğretmenler, aileler ve okul idaresi okulun en temel yapı taşlarıdır. Okullarda istenmeyen olaylar bu yapı taşları arasında gerçekleştirilmektedir. Disiplin olaylarının nedenleri birbirinden farklılık göstermektedir. Öğrenciler okula başladıkları yaşlarla ve bitirdikleri yaşları arasında farklı biyolojik dönemler geçirmektedir. Ergenlik öğrenci davranışları üzerinde etkin bir dönemdir. Aileler öğrencilerin davranışlarında etkilidir. Öğretmenlerin disiplin yaklaşımlarındaki farklılıkları öğrencileri ile sorun yaşamalarına neden olmaktadır.

Ara tırma için seçilen evren İstanbul ili Avrupa yakasında yer alan Bakırköy, Beşiktaş, Fatih, Esenler, Göngören’ ilçesindeki okullardır. Ara tırmanın örnekleminde yer alan okullar tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiştir. Ara tırmada, betimsel ara tırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır.

Devlet okullarında görevli öğretmenlerin disiplin yaklaşımlarını ölçmek amacıyla ara tırmacı tarafından gerçekleştirilen kişisel bilgi formu ve 24 maddelik disiplin nedenleri anketi kullanılmıştır. Ankete katılan öğretmen sayısı 348 kişidir. Elde edilen bilgiler SPSS 16 (Sosyal Bilimler için istatistik Paket Programı) kodlanarak analiz yapılmıştır.

Ara tırma sonuçlarına göre;

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları sınıf veya branş ö retmeni olmasına göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları yaşa göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları mezun oldukları fakülteye göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları kıdemine göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları görev yaptıkları okullara göre farklılaşmaktadır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları disiplin yönetimi ile ilgili kurs almalarına göre farklılaşmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Disiplin, Ceza, Ergenlik, Ö retmen

ABSTRACT

This research conducted to determine discipline approach of the teachers who work in state school. Discipline is the total of rules. Discipline is first value to be given in education. Students, teachers, parents and school management are the basic object. Undesired event occur among those subject. The reason of discipline events is display difference from each others. The students have experience different biological period of time between starting school ages and finishing school ages. Adolescence is active time on the students behavior. Parents are effective on the students behavior. The difference of discipline approach of the teachers is cause problems with their students.

The research includes the school determined in Bakırköy, Bağcılar, Eseneler, Fatih, Göngören, İstanbul. These schools are chosen by random method. In this research, general scanning is used which one of the descriptive research.

In order to measure the discipline approach of the teacher in state schools, personal information form 24 items questionnaire are used by researcher. The 348 teachers included to this questionnaire. The obtained data have been analyzed with SPSS (Social Science Statistic Program) 16.0 software

According to the result of the research, the approach of the teachers who work in state schools, on discipline doesn't show any difference in accordance with their gender,

The approach of the teachers who works in state schools on discipline doesn't show any difference accordance with their education level faculty.

The approach of the teachers who works in state schools on discipline doesn't show any difference in accordance with their taking course on discipline.

The approach of the teachers who works in state schools on discipline show difference in accordance with their branch,

The approach of the teachers who works in state schools on discipline show difference in accordance with their age,

The approach of the teachers who works in state schools on discipline show difference in accordance with their experience,

The approach of the teachers who works in state schools on discipline show difference in accordance with their kind of school

Key words: Discipline, Adolescence, Punishment, Teachers who work in state school

Ç NDEK LER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	VI
Ç NDEK LER	VI
TABLolar L STES	XV

BÖLÜM I.....	1
GR	1
1.1.E itim.....	2
1.2..Disiplin.....	4
1.2.1.DisiplininTanımı.....	5
1.2.2. Disiplin Yakla ımları.....	7
1.2.2.1.YönetmeTeorileri.....	7
1.2.2.1.1. Davranı cılık Modeli.....	7
1.2.2.1.2. Atılğan Disiplin Modeli.....	8
1.2.2.2. Yönlendirmeyen Müdahale- Karı ma Teorileri.....	9
1.2.2.2.1. nsancıl Teori.....	9
1.2.2.2.2. Transaksiyonel Analiz.....	10
1.2.2.3. Liderlik Teorileri.....	10
1.2.2.3.1. Mantıklı Sonuçlar Teorisi.....	10

1.2.2.3.2. Seçme Teorisi.....	11
1.2.3. Okulda Disiplin.....	12
1.2.4. Sınıf Disiplini.....	18
1.2.5. Aile ve Disiplin.....	20
1.2.5.1. Ana Baba Tutumları.....	23
1.2.5.1.1.A ır ı Baskıya Dayana Otoriter Tutum.....	24
1.2.5.1.2.A ır ı Serbestli e Dayanan Çocuk Merkezli Tutum	25
1.2.5.1.3.Dengesiz Tutarsız ve Sorumsuz Tutum.....	26
1.2.5.1.4.A ır ı Kollayıcı ve Koruyucu Tutum	27
1.2.5.1.5.Sevgiye Dayalı Güven Verici Ho görülü Tutum.....	27
1.2.5.2.Bo anm ı Aileler ve Disiplin Olaylarındaki li ki.....	29
1.2.5.3.Ailenin Sosyo -Ekonomik Durumu.....	31
1.2.5.4.Aile Tipleri.....	33
1.2.5.4.1.Koruyucu Aile.....	33
1.2.5.4.2.Baskıcı- tici Sevgisiz Aile.....	33
1.2.5.4.3.Demokratik Aile	34
1.2.6.Disiplin Olaylarında Ö retmenin Etkisi.....	36
1.2.6.1.Ö retmen Tipleri	37
1.2.6.1.1.Otoriter-Kuralcı Ö retmen	38
1.2.6.1.2.Otokratik- Zorlayıcı Ö retmen	38

1.2.6.1.3. Demokratik Ö retmen.....	39
1.2.6.2. Ö retmen -Ö renci li kisi.....	39
1.2.6.3. En Çok Sevilen Ö retmen Özellikleri.....	40
1.2.6.4. En Az Sevilen Ö retmen Özellikleri	40
1.2.6.5. Ö retmen - Veli ili kisi.....	45
1.2.7. Ö renciler ve Disiplin	46
1.2.7.1. Ergenlik Devresi	48
1.2.7.1.1. Ergenli in Tanımı	49
1.2.7.1.2. Ergenlikte Biyolojik Geli me.....	49
1.2.7.1.3. Ergenlik ve Çocuk li kisi.....	50
1.2.7.1.4. Ergen ve leti im	52
1.2.7.1.5. Ergenlikte Arkada li kisi	53
1.2.7.2. Gençlik ve Disiplin	55
1.2.7.3. Ö renciler ve Televizyon	56
1.2.7.4. Ö rencilerin stenmeyen Davranı ları.	58
1.2.8. Ceza.....	60
1.2.8.1. Ceza ve Ö renci li kisi	60
1.2.8.2. Okulda Ceza.....	61
1.2.8.3. Okulda uygulanan Ceza Tipleri	62
1.2.8.4. Cezanın Olumsuz Etkileri	62

1.2.8.5. Geleneksel Disiplin Anlayı nda Ceza	64
1.2.8.6. Ça da Disiplin Anlayı nda Ceza.....	64
1.3. Problem	66
1.4. Ara tırmanın Amacı	68
1.5. Ara tırmanın Önemi	69
1.6. Sayılılar.....	69
1.7: Sınırlılıklar	69
1.8. Tanımlar ve Kısaltmalar	69
1.9. İgili Ara tırmalar	70
1.9.1. Yurt çinde Yapılan Ara tırmalar	70
1.9.2. Yurt Dı ında Yapılan Çalışmalar	74
1.9.3. Ara tırmaların De erlendirilmesi	74
BÖLÜM II.....	75
2. YÖNTEM.....	75
2.1. Model.....	75
2.2. Evren ve Örneklem	75
2.3. Veri Toplama Araçları ve Analiz	77

BÖLÜM III.....	80
3. BULGULAR ve YORUM	80
3.1. Demografik Değişkenlere Ait Frekans ve Yüzdeler	80
3.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular	80
3.1.2. Öğretmenlerin Yaşına Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular	81
3.1.3. Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular	81
3.1.3. Öğretmenlerin Aldıkları Eğitimlere Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	82
3.1.4. Öğretmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	82
3.1.5. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültere Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	83
3.1.6. Öğretmenlerin Aldıkları Yöneticilik Kursuna Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	83
3.1.7. Öğretmenlerin Disiplin ile İlgili Aldıkları Kursta Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	84
3.1.8. Öğretmenleri Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	84
3.1.10. Anket Sorularına Verilen Cevapların Madde İstatistikleri Sonuçları	84
3.1.11. Okul Disiplin Kurulları Okuldaki Disiplin Olaylarında Etkin Çalışmaktadır fadisine Verilen Cevapların Dağılımı ile İlgili Bulgular	86

3.1.12: Ekonomik Sorunlar Ö rencilerde Görülen Olumsuz Davranı ları	
Artırmaktadı ifadelerine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular	87
3.1.13. Ö rencilerin Kusurlu Davranı larını Hemen Düzeltirim ifadesine Verilen	
Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular	87
3.1.14. Ö retmenler Ö rencilere Yönelik Disiplin Kurallarını Çok yi Bilir	
fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular	88
3.1.15.Okul Yönetiminin Tutumları Ö rencilerin Davranı ları Üzerinde Etkilidir	
fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	89
3.1.16.Ergenlik Dönemi Sorunları Olumsuz Davranı larda Artırmaktadır fadesine	
Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	89
3.1.17.Ö retmen Davranı ları Disiplin Olaylarının Ortaya Çıkı ında Etkilidir	
fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	90
3.1.18.Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yetersiz Kalmaktadır fadesine	
Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	91
3.1.19.Televizyon Olumsuz Davranı lar için Kötü Örnek Te kil Etmektedir	
fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	91
3.1.20.Disiplin Olaylarında Ceza Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir	
fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular	92
3.1.21.Disiplin Olaylarında Ödül Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine	
Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	93

3.1.22.Olumsuz Davranı lar Olumlu Davranı lara Göre Di er Ö renciler Tarafından Daha Çok Örnek Alınmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	93
3.1.23.Rehberlik Servisinin Çalı maları Okullarda Görülen Olumsuz Davranı ları Azaltmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	94
3.1.24.Disiplin Olaylarının Sıkça Ya anması Ö retmenlerde Tükenmi li i Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	95
3.1.1.25.Ö rencilerde Görülen Grup Olma Psikolojisi Disiplin Olaylarını Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular	95
3.1.26.Ö rencilerin Gelir Seviyesinin Yüksekli i Disiplinsizlik Davranı mını Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	96
3.1.27.Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yeterince Çaldırıcıdır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	97
3.1.28.Evde İddet Gören Ö renci Disiplinsiz Davranmaktan Çekinmemektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	97
3.1. 29. Karnesinde Zayıfı Olan Ö renciler Di er Ö rencilere Göre Daha Fazla Disiplinsiz Davranmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.....	98
3.1.30.E itim Ciddi Bir tir .Hatası Olan Ö renci Cezasının Çekmelidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le İgili Bulgular.	99

3.1.31.Ö renciler Arasında Ya anan Küçük Olayları Görmezlikten Gelirim	
fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	99
3.1.32.Okulda Ö retmenler Disiplin Olaylarına Kar ı Her Zaman Aynı Tepkiyi	
Verirler fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.....	100
3.1.33.Her Yıl Disiplin Olayları Artmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı	
ile lgili Bulgular	101
3.1.34.Aileler Ö rencilerin Disiplinsiz Davranı larına Kar ı Yeterince Tepki	
Vermektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı le lgili Bulgular.	101
3.1.35. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yakla ımları le lgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Cinsiyetlerine	
Göre T Testi Sonuçları le lgili Bulgular	102
3.1.36. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yakla ımları le lgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Sınıf Veya	
Bran Ö retmeni OlmasınaGöre T Testi Sonuçları le lgili Bulgular.....	102
3.1.37. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yakla ımları le lgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Ya ına Göre	
F Testi Sonuçları le lgili Bulgular.....	103
3.1.38.Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yakla ımları le lgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin E itim	
Düzeyine Göre F Testi le lgili Bulgular.....	104

3.1.39. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Anketine Katılan Ö retmenlerin Mezun	
Oldukları Fakülteye Göre F Testi ile İlgili Bulgular.....	105
3.1.40. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Anketine Katılan Ö retmenlerin Kıdemine	
Göre F Testi ile İlgili Bulgular.....	106
3.1.41. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Anketine Katılan Ö retmenlerin Görev	
Yaptıkları Okul Türüne Göre T Testi ile İlgili Bulgular.....	107
3.1.42. Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin	
Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Anketine Katılan Ö retmenlerin Disiplin	
Yönetimi ile İlgili Kurs Almalarına Göre T Testi ile İlgili Bulgular....	108
BÖLÜM IV.....	109
4.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	109
4.1. Sonuçlar.....	109
4.2.Öneriler.....	116
4.3.Araştırmacılara Öneriler	117
KAYNAKÇA.....	118
EKLER	123
1: Kişisel Bilgi Formu.....	124
2: Anket	126

TABLolar L STES

Tablo1: Ara tırmaya Katılan Okulların Listesi	76
Tablo2: Güvenilirlik Analizi.....	77
Tablo3: Tutarlılık Analizi	77
Tablo4: Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde De erleri	80
Tablo5: Ya Aralıklarına Göre Frekans ve Yüzde De erleri.....	81
Tablo6: Bran a Göre Frekans ve Yüzde De erleri.....	81
Tablo7: Ö retmenlerin Aldıkları E itime Göre Frekans ve Yüzde De erleri.....	82
Tablo8: Ö retmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Frekans ve Yüzde Da ılımı.....	82
Tablo9:Ö retmenlerin Mezun Oldukları Fakültere Göre Frakans ve Yüzde De erleri.....	83
Tablo10:Ö retmenlerin Aldıkları Yöneticilik KursunaGöre Frekans ve Yüzde Da ılımları	83
Tablo 11:Ö retmenleri Disiplin le ilgili Aldıkları Kursu Göre Da ılımı.....	84
Tablo:12 Ö retmenleri Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Frekans ve Yüzde Da ılımları.....	84
Tablo13: Anket Sorularına Verilen Cevapların Madde statistikleri Sonuçları.....	85
Tablo14: Okul Disiplin Kurulları Okuldaki Disiplin Olaylarında Etkin Çalı maktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve YüzdeDe erleri	86

Tablo15: Ekonomik Sorunlar Ö rencilerde Görülen Olumsuz Davranı ları Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı Frekans ve Yüzde De erleri.	87
Tablo16: Ö rencilerin Kusurlu Davranı larını Hemen Düzeltirim fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	87
Tablo17: Ö retmenler Ö rencilere Yönelik Disiplin Kurallarını Çok yi Bilir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri	88
Tablo18: Okul Yönetiminin Tutumları Ö rencilerin Davranı ları Üzerinde Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	89
Tablo19: Ergenlik Dönemi Sorunları Olumsuz Davranı larda Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri	90
Tablo20: Ö retmen Davranı ları Disiplin Olaylarının Ortaya Çıkı ında Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	90
Tablo21:Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yetersiz Kalmaktadır fadesine Sorusuna Verilen CevaplarınFrekans ve Yüzde De erleri.....	91
Tablo22: Televizyon Olumsuz Davranı lar için Kötü Örnek Te kil Etmektedir fadesineVerilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri	92
Tablo23: Disiplin Olaylarında Ceza Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri	92

Tablo24: Disiplin Olaylarında Ödül Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	93
Tablo25: Olumsuz Davranı lar Olumlu Davranı lara Göre Di er Ö renciler Tarafından Daha Çok Örnek Alınmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	94
Tablo26: Rehberlik Servisinin Çalı maları Okullarda Görülen Olumsuz Davranı ları Azaltmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.	94
Tablo27: Disiplin Olaylarının Sıkça Ya anması Ö retmenlerde Tükenmi li i Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	95
Tablo28: Ö rencilerde Görülen Grup Olma Psikolojisi Disiplin Olaylarını Artırmaktadı fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri...	96
Tablo29: Ö rencilerin Gelir Seviyesinin Yüksekli i Disiplinsizlik Davranı nı Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri..	96
Tablo30: Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yeterince Çaldırıcıdır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	97
Tablo31: Evde iddet Gören Ö renci Disiplinsiz Davranmaktan Çekinmemektedir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	98
Tablo32: Karnesinde Zayıfı Olan Ö renciler Di er Ö rencilere Göre Daha Fazla Disiplinsiz Davranmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	98

Tablo33: E itim Ciddi Bir tır Hatası Olan Ö renci Cezasının Çekmelidir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	99
Tablo34: Ö renciler Arasında Ya anan Küçük Olayları Görmezlikten Gelirim fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	100
Tablo35: Okulda Ö retmenler Disiplin Olaylarına Kar ı Her Zaman Aynı Tepkiyi Verirler fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.....	100
Tablo36: Her Yıl Disiplin Olayları Artmaktadır fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri	101
Tablo37: Aileler Ö rencilerin Disiplinsiz Davranı larına Kar ı Yeterince Tepki Vermektedir fadesine Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde De erleri.	102
Tablo38: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları ile İlgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları.....	102
Tablo38a: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları ile İlgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Sınıf veya Bran Ö retmeni Olmasına Göre T Testi Sonuçları	103
Tablo39: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları ile İlgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Ya ına Göre F Testi Sonuçları	104
Tablo39a: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları İlgili Ö retmenlerin Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin E itim Düzeyine Göre F Testi.....	105

Tablo39b: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre F testi	106
Tablo39c: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Kıdemine Göre Testi.....	106
Tablo 40: Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Görev Yaptıkları Okullara Göre T Testi.	107
Tablo 40a:Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Disiplin Yönetimi ile İlgili Kurs Almalarına Göre T Testi.....	108

BÖLÜM I

Bu bölümde giri , disiplin kavramı, okulda, sınıfta ve ailede disiplin uygulamaları, disipline etki eden etmenler, Problem, Amaç, Önem, Sınırlılıklar, Sayıtlar, Tanım ve Kısaltmalar ve ilgili ara tırmalar verilmi tir.

G R

Tarım kültürü ya antısından, ehir ve sanayi kültür ya antısına hızlı bir ekilde geçi yapan ve her iki kültüre tam olarak adapte olamayan göç kitlelerinin yeni kültürün gereklerine kendini hazırlamada geç kalmı olması, beraberinde bir çok sorunu ortaya çıkarmı tir. Bu sorunlar sa lık, ehir yönetimi, e itim gibi demografik yapılarıdır (Bilgin, 2007: 35). *Toplumumuzun uzun yıllardan beri, çe itli düzensizlik ve düzenlilikleriyle birlikte hızlı ve etkili bir toplumsal de i im süreci ya amaktadır. Dolayısıyla bu süreç özellikle ana-baba-çocuk ileti imlerinde, önemli çatı ma kaynaklarından birini olu turabilmektedir* (Küçükahmet ve di erleri 20007: 20).

Hızlı nüfus artı ı, okulla mayı ve e itimin niteli ini olumsuz yönde etkileyen faktörlerin ba ında gelmektedir. Ülkemizde son yıllarda artan bu sorunların birey ve topluma olan olumsuz yansıması giderek artmaktadır. Özellikle bu sorunların birebir gözlendi i, sonuçlarının ise büyük etkilere yol açtı ı e itim sistemimizde ortaya çıkan sorunların en önemli kayna ı bu hızlı toplumsal hareketlerdir. Bu hareketlere yön veremeyen bir e itim sistemi, bu olaylardan do acak sonuçlardan olumsuz olarak etkilenecek ve olumsuz sonuçlarını düzeltmek için zamanı olmayacaktır.

Toplumun var olan kurallar olmadan çocukların sağlıklı bir şekilde topluma katılmaları sorunlar ile dolu bir yaşamı beraberinde getirecektir. Disiplin kurallarının olmadığı aile, toplum ve devlet yoktur. Toplumun çekirdeği olan ailede, toplumun küçük bir örneği olan okulda, kuralların varlığını öğrenen ve bunu hayatına yerleştiren çocuklar daha kolay birey olabilmektedirler.

1.1.E İtim

“E itim, istendik davranışları edilebilirliği meydana getirmek amacıyla” (Özdemir ve diğerleri, 2008: 4). E itimin tüm faaliyetleri bu amaç doğrultusunda meydana getirilmiştir. *E itimde ana amaç, çocuklukta toplum idealine varma eğilimini uyarmaktır. Ancak böyle yapıldığı zamanlar ki çocuğun güçlenmesi, itilebilirliği, nevroza, intihara, alkolizme cinsel sapıklıklara, suç kapsamına giren eylemlere vb. götürecektir. Eri yolların izlenmesi önlenemez* (Adler, 2000: 13). “Disiplin her çocuk için önemlidir; sağlıklı bir büyüme ve gelişme için kaçınılmaz bir gereklilik olduğu gibi, öğrenme mekanizmasının da ayrılmaz bir parçasıdır” (Salk, 1998: 78).

E itimin iki türü vardır. Açık ve kapalı i levler. Açık i levler e itim ile ilgili yasal dayanaklarda ifade edilen amaçlardan çıkarılan amaçlardır. Toplumun kültürünün yeni yeti gençlere aktarılması, bireyin toplumun etkin bir üyesi haline gelmesi, kendini gerçekleştirmesi gibi i levler açık i levlerdir. Kapalı i levler ise resmi amaçlar içinde yer almamakla birlikte e itim kurumlarının uygulamada bireyler için arkadaşlık ve tanıdık çevresini genişletme, statü kazanmasını sağlamak, onları toplumdaki tehlikelerden koruma ve haberdar etme, suç eğilimini azaltma, gibi kapalı i levlerdir (Özden ve diğerleri, 2005:113). E itim sisteminin amaçlarının gelecek nesillere aktarılması ve amaçlarının anlaşılması amacıyla disiplin kuralları belirlenmiştir. Disiplin kuralları e itim sistemi içerisinde okul, öğretmen, sınıf, öğrenciler ve aileleri kapsamaktadır.

E itim ve e itim sisteminin içerisindeki ö eler, sorunları kalıcı çözümler bulmak amacıyla olan sistemlerdir. Ancak e itim sistemlerinin kendisi sorunlar üretti inde, bu kez e itim süreci içindeki birey davranı larında ve ö renci davranı larında sorunlar ya amasına neden olabilmektedir. E itim sistemi içinde ya anan sorunlar ise e itimin kendi amaçlarına ulaşmasını zorla tırmaktadır. E itim sisteminin sorunlarının ba ında ise okullarda ya anan disiplin olaylarıdır. Ö renciler e itim sisteminin en önemli ürünüdür. Sorunların oluşmasında ö renci davranı ları önemli bir yer tutmaktadır. E itimin amaçlarını gerçekle mesi için ö renci davranı larının toplum yararına ve kendi ya amlarına yararına de i tirilmesi gerekmektedir.

Her eyden önce çocuk e itimi bilgi, tutarlılık ve disiplin isteyen bir konudur. E itimde disiplin ve ciddiyet ile ilgili bir ngiliz atasözü vardır. “Cehennem iyi niyet ta ları ile örülmü tür.” Modern e itim anlayı ı, bu atasözü ile tam olarak ba da masa da bu atasözünün gerçe i yansıttı ı medya araçları ile bilinmektedir. Bugün medya organlarında e itim ile yapılan haberler, genellikle disiplin sorunları, okullarda ya anan olumsuz olaylar, okulların sınavlardaki ba arısızlık haberleridir.

Okullarda ya anan ö renci olayları, kötü örnek te kil eden ö retmen-ö renci ili kileri vs. bu ya anan geli meler e itimde disiplin kavramının tekrar dü ünülmesini zorunlu kılmaktadır ve kararların daha kalıcı bir de i ikli e neden olması sa lanmalıdır. Disiplinin amacı düzeni korumaktır. Okullarda düzeni sa lamak için disiplini e itim sistemine do ru bir ekilde uygulamak gerekmektedir. “E itim sistemindeki disiplinin amacı da ö renmenin yalnızca olası de il, mümkün oldu u bir ortam yaratmaktır. E itim süreci içinde çocu a kazandırılması gereken kurallar ve yeti kinlerin bu konudaki yakla ımlarını içerir” (Gözütok, 1992: 74).

yi planlanan ve ciddiyetle uygulanan bir e itim, bireyi geli tirip hayata hazırlarken; eksik, yetersiz yanlı e itim birçok problemin kayna ı olabilmektedir. Özellikle okuldaki ba arısızlık, geleneksel disiplin anlayı ı, okul-aile-çocuk arasındaki ileti im kanallarının sa lıklı i lememesi, okul çevresinin güvenli olmayı ı vb. etkenler, çocu un okuldan kopmasına yol açacak ciddi problemleri beraberinde getirmektedir (Solak ve di erleri, 2007: 20). Hırsızlık, dilencilik, kapkaç, çetele me ve organize suç i leyen örgütlere katılma vb. durumlar okuldan uzakla an ö rencilerin dü tükleri tehlikelerden bazılarıdır.

E itimsel disiplin amaçlanırken her ya döneminin ihtiyaçları ve özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. İkö retim ile ortaö retimde disiplin anlayışı bu yönden farklı olacaktır. İkö retim, ortaö retim ve üniversiteyi kendi aralarında disiplin yaklaşımları açısından basit bir kıyaslama yapacak olursak, en zor ve katı disiplin ortaö retimde ya anmaktadır. Bunun nedeni ergenlik döneminin aılması gereken fırtınalı özelliğidir. Bu da gösteriyor ki e itimsel amacı örencinin gelişim özelliklerine uygun olarak biçimlendirmeliyiz (Emiroğlu, 2009: 3). Disiplin kuralları da belirlenirken bu özelliklere dikkat edilmelidir.

Ülkemizde de i en de er yargıları, hızlı ve düzensiz kentleşme, iç ve dış göç olayları, ekonomik dengesizlikler, baskıcı disiplin yöntemleri, hatalı e itim uygulamaları, travmatik ya antılar, istismara u rama, sevgi yoksunlu u, ailedeki suçlu birey örnekleri, iddet ve gerilim içerikli televizyon programları, bilgisayar ve video oyunları, vb. çocukları olumsuz yönde etkilemekte ve iddet e ilimine yönelmektedir (Solak ve di erleri, 2007: 56).

Okulda disiplin olaylarına en fazla maruz kalan ö retmenler, olumsuz olaylara sebebiyet veren ö rencilere o anda ceza vermek, uyarmak, kula nını çekmek, hakaret etmek gibi davranışlar sergilemektedirler (A ır, 1991: 49). Fakat ö rencilerin disiplin sorunları ile ilgili derin ve ayrıntılı olarak bir ilgilenme ortaya koyamamaktadırlar. Akademik yetersizliklerinin olması ve disiplin sorunlarını kalıcı çözüm yolları elde etmenin zor, me akkatli ve uzun bir süre istemesinden dolayı anlık çözüm yollarına ba vurulmaktadır.

E itimin sisteminin kalitesi her ne kadar tüm elemanlarının tam ve uygun olması ile artıyor olsa da bu kaliteyi belirleyen ba ka unsurlar vardır. Özellikle ehirlerde artan uç oranlarının okullardaki kaliteli e itim ile ili kilendirilmesi okul kavramına ele tirici gözle bakmamızı gerekli kılıyor. Özellikle “Disiplin nedir?”, “Disiplini etkileyen faktörler nelerdir?” gibi sorulara cevap aranmalıdır.

1.2. Disiplin

Sözcük anlamı itibari ile disiplin, ço unlukla kural ve yönetmeliklere uygun sergilenen düzen ve gösterilen davranı ya da e itimle elde edilen davranı anılmaktadır. *Bir ba ka açıdan disiplin, ba kalarına ve kendine kar ı özen ve saygı eylemi olarak tanımlandı ında edilgenlik, utangançlık, suskunluk, iddiasızlık ve sakınma gibi a ırı kontrollü davranı lar, yeterince kontrol edilemeyen davranı lar kadar kontrol edilemez olarak ifade edilemez olarak ifade edilmi tir* (Ada ve Çetin, 2006: 4).

uç oranlarını giderek artı gösterdi i günümüzde okullardaki disiplin sorunu bir kez daha gözden geçirilmelidir. Disiplinsizlik olaylarına kalıcı çözümler bulunmasını sa lamak, bunun ilk sorumlusu olan ve olaylardan etkilenen aile, okul, idare ve ö retmenlerin görü lerine ba vurulması gerekmektedir.

De i en toplum ko ulları aile yapısını ve aile e itimini de etkilemektedir. Endüstrile me sürecinde artık yalnız baba de il anne de bir i te çalı maktadır. Böyle olunca anne ve baba kısıtlı bir zaman diliminde çocukları ile bir araya gelebilmektedir. Bu durumda anne ve babanın çocuklarına örnek olması, onlarla yakından ilgilenmesi mümkün olmamaktır. Sonuçta çocukta güven duygusu yeterince geli ememekte, bu da onun okul ba arısını gölgelemektedir. te burada devreye modern ça ın gere i olan modern e itim girmektedir. Ailenin zamansızlık nedeniyle gösteremedi i ilgiyi bizzat okulun ve ö retmenlerin göstermesi ve çocukların ilgi beklentilerinin sa lanması gerekmektedir.

1.2.1. Disiplinin Tanımı

Kavramlar kullanıldıkları alanlara göre farklılık göstermektedirler. Disiplin kavramı da daha çok askeri manada kullanımı yaygın oldu ı için halk arasında; disipline etmek, yönlendirmek, yönetmek, hizaya sokmak, sıkı denetim altına sokmak, sınırlamak ve dizginlemek anlamında kullanılmaktadır. Tarihsel köklerine inildi inde disiplin sözcü ü Latince “discipulus” sözcü ünden gelir ve bu sözcü ün kökü de “disc”ur ve ö renme anlamı ta ır (Yılmaz, 2007: 16).

“Disiplin, istenilen kabul edilebilir nitelikteki davranı lar belirleyen kurallardan ve kontrollerden olu ur” (Salk, 1998: 78). Her sistem ve kurum kendi varlı nın devamını sa lamak zorundadır ve bunu sa lamanın yolu kurallar, prensipler ve yasaların varlı ıdır. Disiplin kavramını özellikle e itim amaçlı dü ünüldü ünde ve insan üzerinde uygulandı ı dü ünüldü ünde; sadece belirli kurallar ve yasalar öngörülen amaçları gerçeğe tirmeye yetmemektedir.

Disiplin kavramını tam olarak anlamak için var olan ortam ile ba ımsız dü ünülmemelidir. “Uygun çevre, birlikte çalı ma alı kanlı ı, kendi kendini kontrol gibi kavramları disiplin tanımı için önemlidir. Disiplin ya anmalı, gözlenmeli ve yerine getirilmelidir. Bu yapılacak etkinli in devamı ve amacı için gereklidir” (Yılmaz, 2007: 17).

Disiplin hem genel anlamıyla hem de e itimde kullanılan anlamıyla çok farklı içerikler ta ıyan karma ık bir terimdir. *Aytuna’ ya göre: “Gerek okuldaki ve gerekse çevredeki uyumsuzluk nedenlerini ortadan kaldırmak yoluyla, uygun dü ünü ve davranı biçimlerinin sa lam bir biçimde kökle mesini sa layan önlemler”dir.* E itim, din, kültür, aile ve sosyo-ekonomik etkenler hep birlikte, sorunun algılanmasını ve disiplin yöntemlerinin seçimini etkilerler (Özen, 2001: 129).

“Bir ba ka açıdan disiplin, ba kalarına ve kendine kar ı özen ve saygı eylemi olarak tanımlandı ında, edilgenlik utangaçlık, suskunluk, iddiasızlık ve sakınma gibi a ırı kontrollü davranı lar, yeterince kontrol edilen davranı lar kadar kontrol edilemez olarak ifade edilmi tir” (Ada ve Çetin, 2006: 4).

E itim-ö retim çerçevesinde de erlendirilecek olan disiplin kavramı, okullarda ö renciler arasında meydana gelen kavga, küfür, iddet ve ö retmenlerden kaynaklanan disiplin olaylarını ifade etmek için kullanılmı tır. Özellikle okullarda ya anan ve istenmeyen her olay bir disiplin sorunudur.e itimciler var olan sorunları çözmek amacıyla edindikleri bilgiler, kazandıkları tecrübeler ile yeni davranı modeller geli tirmekte, yeni disiplin modelleri ortaya koymaktadırlar. Geleneksel disiplin modellerinin sorunları çözmedi ini ortaya koyan olaylar, yeni davranı modellerinin geli tirilmesini zorunlu kılmaktadır.

1.2.2. Disiplin Yaklaşımları

Eğitim sistemi içerisinde bulunan öğretmenlerin disiplin kavramına ve disiplin olaylarına bakış açıları farklılık göstermektedir. Bu farklılıklarının temelinde de mizaç, karakter, kişilik, aile içerisindeki önemi, deneyimler ve eğitim gelmektedir. Her disiplin olayında aynı tepkiyi vermek doğru olmadığı gibi, her defasında da farklı tavır sergilemek disiplin olaylarına olumlu katkı sağlamamaktadır. Öğretmenlerin disiplin sağlamada disiplin modellerinden haberdar olmaları kendilerine özgü tarz geliştirmelerine etkili olacaktır. Temel olan görüş, öğretmenlerin kendi tarz ya da tarzlarını somutlaştırarak eğitim psikolojisi bakımından uygun düştüğünde gözden geçirmelidir (Küçükahmet ve diğerleri, 2007:70).

Disiplin sağlamada birçok modelden söz edilmektedir. *Ancak disiplin sorunlarının önlenmesine ilişkin her ortamda geçerli olabilecek evrensel bir modelden söz etmek mümkün değildir. Her öğretmen disiplin yaklaşımları ile ilgili geliştirilen modelleri yararlanarak bu konuda kendini geliştirmektedir* (Kızılkaya, 2006: 32). *Eğitim tarihi boyunca eğitim bilimcilerin ortaya koydukları çalımlar asla doğrulanmaz ya da yanlışlanmaz; sadece araştırmalarla desteklenir ya da desteklenmez* (Burger, 2007:46). Her öğretmenin kendine özgü disiplin olaylarını çözme yaklaşımları vardır. Öğretmenler tecrübeleri ve eğitimleri farklı olsa da temel olarak toplumsal yapının diğerlerini kişiliklerinde yatırmayı sürdürebilirler. Bu da disiplin yaklaşımlarını uygulamada farklılık meydana getirir.

1.2.2.1. Yönetme Teorileri

Bu teori iki tanedir. Davranı çıkılık teorisi ve atılgan disiplin modelidir.

1.2.2.1.1. Davranı çıkılık Teorisi

Bu teori bireyin çevresiyle bağlantılı bütün davranışlarını inceler. Bu teorinin savunucusu Skinner, yeni davranış çıkar ekolündendir. Skinner gözlemlenebilir davranışlarla ilgilendi. Skinner insanın kendisine etki eden dış etkilere göre hareket ettiğini belirtir (Schultz, 2007: 487).

Skinner, çevrenin etkisini gözardı eden Freud, Erikson gibi dü ünüyor; onları u sözleri ile ele tiriyorudu: “Ben ya adıkça özelliklerim de benim bir parçam oldu; ancak nasıl bir geli me gösterecekleri kesinlikle önceden belirlenmemi ti” (Burger, 2007: 514). Okulda ve sınıfta, ö retmen gözlem yaparken ahit oldu u her kötü davranı ı uyarması ö rencilerin bu davranı hakkında bilinçlenmesine neden olmaktadır.

Yere çöp atanı uyarmaktansa, çöpü ö retmenin alması daha ö retici bir davranı tır; böylece yere ka ıt atan öğrenciyi herkesin ortasında uyararak zorla ka ıdı almasını sa lamak ve bunu nefret dolu bir hisle ve kendini küçük dü ürülmü hissetmesine engel olmaktadır. Bu modelin esası do ru davranı lar sonunda peki tireç vererek, bu davranı ın yapılma sıklı ını artırmaktır. yi ö renciler kurallara uyan ve ödül alan ö rencilerdir. Ceza istenmeyen davranı ları yapan ö rencilere verilir (Küçükahmet ve di erleri, 2007: 70).

Ö retmenler, ö rencileri yanlı yaparken de il, iyi eylemler yaparken yakalayıp ödüllendirmeye daha çok zaman ve enerji harcamalıdır (Tosun, 2002: 127). Bu teorileri kullanan ö retmenler, ö rencilerin davranı larının kontrol edilebilece ine inanırlar. Çünkü ö renciler yeterince izlenmez, kontrol edilmez veya denetlenmezlerse, ö rencilerin davranı larının düzensiz ve yıkıcı olaca ına inanırlar.

1.2.2.1.2. Atılğan Disiplin Modeli

Canter ve Jones bu modelin temsilcilerindendir. Bu modele göre ceza e itim sisteminin bir parçasıdır. Cezanın var olması çocukların istenilen amaca uymalarına yardım eder.Çocukların, ö retmen tarafından davranı larının katı bir ekilde kontrol edildi i sınıflarda bulunmaktan ho landıkları varsayılr. Bu modele göre, ö renciler ö retmenin cezalandırmasının gereklili ini, kötü davranı ı engelle- mek olarak anlarlar ve ö retmen yanlı davranan ö rencileri cezalandırdı ında olumlu dü ünürler. “Otorite kurmak ö retmen için yararlıdır. Bu modelde ö ütler vermek yoluyla ö rencilerden beklenen davranı lar yapmaları ve itaat etmeleri istenir” (Küçükahmet ve di erleri, 2007: 73).

Atılğan ö retmen yumu ak ama kararlı açıklamalar yapar. Kuralları ve politikaları sakince uygular. Disiplini sa larken; göz konta ı, mimikler ve jestler, ses tonu, fiziksel yakınlık kullanır.

“Atılğan ö retmen sınıfta kurallar bozuldu u zaman yerine getirebilece i sözler verir. Ö renciler kuralları ve sonuçlarını bilirler. Kurallar genellikle 4-5 tanedir ve mantıklı, gözlenebilir, uygulanabilir özelliktedirler. Kurallar yazılarak sınıfa asılır” (Tosun, 2002: 128).

1.2.2.2. Yönlendirilmeyen Müdahale/Karı ma Teorileri

Bu teorilerin temelindeki varsayım; çocukların içsel olarak geli tirdikleridir. Çocuklar, kendi yönlerini bulmalarına izin verildi i zaman en üst geli im düzeyine ula ırlar. Bu bakı açısından, çocuklar ö renmek için, kendilerini yönlendirmek ve kendilerini gerçekle tirmek için do al bir e ilime sahiptirler. Bu teoriler çocuklara hemen hemen sınırsız özgürlük verilmesinden yanadır. Bu süreçte ö retmenin rolü, ki isel geli imi arttıracak ve bireysel ya am tecrübelerini netle tirmeye yardım edecek ko ulları sa lamaktır (Tosun, 2002: 129).

1.2.2.2.1. nsancıl teori

Bu teorinin savunucularından olan Rogers, kendi çocukluk deneyimlerinden elde etti i çıkarımlarla bu teoriyi ortaya koymu tır. Rogers çocuklu unda annesinin katı disiplin anlayı ı ile büyüümü , yaptı ı her davranı nın annesi tarafından kontrol edilmesinden rahatsız olmu tur. Hayatı kendi kurallarına göre de il, anne babasının kendisi için belirledi i kurallara göre ilerliyordu. Kendi iç dünyasında isyan davranı ları besledi ini belirtmi tir. Rogers ki ili i motive edici olarak kendini gerçekle tirme dü rtüsü oldu unu belirtmi tir. Rogers, Maslow’un ihtiyaçlar hiyerar isine göre en üst seviyede bulunan kendini gerçekle tirmesi ile benzer fikirdedir (Schultz, 2007: 680).

Gordon ara tıma ve gözleme önem vermektedir. nsanlara güvenmenin ve onlarla ileti im kurmanın sorunları çözece ini belirtmi tir. Gordon modelinde aktif dinleme, yansıtıcı dü ünme, davranı ı bakı , ben iletisi vardır. Gordon ailelerin çocuklarına ya amı oldukları davranı lar yaptıklarını, çünkü kendilerine de aileleri bu davranı ları yaptıklarını belirtmi tir. Gordon sadece kötü davranı ları çocukların yapmadı ını, çocukların etrafındaki herkesin -anne, baba, arkada - yanlı davranı lar içersinde olduklarını belirmi tir. Gordon problem çözmeye ilk a ama, problemin kime ait oldu una karar vermelidir.ortaya çıkan olumsuz durumda problem ö rencinin ya da ö retmenin olabilir. Gordon kaybeden yok yönteminin uygulanması önermektedir (Erden, 2008:162).

1.2.2.2. Transaksiyonel Analiz

Ginott öğretmenlik yapımı , çocuk psikolo u ve psikiyatrist olarak eğitim alanlarında hizmet vermiştir. Ginott çocuklar ile yapılacak iletişimde onlara uygulanacak disiplin yaklaşımlarında bazı ilkeler ortaya koyar. Bunlar: Çocukların duyguları asla inkar edilmemeli ve kayıtsız kalınmamalı, çocukların kendisi ile de ilgisi, yaptığı davranışlara göre davranılmalı, sürekli olumsuz örnekler ile çocuk baş başa bırakılmamalıdır. *Sahip olduğu benlik durumlarında katılık bulunan bir kişi sadece ana-baba, sadece yeti kin ya da sadece çocuk rolü sergileyebilir. Bu durum ise kişinin çevreye uyumunu önemli ölçüde güçleştirir, hatta fiziksel çevreye uyum sorunları bile yaratabilir* (Dökmen, 2006: 68).

Transaksiyonel analiz öğrenciler üzerinde disiplin sağlamak amacıyla öğretmenlerin durumlara göre davranışlarını belirlemeleri gerektiğini belirtir. Öğretmenler, duruma ve duygularına uygun yumuşak bir dil kullanarak öğrencileri kibarca ikna etmelidirler. Öğretmenler hem somut iletişimler kullanmalı hem de cezaya karşı başka seçenekler bulmalıdırlar. Çünkü ceza eğitici değildir ve dümanlık yaratır. Öğretmenin etkisi, kontrol yapmadığı durumlarda daha olumludur (Tosun, 2002: 130).

1.2.2.3. Liderlik Teorileri

Liderlik teorisi ile ilgili iki model bulunmaktadır. Glasser seçme modelini geliştirmiş , Dreikurs ise mantıklı sonuçlar modelini geliştirmiştir.

1.1.2.3.1. Yeni Adlerci Teori- Mantıklı Sonuçlar Modeli

Dreikurs, Amerikalı bir psikiyatrist ve eğitimcidir. Alfred Adler'in bireysel psikoloji sistemini geliştirmiş ve ceza ya da ödül vermeden çocukların sorumlu davranış kazandırmak ve işbirliğini amaçlamıştır. Bu modelde öğrencilerin kendi disiplinlerini geliştirmeleri beklenir. Öğrencilere dünyanın gerçekleri öğretmenlerce gösterilmesi gereği belirtilmiştir (Küçükahmet ve diğerleri, 2007: 73).

Çocukların yalnızca demokratik ko ullar altında ö retmenlerine olumlu tepki verdikleri varsayılır. Yanlı davranı in sonuçları, ö rencilerle danı manlık görü mesi yapılarak halledilir. Büyük ö rencilerin sınıftaki davranı kurallarının kurulmasına yardımcı olmalarına izin verilir. Kurallara uyanlara ödülleri verilir, uymayanlar ise yanlı davranı larının sonuçlarına katlanırlar. Davranı ların iki tür sonucu vardır: Do al ve mantıksal. Do al sonuç; ö rencinin kendi davranı ının sonucudur, ö retmenden etkilenmez. Mantıklı sonuç ise ö retmenin kabul etti i sonuçtur. Mantıklı sonuçlar kullanılırken a a ıdaki çıkarımlar dikkate alınmalıdır.

1. Her sonuç yanlı davranı la ili kili olmalıdır.

2. Çocu a seçme ansı vermelidir. "Koridorda mı yürümek istersin, dı arı mı çıkmak istersin?"

3. Güvenlik ve tehlikeli durumlar, mantıklı sonuçların kullanımını engelleyebilir.

4. Mantıklı sonuçlar, çocu un amacı ve davranı ı dikkati çekti i zaman çok i e yarar (Tosun, 2002:131).

1.2.2.3.2. Seçme Teorisi

Glasser, Amerikalı bir psikiyatristtir. Glasser seçme teorisi gerçekçilik terapisini geli tirmi tir. Bu teoriye göre, çocuklar kendilerini buldukları ve çe itli durumları ba kaları de il, kendileri kontrol ettiklerinde kendilerini güvenlikte hissederler. Glasser'in yakla ımında temel ilke, istenmeyen davranı gösteren bir ö rencinin, bunun sorumlulu unu üstlenmesidir. Fakat bu, ceza ve ödülle sa lanmamalıdır (Yontar, 2007: 25). Çünkü ceza yalnızca isyan yaratacaktır. *Disiplin, ba kalarının ihtiyaçlarına zarar vermeden kendi ihtiyaçlarını kar ılama konusunda duygusal de il, mantıklı kararlar vermeleri için, bireylere güç verir* (Tosun, 2002: 131).

Bu modelde ö retmen olumsuz sınıf ko ullarını de i tirerek ö rencileri ba arılı kılacak ko ullar ortaya koymalıdır. Ayrıca ö retmen ö rencileri do rı davranı lar seçmelerine yardım etmelidir. Ö renciler ise hangi davranı ı gösterece ine, davranı ı sonucuna bakarak karar verir.kendi amaçlarına uygun davranı lar gösterir (Erden , 2008:163).

Disiplin ve ö rencilerin asıl konu edindi i yer okullardır. Okullar bütün insanların ilk ortak ya am alanlarıdır. Kurallar ile yönetilmeye ba ladıkları ilk kurumdur. Ayrıca hayatlarında kurallara uymadıklarında ceza, uyduklarında ödöl aldıkları yerdir.

1.2.3. Okulda Disiplin

“Okul toplumun de i ik kesimlerinin yönelimlerinin yansıdı ı, oldukça farklı davranı biçimlerinin görülebildi i bir yerdir. Bu nedenle okulun görevi, ö rencileri sadece bilgi ve beceri ile donatmak de il, aynı zamanda ö rencilere istenilen davranı de i ikliklerini kazandırmaktır” (Uysal, 1991: 1). Okullar toplumdaki oldukça önemli sosyal kurumlardandır. Buralar çocukların ve ergenlerin fiziksel ve psikososyal açıdan iyi olmalarına katkı sa layan yerler olmalıdırlar (Solak ve di erleri, 2007: 55). Okula ba lama, çocuk için yeni ve karma ık bir sosyal çevreye girmek, birey olarak toplumda yer almak, dı dünyaya açılmaktadır (Yavuzer, 2006: 85).

Okul belirli kuralların oldu u bir ortamdır, okulda ö rencilere kazandırılacak bilgi beceri ve tutumlar önceden belirlenmi tir ve bunlar bu konuların uzmanı olan ö retmenler tarafından planlı bir biçimde düzenlenen ö retim faaliyetleriyle kazandırılır (Gökhan, 2007: 28). *“Okullar farklı nitelikteki kültürel özgeçmi leri olan, farklı biyolojik, zihinsel, duygusal geli mi lik düzeylerine sahip bulunan, farklı düzeylerde algılama, kavrama ve anlama becerileri olan, farklı de er, gereksinim, inanç, tutum, seçim ve ki ilik özelliklerine sahip kimi zaman yüzlerce kimi zaman da binlerce ö rencinin aynı mekanı ve zamanı birlikte payla tıkları yerdir”* (Türknüklü, 2006: 3). Bunun do al sonucu olarak okullarda disiplin sorunları adı verilen istenmeyen olayların meydana gelmesi, ö renciler arasında ya anan olumsuz durumların varlı ı kaçınılmaz olmaktadır

Türk milli e itim sisteminde yer alan okullar genellikle ilk ve ortaö retim olarak iki kısma ayrılmaktadır. İlkö retim ve lise olarak iki kısımdır. İlkö retim zorunlu ve parasız oldu u için 6 ile 15 ya arası bütün çocuklar okul kavramı ile tanı maktadırlar. Okula ba layan çocuklar ya amlarını devam ettirecekleri toplumun kurallarını ö renmek zorundadır. Okullarda uygulanan disiplin kuralları ortak ya am alanlarına katkı sa lamak amacıyla ortaya çıkmı tir.

“Okullardaki disiplin uygulamaları ise çocuk ya da gençlerin topluma uyumlu bireyler olarak geli melerini amaç edinmi tir” (Çetin,1989: 3).“Çocu umuzun tavır ve hareketlerini düzenleyen çe itli kurallar ve beklentiler, disiplini meydana getirir. Çocu umuza gerekli kurallara uymayı ö retmemiz, di dünyaya uyum sa lamasında ve sosyal yönden onanan tutum ve davranı ları benimsemesinde ona yardımcı olur. Bu ekilde çocu umuz ba ka insanların haklarının farkına vardı ı gibi, onlara saygı göstermeyi de ö renir. Okullar bu amaçla hazırlanmı tır. Aile ortamında elde etti i ayrıcalıklı hayatı sosyal ya am ile örtü emeyece inden dolayı çekeçe i sıkıntıları ve kar ıla aca ı sorunlara hazırlanması açısından okul sistematik bir sosyal hayat hazırlar. Ayrıca disiplin sayesinde çocuklar ilgiyi yalnız kendi benli inde toplamayı, di er kimselerin duygu ve dü üncelerini dikkate almadan yalnızca kendi itibari itkileriyle davranmayı önerir” (Salk, 1998: 78).

Özellikle ortaö retim kurumlarındaki ö renciler genel olarak 14-21 ya larını okulda geçirmektedir. Bu yıllar ergenlik ba ı ve sonudur. Ergenlik dönemi dikkate alındı nda, bunların uyumlu bireyler olarak yeti tirilmelerinde büyük sorunların ortaya çıkaca ı açıktır. Ö rencilerin uyum sorunu olmayan bireyler olarak geli melerini sa lamada özellikle ortaö retim kurumlarına büyük önem dü mektedir (Çetin, 1989:1). Adler, çocuk e itimi konusunda “Okul kendisini amaç diye görmemeli, ö rencilerini kendisi için de il, toplum için e itece inin bilincinde olmalıdır” kanısındadır (Adler, 2005: 42). Disiplin kuralları okulun amacı de il, birey yeti tirmede kullandı ı araçtır.

Son yıllarda ö retmen, yönetici ve velilerin en önemli sorunlarından biri okullarda istenmedik, ö renme ortamını bozucu ö renci davranı larının artmasıdır. “Dünyada ve ülkemizde giderek artı gösteren iddet olayları, özellikle son yıllarda e itim kurumlarımızı da ciddi boyutlarda tehdit eder hale gelmi tir” (Solak ve di erleri, 2007: 109). “2005-2006 e itim ö retim yılında okullarda gözlenen yo un iddet olayları üzerine birçok ara tırma yapıldı. Farklı bölgelere göre 29 ilden seçilen 193 okulda yapılan ara tırmaya göre 2006’nın ilk be ayında okullarda çıkan olaylarda ülke çapında 14 ö renci ya amını yitirdi. 104 ö renci ile 3 ö retmen yaralandı” (Solak ve di erleri, 2007: 248).

Bu haberlerde de belirtildi i gibi okullar giderek tehlikeli ya am alanları haline dönü mektedir. “Okulda iddetin olması ö rencinin bu ortamda suçlu ve/veya kurban pozisyonuna gelmesine yol açar. Böylece okul çocuk için risk faktörü olu turan ve onun modelleme yoluyla iddeti ö rendi i bir yer konumuna gelir” (Solak ve di erleri, 2007: 55) .

Disiplin ile ilgili yapılan tartı malarda evde ve okulda disiplini sa lamanın tek yolunun, anne-babanın ve ö retmenlerin çocukları denetim altında tutmaları, cezalandırmaları ve dayakla yola getirmeleri üzerinde durulur. Disiplini sa lamanın etkisiz ve zararlı yolu çocuklar üzerinde baskı kurarak disiplin altına almaya çalı maktır. Disiplin kavramı toplumdaki mertebeden topluma de i mekte, zamanla ise aynı toplum içerisinde eriyip ba ka manalar içermektedir. “Geleneksel e itim geçmi imizde daha çok ö retmenden ö renciye yönelik olan iddet uygulaması, son zamanlarda daha çok ö renciden ö renciye ve ö renciden ö retmene yönelik biçimiyle dikkat çekmektedir.” Türkiye’de basına yansıyan haberler incelendi inde, ülkemizde de iddet olaylarının daha çok büyük kentlerimizdeki okullarda meydana geldi i izlenimi edinilmektedir (Solak ve di erleri, 2007: 7). Bu da sorunun e itim sistemi içerisinde aranması gerekti ini ortaya koymaktadır.

Birçok çocuk farklı nedenlerden dolayı okula, duygusal ve sosyal beceriler anlamında yeterlik kazanmadan gelebilmektedirler. Kurallara uyma, sırada bekleme, izin alarak konu ma, aynı sırada oturma alı kanlıklarını kazanmadan gelmek beraberinde sorunları getirmektedir. Ayrıca farklı aile yapısından dolayı kazanımı oldukları farklı alı kanlıklar kazanılmı beceriler ve duygu yönetim becerileri sınıf ve okulda ki iler arası çatı malara, iddete neden olabilmektedir (Solak ve di erleri, 2007: 41). Okul, çocu u ki ilik sahibi biri gibi görmek, ona bakımı ve geli tirilmesi gereken de erli bir nesne gibi yakla mak zorundadır (Adler, 2005: 28).Ö rencilerin okullarda sa lıklı bir ki ilik geli tirmelerini sa lamak hem okulun görevi hem de bilimsel bir zorunluluktur; çünkü dengeli, ruh sa lı ı yerinde, çevresi ile uyumlu bir insan ancak kar ılıklı güven ortamı içinde yeti tirilebilir (Uysal, 1991: 11).

Okulda disiplini sa lamak için uygun bir e itim ortamı, iyi bir rehberlik sistemi, etkin veli - okul ili kisi ile okul binasının etkin kullanımı gerekir. Özellikle okul binaları ve görsel i itsel araçların kullanımı disiplini olumlu ya da olumsuz yönlerde etkilemektedir.

Karanlık ve kasvetli ortamlar, duvarların badanasının renginden iç döemesine kadar her şey disiplin üzerinde önemli bir rol oynar. Disiplinli bir ortam sağlamak için okul binalarının yetersizliklerini giderici önlemlere, derse zamanında başlanabilmesi için öğretmen odalarının ders verecekleri sınıfa yakın olması önerisi de eklenebilir (Yılmaz, 2007: 20).

“Okul disiplinin amacı, tıpkı sınıf disiplinde olduğu gibi öğrencilerin kuraldışı ve disiplinsiz davranmalarını önlemektir” (Baynton, 2007: 57). Disiplin kurallarının önceden kesin olarak belirlenmesinin yararı çocuğun davranışlarına karşı dünyanın ne gibi tepkiler vereceğini önceden tahmin edebilmesine yardımcı olmaktır.

Okul, evdeki dünya ile dış realitenin geniş boyutlu dünyası arasında aracı rolünü oynar; yalnız kuru bilgilerin öğrencilere aktarıldığı bir öğretim kurulu değildir, aynı zamanda öğrencilerin yaşam bilgisi ve yaşam sanatı bakımından eğitildiği bir yerdir (Adler, 2005: 13). Okul ortamında uygulanan disiplin kuralları öğrencinin attığı her adımda varlığını hissettirmesi öğrencinin kendini okul zamanı içerisinde gergin hissettirecektir. Bu nedenle ise okula tam olarak kendini veremeyecek, ayrıca okulun amaçlarından olan öğrencinin kendini gerçekleştirme amacına ulaşamayacaktır. Çocuğaaırı disiplin uygulanması, çocuğun bazı hususlarda sıkılmasına ve kendini ortaya koyma noktasında tereddütler yaşamasına neden olur. Aırı disiplin çocuklarda kaygı belirtilerine yol açar ve çocuk kendisini devamlı gergin ve huzursuz hisseder.

“Çocukların okuldaki davranış eklini belirleyen çok önemli bir nokta, uygun disiplin ve hoş görüdür” (Aydınlı, 2003: 54). Her iki durum öğrenciler tarafından kabul edilebilir miktarda olmalıdır. Okullarda kurallara uyan ve kuralların gerekliliğine inanan öğrenciler okulda bu iki faktöre göre kendi davranışlarını ayarlamaktadır. Okulda sorun yaşamayan öğrenciler ise disiplin ve hoş görü noktasında belirlenen sınırları tam olarak kavrayamamaktadır.

Okullarda iddete yol açan durumlar genellikle davranış bozukluğu olan öğrencilerden kaynaklanmaktadır. Davranış bozukluğunun ailesel, sosyo-kültürel, psikolojik, sosyal, biyolojik ve psiko-dinamik etmenlerden kaynaklandığı görülmektedir (Solak ve diğerleri, 2007: 4).

Disiplin, okuldan önce temel olarak ailenin görevi iken, e er okul ça ından önce çocuk e itilmezse ya da ana-babanın çocu a yakla ımı ve beklentileri okuldan farklıysa, bu durum okulda ciddi sorunlara yol açabilir. Ço u okul, disiplin problemlerine çift yönlü bir yakla ımı benimser. Bu yakla ımda:

1. Sınıf ö retimi; disiplin problemlerini engellemek ya da uyum sa lamayı ö retmek amacıyla düzenlenir.

2. Problemler olu tu unda düzeltme, ceza verme ya da kontrol etmeye yönelik eylemler kullanılır.

Bunları gerçekte tirmeyi hedefleyen disiplin teknikleri üç amaç açısından sınıflandırılabilir:

1. stenmeyen davranı ları önlemek ve özdisiplini geli tirmek,

2. stenmeyen davranı ları düzeltmek,

3. Sürekli sınıf düzenini bozan ya da risk grubu olu turan ö rencileri e itmek (Martin-Greenwood, 2002: 322) .

Okul fobisi olan çocuklar okulda sık sık disiplin sorunları ile kar ıla ırlar. Okul fobisi olan çocuk, evde fazlasıyla kendini kabul ettiren, kendini çok ba arılı hissedenden biridir ve okula gitti inde di er çocukları ve onların ba arılarını tehdit olarak algılar; okul kuralları, payla ma sorumlulu u ve di er çocuklarla dolu bir sınıfta ya amanın getirdi i her ey onu korkutur (Martin ve Greenwood, 2002: 332). Ailede ve okulda çocu un iddet uygulamasına hayır diyememesi, kendini savunamaması, ailede ve okulda çocuklara yönelik iddetin devam etmesine neden olmaktadır. “Okulda ve evde çocu a yönelik iddetin normal kar ılanması, daya ın bir e itim aracı olarak görülmesi, iddeti uygulayan yeti kini yüreklendirmekte ve zaman içinde iddet bir ileti im biçimi gibi algılanmaktadır” (Solak ve di erleri, 2007: 137).

Bir okulun yönetiminde rol oynayan ö eler iç ve dı olmak üzere ikiye ayrılır. Yöneticiler, ö retmenler, ö renciler, memurlar ve di er personel, iç faktörler; anne-baba, çevredeki baskı grupları, i piyasası ve sivil toplum örgütleri ise dı faktörlerdir.

“Okul müdürü disiplin sorunlarının oluşmasını engellemek ya da ortaya çıkan sorunları çözmek için okulu amaçlarına uygun olarak ya atmalı” (Ada ve Çetin, 2006: 91). Okul müdürü iç ve dış faktörler arasında iletişimi güçlendirmeli, iç faktörler arasındaki uyumu geliştirmeli, artırmalıdır. Okulun belirlenen amaçlarına ulaşması için, öğrencinin içinde yaşadığı ailenin, ve dış faktörlerin okula destek vermesi gerekmektedir. Bazı nedenlerden dolayı aile başta olmak üzere dış faktörler okul sürecine dahil olamamaktadırlar:

- Ailenin geçmi olumsuz okul deneyimleri
- Ailenin ekonomik sorunları
- Ailenin okula zaman ayırmaması
- Okul yönetimin olumsuz tutumu
- Ev ve okul kültürünün farklılığı (Özden ve diğerleri, 2005:163).

Ailelerin yukarıdaki nedenlerden dolayı okula uzak kalması okulun sorunlarını daha da artırmaktadır. Bu durum ise okul ortamında aile ile okul arasında yaşanan kopukluk çocukların disiplinsiz davranışlarının artı göstermesine etki eder. Evde herhangi bir kontrol eksikliği çocukları kötü yönde kullanmaktadır. Derslerinde kopukluk meydana gelir, başarıları düşer.

Okulun önemli seviyelerinden biri, öğrencinin kişisel gelişimini sağlamaktır. Bu durumda öğretmen görevi, öğrencilerin sağlıklı seçimler ve tercihler yapmalarına yardımcı olmaktır. Yani her öğrenciye, gerçekleştirmek istediği eylemi seçme, sonuçlarına katlanma ve sorumluluk üstlenme fırsatının sağlanmasıdır. Öğrencilerin her sorununa müdahale etmek yerine, kendi sorunlarını çözme konusunda destek verilirse, onların başarısızlığına görebilme ve yaratıcılık becerileri geliştirilmelidir. Kendine güvenen öğretmen, öğrenciye ceza vermekten çok, ona kendi davranışlarının sonuçlarını kabullenmesini öğretir (Temel, 2005).

1.2.4. Sınıf Disiplini

Öğrencinin büyük ölçüde gerçekleştirdiği yer okul ve öğretmeni-öğretmen etkileşiminin gerçekleştiği en önemli yer olan sınıftır. “Sınıf öğrenciler ve öğretmenlerin eğitimel amaçlara ulaşabilmek için kendilerinde var olan ve çeşitli iletişim araçlarıyla sağladıkları bilgi ve becerilerini uygun bir düzenlenmişle paylaşıyorlardır” (Barak, 1994: 67).

Herhangi bir öğretim kademesinde bir sınıfı gözlediğiniz zaman hep bir anda konuşturan, birbirleriyle sohbet edemeyen, sınıfta gezinen, ayağını uzatarak dinleyen, birbirine tebeşir, kağıt ve benzeri nesnelere atan öğrenciler görmeyiz hiç de alışıcı değildir. “Bu tür davranışlar özellikle büyük şehirlerdeki okullarda sık sık görülmektedir. Kuşkusuz öğrencilerin bu davranışları bir yandan eğitim niteliğini olumsuz yönde etkilerken, bir yandan da her geçen gün öğretmenleri yıldırmakta ve bazen çözüm bulamadıkları için çaresiz kalmalarına neden olmaktadır” (Erden, 2008: 14).

“Önceleri geleneksel sınıf yönetimleri yeterli iken, günümüzde sınıf düzeninin sağlanması ve etkili bir sınıf yönetimi için genel psikoloji, sosyal psikoloji, yönetim, öğrenme-öğretme alanlarında yapılan çalışmaların eğitim ortamına uyarılmasına ve yeni yöntemler geliştirilmesi gerekmektedir” (Erden, 2008: 16).

Özellikle iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler, küresel boyut kazanan dünya devletlerinin yerel devletlerinin çok hızlı bir şekilde başka toplumlar tarafından kaynaştırılması, bilgiye ulaşmanın artık eskisi kadar önemli olmadığı, bunun yerine bilgiyi kullanmanın önemli olduğu bir devirde sınıf yönetim teknikleri de yenilenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Özellikle öğretmen kavramının, öğrencilerin ve velilerin gözünde değerini yitmesi günümüz öğretmenlerini yeni teknik ve uygulamalara yöneltmiştir.

Geleneksel disiplin anlayışı öğrencilerin kötü davranışlarını cezalandırmaya dayalıdır (Ada ve Çetin, 2006: 7). Günümüz disiplin yaklaşımları ise bu anlayıştan farklılık göstermektedir. Erden'e göre disiplin yaklaşımının temel amacı, olumsuz öğrenci davranışlarını engellemektir. Disiplin farklı anlamlarda kullanılsa bile, sınıf ortamında basitçe, öğretmenin sınıftaki olumsuz davranışları kontrol etme yollarını ifade eder (Erden, 2008: 15).

“Elli yıl içinde yapılan 11 bin ara tırmayı inceleyen Wang, Haertel ve Walberg, ö renmeyi etkileyen 28 etmen belirlemi lerdir. Bunların en önemlisi sınıf yönetimidir” (Baynton, 2007: 57). Etkili bir sınıf yönetimi, önce sınıfta, sonra okulda istenilen amaçların yerle mesine katkı sa layacaktır.

Do ru bir biçimde uygulandı nda etkili bir sınıf içi disiplin sistemi sa layan dört önemli bile en vardır (Baynton, 2007: 10).

1.Olumlu ö retmen-ö renci ili kileri: Ö renciler ki iliklerini sevdikleri ö retmenlerin derslerinde ba arılı oldukları gibi derslerinde de sınıf içi kurallara uyarlar. Aralarında resmi bir ili kiden ziyade var olan sevgi birlikteli ini bozmamak için gayret ederler.

2.Kabul edilebilir ö renci davranı parametreleri: Hiçbir ö renci bir dersi ba ndan sonuna kadar ö retmeninin istedi i ekilde dinleyemez. 30-40 ki ilik sınıflarda monoton bir dersin sorunsuz devam etmesi beklenemez. Ancak burada sınıf içi disiplin açısından ö rencilerin dersin akı nı bozmayacak ve tüm sınıfın dikkatini da tmayacak biçimde olması gerekmektedir.

3.Gözlem becerisi: Sınıfta ders esnasında meydana gelebilecek sorunları önceden görmek disiplin olaylarının çıkmasını önlemektedir.

4.Disiplin cezaları: Önceden belirlenmi , açık, basit ve uygulama açısından sorun çıkarmayan kurallar, ö retmenin sınıf içi otoritesine katkı sa layacak ve disiplinsizlik meydana getirmeyecektir.

“Sınıf içinde gösterilen olumsuz davranı lar ne yazık ki davranı ı yapanı de il, di er ö rencileri de olumsuz bir ekilde etkilemektedir” (Ada ve Çetin, 2006: 86). Okullarda sınıf içerisinde dersin ve sınıfın amaçlarını bozan, sınıfı derslerden so utan ve dersi kaynatan, ö retmen ile kar ı kar ıya gelen ö renciler bulunur. Bu ö renciler iki veya üç kadardır. Fakat sürekli olarak yaptıklarının olumlu veya olumsuz tepki verildi ini, yaptıklarının kar ılı nı aldı nı gördü ünden bu davranı ları yapmaya devam etmektedir.Kendisini bu ekilde ifade etti ini, bu yaptıklarından dolayı di er ö rencilerden farklı oldu u hissine kapılmaktadır. Bu süreç içerisinde ise sınıfta bulunan ö retmen ve ö rencilerin derse olan ilgileri dü mektedir. Bunun sürekli hale gelmesi durumunda okula olan ilgileri azalmakta ve ba arıları dü mektedir.

Ö retmen ise bu durumdan en çok zarar gören ki idir. Sınıfta ya adı ı ö renci - ö retmen çatı ması onu kazan - kaybet yöntemine zorlamaktadır. Bu ise e itim açısından oldukça tehlikeli bir durumdur.

“Bir ö retmene 30-40 ki ilik bir sınıf verilmi , sırtına a ırı bir yük vurulmu sa, i ini kolayla tıracak tek ey sınıfındaki bir çocu un hangi tip içine girdi ini saptayacak bilgi ve deneyimlere sahip gerekmektedir” (Adler, 2000: 11). Ö retmenlik mesle ine yeni ba layan genç ö retmenler bu konuda en çok sıkıntıyı çekenlerdir. *“Yurtdı nda yapılan çalı malar, özellikle göreve yeni ba alayan ö retmenlerin sınıf yönetimi konusunda güçlük çektiklerini göstermektedirler. Sınıf yönetiminde ba arısız olan ö retmenler, ö rencileri kontrolleri altında tutmada ve onları ö renmeye yönetmede ba arısız olurlar. Bu durum okulun hedeflerine ula masını ve ö rencilerin akademik ba arılarının artmasını olumsuz yönde etkiler”* (Erden, 2008: 24).

1.2.5. Aile ve Disiplin

“Ö rencilerin uyumlu bireyler olarak geli melerini sa lamada, sorumluluk birinci derecede okuldan önce aileye dü mektedir” (A ır, 1991: 10). *Aile etkisini hesaba katmayan bir disiplin anlayı ı ayakta kalmaz. Disiplin modelleri ve disiplin olaylarının çözümünde en büyük problem ailenin okuldan uzak kalmasıdır. E itimciler ne kadar aile için çaba harcasa aile o kadar mesafeli olabiliyor. Bu durumda yine de ö renciyi de erlendirirken aile yapısını ve durumunu göz önünde bulundurmak gerekir* (Emiro lu, 2009: 5). Aile ortamının çocu un ihtiyaçlarını kar ılamakta yetersiz kalması ve buna ba lı davranı problemlerinin olu ması, okul ortamında da ö renci davranı larını etkilemektedir. Ö renci davranı ı üzerinde aile ortamının, okul ortamından daha belirleyici oldu u bilinmektedir (Okutan, 2004: 8). Çocuk do du u andan itibaren büyüme süreci içinde ailesiyle özellikle babası ile kurdu u etkile imden çıkardı ı sonuçları özümseyerek ki ili inin ve ruhsal yapısının temellerini olu turmaktadır. Toplumların gelece i olan çocukların ve gençlerin her yönden sa lıklı yeti tirilmeleri, ki ilik geli imleri için de çok önemlidir (Solak ve di erleri, 2007: 298).

Aile, çocu un etkile imde bulundu u ilk çevredir. Toplum kurallarının ilk temellerinin atıldığı aile, gelecekte yeti ecek insanlar için en önemli kurumdur. Ki ilik yapısının temel davranı ları büyük ölçüde ailede kazanılır.

“Aile, çocu un tüm geli iminde etkili oldu u kadar, ona ilk geli im ve deneyim fırsatlarını hazırlaması açısından da okul ba arısında etkili olan önemli bir kurumdur” (Yavuzer, 1997: 163).

Çocukları e itmek, zor, çetin bir görevdir. Sabır, dikkat, i birli i ve çocu a kar ı iyi bir anlayı ı gerektirir. *Maalesef, ailelerin ço unun çocukları için tek hazırlıkları kendi ailelerinden edindikleri deneyimlerdir. Fakat böylesi deneyimler bugünün çocuklarını yeti tirmede her zaman yararlı ve yeterli olmayabilir* (Çetin, 1989: 98).

“Okulda istenmeyen davranı lardan bazılarının kayna ı ailedir. Aile modeli çocu un psiko-sosyal geli imini, ba arısını, tutum ve davranı larını etkiler. Okulun en sorunlu ö rencileri sorunlu ailelerden gelmektedir. Çocuklarda davranı bozuklu una yol açabilecek anne-baba davranı ları kontrollü ve kontrolsüz davranı lar olarak iki ba lık altında ifade edilmektedir” (Gökhan, 2007: 33).

Okulda görülen disiplin olaylarının birço unun temelinde çocu un aile ortamında kazanmı oldu u ki ilik özellikleri ve alı kanlıkları yatmaktadır. nsanın içinde do up büyüdü ü, etkilendi i, ekillendi i ailenin ki inin daha sonraki ya amında önemi oldukça fazladır. Her eyden önce ya amının ilk yıllarında çocu un kazanmı oldu u deneyim aile içinde olu ur. Bu daha sonra ili ki kuraca ı di er ki i ve kurumlar üzerinde etkili olur. Birey kaç ya ma gelirse gelsin, hangi e itim kurumunu bitirirse bitirsin, insan üzerindeki etkisi geçicidir. Fakat ailenin birey üzerindeki etkisi ölünceye kadar devam eder (Ada ve Çetin, 2006: 91). Çocuk, birlikte ya adı ı ailenin ve çevresinin kötü sosyal davranı örneklerini, kusurlu yanlarını benimser ve ö renir. Dolayısıyla da suça yönelebilir (Solak ve di erleri, 2007: 325).

Çocukları hatalı davranı lara ve disiplinsizli e yönelten aile sorunları çe itlidir. Bo anmı aileler, kalabalık aileler, aile içerisinde ana-baba tutumlarında görülen farklılık, çocuklar arasında ayırım yapmak sorunlu ö renci yeti tirilmesine neden olur. Gelir durumu ailenin davranı larını ve bu paralelde çocu un davranı larını etkileyen bir de i kendir. Ailesinin ekonomik ve sosyal durumunun dü ük olması, onun davranı ı üzerinde olumsuz etkiler yapabilir.

“Ö renci gereksinimlerini kar ılayabilme ve bundan kaynaklanan davranı de i ikliklerini belirleyebilme, gelire ba lıdır” (Ba ar, 2000: 21).

Ebeveynlerin çocukları üzerindeki etkilerinin giderek azaldı ı bir zaman süreci ya anmaktadır. Bu süreçte çocu u etkileyen ve yönlendiren daha farklı mekanizmalar ön plana çıkmaktadır. Çocu u ile ileti im kuramayan bir ana-babanın çocu u üzerinde olumlu anlamda pek fazla bir etkisi olmamakta ve aradaki ba lılık da gittikçe azalmaktadır. Çünkü çalı ma hayatının getirdi i artlar büyük ehir tipi ya am aile içi ileti imi azaltan, aile bireylerinin birbirine ba layan ve onları bir arada tutan temel ö edir.

Yeterli düzeyde ileti im ortamı olu turulmamı ailelerde büyüyen çocukların benlik saygıları ve özgüvenleri dü ük olur. Özgüveni dü ük olan çocu un okul ba arısı dü er ve sosyal il kileri yeterli düzeyde ba arı gösteremez (Özbey, 2008: 152).

“Aile bireylerinin her birinin çocu a yakla ımlarında farklılık bulunması ise onun güvenlik duygusunu kazanmasına engel oldu u gibi disipline ili kin kuralları benimsemesini de güçle tirir” (Oktay, 1997: 15). “Anne ve babanın farklı davranı lar içerisinde olması, öncelikle çocu un olumuz davranı lar geli tirmesini yol açan unsurlardandır” (Gökhan, 2007: 27). “Tutarsız disiplin nedeniyle ortaya çıkan sorunlar bazen de anne–babanın çocuklarına kar ı tutarsız olu undan de il, ba ka kimselerinde kural koymalarından da kaynaklanır. Geni aile tiplerinde çocuk üzerinde baskı olu turan farklı etkenler vardır. Büyükbaba, nene, hala vs. bu etkenlerin disiplin yakla ımları birbirlerinden farklı olmaktadır” (Salk, 1998: 87).

Genellikle anne-baba, amca ya da dayı gibi aile içinden bir yeti kin olan bu üyenin bozuk bir ki ilik yapısına sahip olması halinde, bu kötü davranı örne inin çocu a da yansıma olasılı ı vardır. Nitekim “suçlu çocuklarda zeka, ki ilik ve yakın çevre özellikleri”ni konu edilen, 214 hükümlü genç üzerinde gerçekleştirildi imiz ara tırma bulgularına göre, çocu un çevresinde % 54 oranında hüküm giymi suçluya rastlanmaktadır (Özen, 2001: 66).

Çocukların sorunlu davranı ların nedenlerinden bir di eri de ailedeki birey sayısıdır (Ba ar, 2000: 21). Evde anne ve babadan ba ka ki iler de bulunabilir. Birden fazla çocuk gibi tek çocukta zaman zaman sorun olmaktadır.

Bu ımarıklık düzeyinde oldu u gibi sorumluluk almama düzeyinde de gerçeikle ebilmektedir. Evde odak noktası olan tek çocuk her eyden üstün tutuldu unun bilinciyle istedi ini yapabilmekte ve adeta ana - babayı yönetebilmektedir (Gökhan, 2007: 27).

Her çocuk farklı ki ilik yapısına sahiptir. Farklı ki ilikteki bireylere aynı disiplin artları ile yakla mak yeni bir disiplin sorunu çıkartaca ı için farklı ki ili e sahip olanlar için aynı ortamda olsalar da farklı disiplin modelleri uygulanmalıdır. Ancak bunun için yeterli kaynakların olmaması her bir çocu a ki ili ine göre hitap etmeyi zorla tırmaktadır.

Bazı çocuklar daha çok sevimlikte, bazılarına baskı yapılmakta, bazıları istenmeyen çocuk olarak görülmekte, bazılarına ise daha çok hoş görü gösterilmektedir. Bütün bu tutumlar, çocu un hem ki ili inin hem de sosyal geli iminin de i ik biçimler kazanmasına neden olmaktadır (Özen, 2001: 68).

“Babasının elinde bastonla çıkageldi ini gören o lanın bir süre rahat durmasında anla ılmayacak taraf yoktur” (Adler, 2005: 202). Etkisiz anne babaların disiplin konusunda çok sınırlı disiplin yöntemleri vardır. Bunlar genelde uygunsuz iddet ve anne babanın ruh haline ba lı olarak keyfi geli en a ır ı disiplin ya da kayıtsızlık eklindedir. Saldırgan çocukların anne babaları çok sık olarak daha katı disiplin önlemleriyle daha fazla ey elde edebileceklerini dü ünmeleridir (Gasteiger ve Klein 2007: 7).

1.2.5.1. Ana baba tutumları

“Okul ça ına gelmi çocuklar üzerinde yapılmı ara tırmalar, anne-babaların çocuk yeti tirirken be ayrı tutum izlediklerini gösteriyor” (Çankırılı, 2004: 34). Bazı aileler disiplini yok denecek kadar kullnamazken bazı aileler ise a ır ı disiplin uygulamaktadırlar. Ailenin çocu a yönelik tutum ve davranı ları çocu un ki ili inin yanı sıra okul ba arısını da etkiler.

Bazı aileler ise disiplin uygulamak ile beraber, çocuklarını da söz hakkı vermektedirler. Toplum yapısını olu turan ailelerin ve özellikle ana - babaların tutumları farklı nedenlerden dolayı farklılık göstermektedir.

- Ekonomiksel farklılıklar
- E itimsel farklılıklar
- Kültürel farklılıklar

Bu farklılıklara sahip olan ailelerdeki çocuk tutumları da farklı olacaktır. Geli im süreci içinde kritik geli im dönemlerinde ortaya çıkabilecek yanlış ana-baba tutum ve davranı ları, sevgi ve ilginin yoksunlu u, benli e yöneltilebilecek çe itli örseleyici, geriletici, yıkıcı tutumlar, özbenlik ve kimli in olu masında tüm davranı ları denetim altına alan yetkeci tutum ve davranı lar, ana-babadan birinin yoksunlu u, ailenin gelir düzeyi, meslekleri ailenin parçalanmı lı 1, ailedeki karde sayısı, bo anmalar çocukların geli imsel dönemlerine etki eden artlardır (Küçükahmet ve di erleri, 2007: 21).

1.2.5.1.1 A ırı baskıya dayanan otoriter tutum

“Pek çok yeti kinin çocukları disipline sokmak deyince akıllarına gelen, onları denetleyebilmek için güç kullanmaktır” (Gordon, 2007: 21). Bu tür aileler katı bir disiplin anlayı na sahiptirler. Bu nedenle de çocu un tüm kurallara itiraz etmeden kesinlikle uymasını isterler. Çocu un kendi kendini yönetmesine, kendi ba ına kararlar almasına müsade etmezler. Bu yakla ımı benimseyen ana-babalar çocu u kendi tasarladıkları kalıba göre yeti tirmek isterler.

Çocuklar sürekli denetim altında tutulur ve en küçük yanlış lıklar ve yaramazlıklar ho görüyle kar ılanmaz. Ailenin hatalar kar ısında verdi i tepkiler, gencin yaptı ı hatadan daha fazla tahribata neden olur. Özellikle ergenlik dönemindeki gençler bu tip ailelerde oldukça sorun ya arlar. Çünkü ergenlik dönemi, ergenin özerlik, ba ımsızlık ve öz yeterliliklerinin duygularını kazanması gereken bir dönemdir (Küçükahmet ve di erleri, 2007: 19). Bu tür ailelerde çocukların ders çalı madıklarından ikayet edilmektedir. Ancak bu tip ailelerin çocukları, ailelerin sürekli ders çalı ma noktasında baskı yaptıklarını belirtmi lerdir (A ır, 1991: 29).

Birçok genç ailelerinde gördükleri a ırı sert uygulamalar ve takip ettikleri davranı modelleri nedeniyle evden kaçmalar, soka a itilme, okuldan so uma, intihar, topluma küsme, uyu turucu ve alkole yönelme gibi yıkıcı davranı lara ba vurmaktadır (Apuhan, 2006: 23).

Çocuk üzerinde etkisi u ekildedir.

- *Çocu un kendine olan güveni ortadan kalkar veya hiç olu maz.*
- *A ırı baskı ve kontrol altında kalan çocuk sessiz, uslu, nazik ve dürüst olabilir ama bunun yanında küskün, silik, çekingen ve kolay etki altında kalan bir yapıya bürünür.*
 - *Sürekli ayıplanma, ele tirilme veya dayak çocu un ruhsal yapısını olumsuz etkiler.*
 - *Çocuk kolayca a lamaya ba lar.*
 - *Belli bir zaman sonra çocuk isyankâr, inatçı, huysuz bir yapıya da bürünebilir ki bu durumda bu tip aileler genelde sorunu çözmek için baskı artırma yoluna giderler. Baskı, asili i daha da artırır.*
- *Çocuk hırçın ve kindar olabilir. Arkada ları ile uyumsuz ve kavgacı olabilir.*
- *Hata yapmasına müsaade edilmeyen çocuk ileri ya larda hayatın sıkıntuları kar ısında dayanıksız olabilir*
(<http://www.kmarasram.gov.tr>)

1.2.5.1.2. A ırı Serbestli e Dayanan Çocuk Merkezli Tutum

Özellikle ehir ya amına alı mı ailelerde görülür. Çocuklarının kendisini daha iyi ifade etmesini amaçladıkları için bunun en iyi yolunun çocuklarının bunu kendi deneyimleri ile ya amalarını isteyen ailelerdir. Çocuk ne derse yapılır. Evde kararları alan ki i çocuktur. Anne-baba ise çocu un her dedi ini yerine getiren hizmetli gibi tavır almaktadır. Bu durum çocukların ev ya amından, okul ya amına geçi te en çok sorun olan ö renci tipini meydana getirir. “Hiçbir biçimde sınır konmamı çocuklar gerekli kuralları, dürtü ve duygularını denetlemeyi ö renmede yetersiz kalmaktadırlar” (Solak ve di erleri, 2007: 6) .

A ırı ho görülü bir ailede yeti en çocuklar, neyin do ru oldu unu, neyin yanlı oldu unu bilmeyen bir ki ili e sahip olurlar. “A ırı ho görü, çocukta gev ek ve tutarsız bir yapının ortaya çıkmasına, a ırı özgür ve sorumsuz davranmasına yol açar. A ırı özgürlük verme zamanla çocukta davranı bozukluklarına yol açar” (Aydınlı, 2003: 54).

Aile a ırı rahattır, çocu un dünyasına girmek gibi bir kaygıları yoktur. Çocu un sorumluklarından kaçma vardır. Mesela okul-aile birli i toplantılarına gidilmez veya e ler bu çekilmez i i di erinin üzerine atmaya çalı ır. Bu tip ailelerde ana-baba çocu a örnek bir model olamaz. Genellikle bu aile tipi davranı anne ve babada aynı anda görülmez. Ço unlukla ailede çalı an fert hangisi ise ilgisiz aile davranı ı onda görülür. Çok çocuklu ailelerde rastlanma ihtimali daha fazladır.

Bu tür yakla ım sergileyen ailelerin çocuklar üzerinde etkisi ise öyledir: Çocuk bencil ve ımarık olur. Bu yüzden arkada çevresinde sevilmez, çocuk evde veya okulda anne ve babasının dikkatini çekmek için alı ılmadık davranı lar sergiler. Ailesi çocu a model olamadı ı için çocuk kendine ba ka modeller seçer. Gençlik dönemlerinde çocuk, vaktinin tümünü arkadaş ları ile geçirir. Genç ya ta çocuk zararlı alı kanlıklar edinmeye meyilli olur.

1.2.5.1.3. Dengesiz, Tutarsız ve Sorumsuz Tutum

Igisiz anne-baba, çocu unu ihmal eder, hatta psikolojik bakımdan reddeder. Çocu unun ilgi ve gereksinimlerinden habersizdir, nerede, ne yaptı ı ile pek ilgilenmez. Varlı ından rahatsız oldu u çocu unu, çevresinden mümkün oldu u kadar uzak tutmaya çalı ır. Ailede de ersiz olarak nitelendirilen çocuk, kendi öz benli inden utanır ve kendini eksik hissetmeye ba lar. A a ılanarak büyür ve kendi utancını saklamaya çalı ır. Ba kalarını hor görmek ve a a ılmak onun karakterinin bir parçası haline gelebilir. Bu çocu un kabul edilemeyecek davranı larda bulunmamasını dü ünme mümkün mü” (Solak ve di erleri, 2007: 220)

Genellikle genç evliler arasında bu tip davranı lar görülmektedir. E lerin çocuk yeti tirmeye farklı bakmaları ve bunu çocu a yansıtılmalarıdır. Mesela baba otoriter-baskıcı iken anne koruyucu bir tavır sergilerse hele bir de bu çocu a yansır tutarsız aile olu ur. Çocukların bu ya amdan elde ettikleri ise; asi, hırçın inatçı

olabilece i gibi içine kapanık ve pısıruk da olabilir, ana-baba sevgisi azalır. ocuk anne veya babadan birisine çok yakla ırken di erinden uzakla abilir. ocukta yalan söyleme, kaypaklık gibi hastalıklar ba layabilir. “Sonuçta tutarsız ana-baba tutumları de erlerden yoksun bir ki ilik olu turur” (Küçükahmet ve di erleri, 2007:19).

1.2.5.1.4. A ırı Koruyucu ve Kollayıcı Tutum

Genel olarak üst gelir gruplarında görülebilecek koruyucu ve mükemmeliyetçi aile yapıları, çocukların tüm davranı larında söz sahibidir (Küçükahmet ve di erleri, 2007: 18). Bu tip aileler ise çocuklarının özbenliklerine, kendi kendisine karar alma iradesinin ortaya çıkmasına engel olan aile tipidir. ocuklarının fiziksel yetersizlikte oldu unu dü ünen aile, çocuklarının yapması gereken i leri kendileri yaparlar.

Ayakkabısını ba larlar, yemeklerini yedirirler, elbise giymelerine yardım ederler, ödevlerini yaparlar. ocuklarının evden dı arıya gitmelerine izin vermezler. Bu eilde büyüyen ocuk gerçek hayat ko ullarında büyük bocalama geçirir, engeller kar ısında kendini güçsüz hisseder.

1.2.5.1.5. Sevgiye Dayalı, Güven Verici, Ho görülü Tutum

“Demokratik tutumlu anne babaların çocukları benlik saygıları kendilerine güvenleri daha yüksektir, davranı ları daha ba ımsızdır” (Yörükö lu, 2007: 144). Bu tür ailelerde büyüyen çocuklar hayata atılmalarında sorunlar kar ısında daha kolay hareket ederler. *Evde herkesin söz hakkı vardır. ocuk da kendini ifade edebilir. Yanlı ları sebebi ile çocuklara yaptırım uygulanır ama evvelinde koyulan kurallar çocu un anlama seviyesine inilerek mantıklıca izah edilir. Ho görülü ailenin dü ebilece i en yaygın hata çocu a a ırı serbestlik verilmesi olabilmektedir. İgisiz aile tipinden farkı ocuk burada ba ıbo bırakılmaz. Bu noktaya dikkat edilmeli. Bu tür yakla ımın ocuk üzerinde etkisi u ekildedir:*

Özgüven sahibi bireyler yeti ir. Kendini rahat ve kolayca ifade edebilen bireyler yeti ir. Çocu un farklı hobilere yönelmesi daha sık görülür. Çocukta asilik ve kavgacılık görülmez. Anne babaya saygı noktasında çocukta gev eklik görülebilir (www.kmarasram.gov.tr/index.php?option=com_content&view=art soruda-anne-baba-eitimi&id=201:59cocuk-etmnde-ale-tpler-ve-sosyal-etkiler-nelerdir)(Eri im Tarihi.05.05.2009).

Birçok ebeveyn evlerde disiplinin sa lanamamasından dolayı sikâyetçidir. Ancak disiplin sadece çocuklara yönelik bir tutum de ildir. Yeti kinlerin de disipline ihtiyaçları vardır. Büyükler de evde uyulması istenen kuralara uymak zorundadırlar. “Dedi imi yap, yaptı ımı yapma” felsefesini uygulanan evlerde disiplin istenilen düzeyde olmamaktadır. çki ve sigara kullanan, e iyle sürekli kavga eden ve iddet kullanan bir baba çocuklarından do ru davranı ları beklememelidir. Çocuklara sürekli “her gün di lerini fırçalamalısın, bugünün i ini yarına bırakma, dersini vaktinde yap, sigara içmemelisin” gibi ö ütler yerine, ya ayarak örnek olunan davranı lar çok daha etkili ve kalıcıdır (Yılmaz, 2007: 20).

Bireyin iddeti ya ayarak ö renmesi iddetin bir nedenidir. Küçük ya lardan itibaren evde, mahallede kavgaya, iddete alı an ve bunu kanıksayan çocuklar bunu ne kadar büyük bir sorun oldu unun farkına varamamaktadırlar. Okullarda kavga ve iddet çok tehkiledir. Telafi edilemez sonuçları olabilmektedir.

Bu da iddetin yaygın oldu u okullarda ö renim görmü ço unun (tıpkı dövülerek büyüyen ana-baba gibi) aynı yönteme ba vurduklarını; sadece az bir bölümünün, çocukluklarında dövülmü olsalar bile, çocuklara kar ı güç kullanımına farklı baktıkları belirtilmektedir. “Valusek (1981), iddetin ö renilmi bir davranı oldu unu öyle anlatmaktadır: nsanların iddet dü künlü ünün büyük ölçüde ö retilmi bir davranı biçimi, hatta ilk ö retilenlerden biri oldu unu anlamakta geç kalmı ızdır” (Solak ve di erleri, 2007: 135).

Ana-babalar çocuklarını elle, sopayla, fırçayla, çubukla, gazeteyle, telle, terlikle ve benzeri e yalarla döver dururlar. Küçük ya tan itibaren bu tür uygulamalar çocukların iddete, daya a alı masını sa layan, normal kar ılamasına neden olan uygulamalar ilerde çocukların bunları benimsemesine ve uygulamasına neden olmaktadır.

Ya am ko ulları, çocuklar ile ebeveynlerin bir arada bulunma zamanlarını oldukça azaltmıştır. Artık eskisi gibi geni aileler bulunmamaktadır. Daha çok çekirdek aileler bulunmaktadır. Okula ba layan çocuk, anne-babasıyla daha az birarada bulunmaktadır. Hafta içi okula, haftasonu ise okul derslerini takviye eden kurslara veya çe itli sosyal etkinliklerin yapıldı ı ortamlara gider ve günün büyük bir bölümünü buralarda geçirir. Evde anne-babası ile geçirmesi gereken zamanı da ders çalı arak, televizyon seyrederek ya da bilgisayar ba ında chat yaparak geçirir. Bu ya am tarzı giderek mutsuz aile ortamı, stres dolu bir ya amı neticesi vermektedir. Aile bireylerinin birbirlerinden uzak kalmaları aralarındaki duygusal ba ların zayıflamasına ve birbirlerine verdikleri de erlerin azalmasına neden olmaktadır. Ortak ya am alanlarında görülen azalma sonucu tahammülsüzlük artmakta ve aile içi sorunlar ba lamaktadır. Bunun okula ve ö renciye etkileri çok daha hızlı ve etkili olmaktadır (Özbey, 2008: 149).

Ö rencilerin davranı larını olumsuz yönde etkileyen olaylardan bir di eri de aile içinde ya anan sorunlardır. Anne ve baba çe itli sebeplerden dolayı ayrılma zorunda kalmaktadır. Bo anma sonucu çocukların ya amları onarılmaz sorunlar meydana getirmektedir. Bo anma istenmeyen ama giderek artan bir sosyal yaradır.

1.2.5.2. Bo anmı Aileler ve Disiplin Olaylarındaki li kisi

Ülkemizde özellikle kadınların ekonomik ba ımsızlıklarını kazanmasıyla birlikte bo anma oranı giderek artmış ve parçalanmış ailelerle çok sık kar ıla ılmaya başlanmıştır. Ku kusuz bo anmanın en büyük bedelini çocuklar ödemektedir. Bo anma çocuk üzerinde derin psikolojik etkiler yaratmakta ve okul ba arısı olumsuz etkilemektedir.(Erden, 2007:47)

Sadece 2000, 2001 ve 2002 yıllarında toplam 136360 bo anma gerçekleşmiştir (D E, 2005). Bu üç yılda bo anan anne-babalara ait çocuk sayısı ise, yaklaşık 152000 gibi büyük bir rakamdır. Bo anmanın çocuklar üzerindeki etkisi çok iddetlidir ve yapılan ara tırmalara göre, bo anan anne-baba çocuklarının hemen hepsi bo anma döneminde yo un duygusal rahatsızlıklar ya amaktadırlar (Solak ve di erleri, 2007: 175) .

Evlilik, her kurum gibi zaman zaman aksayan yönleri olan bir kurumdur. Bu aksaklıklar giderilemedi inde ise sonuç ne yazık ki bo anmayla noktalanıyor. Evlilik süresince aileye yeni bir birey katıldıysa bo anma daha sancılı oluyor. Evlili in bitmesine yol açan sebepler çok çe itli olabilir, en çok görülen sebepleri a a ıdaki gibi sıralayabiliriz (Aydo mu ve di erleri, 2006: 201):

- 1- Ekonomik sorunlar
- 2- E lerin sosyo-kültürel yapı farklılıkları
- 3- Cinsel sorunlar
- 4- leti im bozuklu u
- 5- Aldatma
- 6- Aile içi iddet

Anne babanın bo anması sorununu en fazla çocukları etkiliyor. Bo anma çocu un hiç istemedi i fakat kaçınılmaz olarak sonuçlarına katlanmak zorunda kaldı ı bir durumdur. Bo anan e ler yeterince sorumlu davranmadıkları takdirde çocukta uyum ve davranı sorunları ortaya çıkabilir (Yavuzer, 2007: 52).

Anla amayan anne-babanın arasındaki kavgalar ve tartı malar çocukları sürekli duygusal bir gerilim içinde bulunurlar. Bu ekilde bir ortam içinde büyüyen çocuklar akranlarına göre daha yo un bir uyumsuzluk gösterirler. Bu çocukların okuldaki ba arıları dü üktür, güvensizlik, utangaçlık duyguları geli tirmekte ve saldırganlık, kavgacılık, dü manlık, itaatsizlik gibi davranı lara sahip olmaktadır (A ır, 1991: 13). Okul ça ında ise ön planda görünen okul ba arısızlı ı ve uyum bozuklu udur. lgi ve dikkat problemleri, uyku ve yeme problemleri devam edebilir. Toplumla ili kisi zayıflayan çocuk kendini ifade etmekte zorlanaca ı için sosyal ili ki güçlükleri ya ayacaktır. Ergenlikle beraber yukarıda sayılan birçok olumsuz etkinin yanı sıra hayata ele tirisel yakla an, olumlu dü ünemeyen hedef koyma ve strateji olu turmada yetersiz, ki iler arası ili kilerde sorunlarla ya ayan, dürtülerini kontrol edemeyen, sınırlarını kestiremeyen, savunma mekanizmalarını sık ve yanlış kullanan, suç i lemeye e imli bir ki ilik yapısının ortaya çıkması oldukça yüksek bir ihtimaldir (www.okulweb.meb.gov.tr).

Okul öncesi dönemde; içe kapanık ya da tam tersi fazla atılgan olma ancak her iki durumda da sosyal ilişkilerinde güçlükler yaşayabilir. Bu dönemde çocuğun özgüven kaybı karakteristik bir şekilde kişilik yapısında yer alabilir. Bütün bunlara ek olarak zihinsel gelişimi gecikebilir ve önlenemez. Dikkati toplamada yaşanan güçlükler çocuğun verimli öğrenmesini ve akıl yürütmesini zorlaştırır.

Boş zamanı ailelerin çocukları mutsuzluklarını davranışları ile ifade ederler. Sürekli yakınma, az gülmeye sebepsiz yere ağlama, oyunlarını sürdürmemeye ve arkadaşları ile geçinememe çocukların mutsuzluklarını gösteren davranışlardır. Kendi yaşatmalarının ve arkadaş gruplarının boş zamanın etkilerini bilmedikleri ve davranışlarını bu duruma göre ayarlamadıklarından dolayı sıkıntıları daha da artmaktadır. Depresyon bu sıkıntılardan birisidir. Depresyon çocukların daha az kurallara uymasına ve de çok çabuk sinirlenmelerine neden olmaktadır (Weilburger, 2009: 159).

1.2.5.3. Ailenin Sosyo -Ekonomik Durumu

Sanayileşme ile ortaya çıkan sınıflaşma, göçler ve geleneksel ailenin oynadığı toplumsal rolün yerini, çekirdek ailenin alması ile Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sonrasında toplumsal yıkımlar, tüm dünyada suçla itelen çocuk oranında patlama denebilecek artışlar ortaya çıkarmışlardır. Suçlu çocuğun ortaya çıkmasında ailenin, çocuk sayısının, ekonomik sorunların, eğitim sisteminin, genetik faktörlerin, zekanın, köyden kente göçün ve evsiz sokakta yaşamın bedensel-ruhsal hastalıkların, uyuşturucu ve alkol bağımlılığının önemli rolü olduğunu belirtmektedir. “Ankara Üniversitesi Kriminoloji anketi sonuçlarına göre, 1000 suçludan %39’unun aile bütçesinin kötü, %50’sinin orta durumda olduğu saptanmıştır. Toplam suçluların %33’ünü reңçelik yapanlar olmaktadır” (Solak ve Diğlerleri,2007: 309) . Türk aile yapısının ekonomik olarak değeri oldukça geri kalmış bir seviyededir. 1970’li yıllara kadar köylerde yaşamayan ve eğitim durumu ise ilköğretim seviyesinde olan aileler çoğunluktadır.

1970 yıllardan sonra büyük ehirlere göçlerin başlamasıyla beraber ehirlilerin zor yaşam koşullarına alışmak için işçi, seyyar satıcı, kapıcı, gündelikçi olarak çalı an ailelerin çocukları okullarında çalışarak en düşük seviyede kalmışlardır.

Ölüm, bo anma ve ayrı yaşam ama nedeniyle aileden annenin, babanın ya da her ikisinin ayrılmasıyla çocukların yetimliği önemli derece de tehlikeye düşmektedir. Babanın erken ölmesi ailenin ekonomik durumunu sarsmakta ve geride bıraktığı aile kendi geçimini sağlamak için zor duruma düşmektedir.annenin çalışmak zorunda kalması, çocukları başsız, sahihsiz bırakmakta, bazen ise çocuklarında çalışmak zorunda kalmasına neden olmaktadır(Ar,1991:13). Özellikle büyük ehirlerde yaşamın ekonomik zorlukları bu tür çocukların sayısının giderek artmasına neden olmaktadır.

Ailenin sosyo-ekonomik koşulları, aile üyelerinin ruhsalını etkilediği gibi çocuğun kişiliğini de etkiler. Arzuların doyuma ulaşmaması küçükler üzerinde derin izler bırakabilir. Ailenin ekonomik durumu ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişki de çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Ailesel etmenler, genelde kentli, düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen, parçalanmış aile çocuklarında davranış bozukluğunu artırır.

Aile içinde anne babanın yaşamının çok genç olması, işsizlik, eğitim düzeyinin düşük olması, ekonomik düzeyin düşük olması, ailede uyuşturucu kullanımı ya da alkolizm, aile içi geçimsizlik, çok çocuklu aile ortamı, istenmeyen çocuk olma, anne ya da babada ruhsal bozukluk olması gibi etmenler çocuğa yönelik şiddetin artmasına neden olmaktadır (Solak ve diğerleri, 2007:302).*Düşük ekonomik düzeyin çocuğu suça iten tek neden olmasa da, suça elverişli ortamı, dolaylı ya da doğrudan nedenleri hazırladığı bilinmektedir. Küçük, saksız konut koşulları, kalabalık ev halkı, cehalet, düşük sosyal statü gibi etkenler suça elverişli koşulları oluşturmaktadır(www.rehabilitasyon.com)*

Özellikle son yıllarda çocukların davranışları üzerindeki aile tiplerinin etkisinden bahsedilmektedir.

1.2.5.4. Aile Tipleri

“Türk toplumundaki aile yapıları, aile içi iletişim, etkileşim niceliği ve niteliği çocuk ve gencin benlik-kişilik gelişiminde belirleyici derecede rolü olan ana etkenler arasında sayılır” (Küçükahmet ve diğerleri, 2007: 16).Çocuğun gelişimini ailenin nedensel etkilediği ya da hangi tür etkilerin daha baskın olduğu, bazı aile tiplerine bağlıdır.

1.2.5.4.1. Koruyucu Aile

Koruyucu ve kollayıcıdırlar. Tüm yaşantıları çocuğa göre düzenlenmiştir. Her gereksinimlerini karşılarlar, bir dedikini iki etmezler. Kısacası ımartırlar ve bazılarına çıkartırlar. *Aileyi bir bakıma çocuk yönetmeye bazıları. Böyle bir çocuk bazımlı, sürekli alıcı, tutturucu ve nazlıdır. Çünkü kendi bazına güçsüz ve güvensizdir. Böyle bir çocuk gençlik çağına adımını atınca bocalar. Evde tutturucu, nazlı öfkeli, ama dışarıda çekingen, sinirli ve güvensizdir. Arkadaş edinmekte, arkadaş kümesine katılmakta güçlük çeker. İlk kez ailerinden ayrı düüklerinde bunalıma girerler. Benlik bilgisi düüktür. Sorumluluk almaz* (Yörüko lu, 2007: 145).

Anne-babanın aşırı koruması, çocuğa gerektiğinden fazla kontrol ve özen göstermesi anlamına gelir. Bunun sonucu çocuk, diğer kimselere aşırı bazımlı, kendine güveni olmayan, duygusal kırıklıkları olan bir kişi olabilir. “Bu bazımlılık çocuğun yaşamı boyunca sürebilir ve aynı koruma duygusunu eğinden bekleyebilir” (Özen, 2001; 73).

1.2.5.4.2. Baskıcı- İltisiz Sevgisiz Aile

Aile ortamı gergin, ilişkiler dümancaştır. Bol ele tiri, azar, ağıtlama ve dayak vardır. Çocuğu dinlemek, anlamaya çalışmak, davranışının nedenini araştırmak gibi duygusal paylaşım belirtileri görülmez. Bu evlerde çocuk eğitiminin tek amacı çocuğu baskı altına almak, göz açtırmamaktır. Çocuğa karşı yaklaşım hep soğuk, anlayışsız ve kırıktır. Bu tür evlerde büyüyen çocukların benlik algıları düüktür. Güvensiz ve tedirgindirler, dümanca duygularla doludurlar ve saldırgan davranışa yatkındırlar.

A ırı sert ve otoriter bir disiplin yöntemi olumsuz ve itaatsiz çocukların yeti mesine neden olacaktır. Çocukların bu olumsuz davranı ları, anne-baba-çocuk ili kilerinin geli im basamaklarında daha da bozulmasına yol açar. Bundan ba ka, anne ve babalarının uygun bir yeti me ve disiplin yönteminde görü birli inde olmadıklarına inanan çocuklar, onlara kar ı saygı ve güvenini yitirmeye ba larlar.

“Duygusal açıdan doyurulmayan çocuklar üzerine yapılan bir ara tırmada, ilgisiz, saldırgan, intikamcı ve saldırgan oldukları gözlenmi tir” (Apuhan, 2006: 111). Sert ve otoriter bir baba çocukta olumsuz tavırların olu masına ve uyumsuz bir birey olmasına yol açabilir. Özen’in yaptı ı ara tırmada suçlu gençlerin evden kaçmalarına, bir anlamda antisosyal davranı a ilk adımlarını atmalarına neden olan en büyük etkenin %59 oranında baba baskısı oldu u görülür. “Suçlu gençler, evden kaçma nedeni olarak babalarının kendilerine fazla i vermelerini ya da yaptıkları bir hatadan dolayı cezalandırılma endi esini ileri sürmü lerdir” (Özen, 2001: 77).

iddete maruz kalan ve iddeti ya ayan çocukların psiko-sosyal geli imleri olumsuz etkilenece inden ileriki yıllarda birer iddet uygulayıcısı olarak toplumda yer alacakları unutulmamalıdır (Solak ve di erleri, 2007:111).

Ergenlikten önce sinen, korkan bir çocuk, ergenlikten sonra tüm baskı ve daya a kar ın ba kaldıran, ba ına buyruk davranan, evin kurallarını hiçe sayan bir genç olup çıkar. Yetersizlik ve güvensizlik duygularını kapatmak için kabadayılık gösterilerine giri ir. O güne kadar biriken dü manca duygularını kendinden güçsüzlere yöneltir (Yörüko lu, 2007: 150). “Dayak atılan çocukta özgüven eksikli i, depresyon, mutsuzluk iddete e ilim, anne-babaya kar ı öfke, uyumsuzluk, davranı problemleri, çekingenlik, pasiflik, çabuk a lamaya meyil, ümitsizlik, saldırgan davranı lar görülebilir” (Aydınlı, 2003: 88).

1.2.5.4.3. Demokratik Aile

Genellikle e itim düzeyleri yüksek, ileti im ortamı sa lanmı ailelerde cezalar ılımlı ve e iticidir. Amaç çocu u sindirmek de il, sorumluluk duygusunu kazandırmaktır. Kurallar açıktır ve bu ailelerde yeti en çocuklar kurallara uymamanın sonuçlarını bilmektedirler. Çocuk buyruklarla de il, yol gösterilerek e itilir. Denetim eksik edilmez (Yörüko lu, 2007: 153).

Sosyal uyum üzerindeki çalı malar, ailenin çocuk üzerindeki ilk etkilerinin son derece önemli oldu unu kanıtlamı tır. Evlerinde yakın bir ilgiyle demokrasinin birle ti ini gören çocuklar en etkin, özgür ve arkada larıyla ili kilerinde en ba arılı çocuklar olmaktadır. Bu tür çocuklarda kendini denetleme arzusuna daha erken rastlanmaktadır.

Anne-babalar, çocuklarının ba ımsızlık u runa giri tikleri çabaları destekledikleri ve zor durumlarda onlara yardımcı oldukları takdirde çocuklarda ba ımsızlık duygusunun kolayca geli ti i görülür. Hor gören, cezalandıran ya da hem sevip, hem de so uk davranan anne-babaların çocukları ba ımlı bir yapıya sahip olmaktadır (Özen, 2001: 68).

Disiplin konusu tartı ılırken, çocu un geli imine ba lı olan sınırlılıkları dikkate alınmalıdır. Özellikle erken çocukluk yıllarında, çocu un ihtiyacını belirlemek ve davranı ın ardındaki nedeni bularak davranı ın de i imini sa lamak anne-babayı oldu u kadar çocu da tatmin eder.

Disiplin, tutarlılık ve esneklik gibi bazı ikilemleri içerir. Bir yandan çocu a kuralların tutarlı bir ekilde verilmesi gerekir. Öte yandan katı bir ekilde uygulanan kararlar ho nutsuzlu un olu masına neden olabilir. Çocuk bazen ebeveynin esnek davranmasını bekler (Yavuzer, 2002: 92).

Disiplini hem gev ek, hem de tutarsız olan ailelerde büyüyen çocukların okul ba arılarına bakılmaz. Bu tür bir sonuç okul disiplini açısından farklı bir sorunun ba laması demektir. Aile baskısını üzerinde hissetmeyen ö renciler okuldaki davranı larını kontrol etmede ba arısız kalmaktadırlar ve bunu di er ö renciler üzerinde kullanmak istemektedirler (Yörüko lu, 2007: 150).

Sevilen, güvenli çocu un ebeveyni ve ö retmeni ba kalarına saygılı davranmayı çocu a ya atmaktadır. Böylelikle çocuk ba kalarına kırııcı ve saldırgan davranı larının neden durdurulması gerekti inin mantı nı anlamı olur. Çocuk, güçlü olumlu duyguları genelle tirir ve çevresindeki insanlara yansıtır. Buna kar ılıklı dayakla ve zor kullanarak davranı yönlendirmeyi amaçlayan anne-baba;

a. *Çocu un kendilerine kar ı korku, öfke ve kızgınlık içinde olmasına sebep olur.*

b. *Çocu a saldırgan olmayı ve sorunlarını iddet yoluyla çözmeyi ö retir.*

c. *Zayıf vicdan ve ahlak gelişimine yol açar* (Yavuzer, 2002: 93).

Genç ile anne-baba arasındaki çatışma ise genellikle anne-babanın gencin kişiliğini hiçe sayarak onu kişisel konularda seçme ve karar verme özgürlüğünü tanınamamasından kaynaklanmaktadır. Oysa bağımsızlığı elde etmesinde en önemli faktör, aile içerisinde oluşturulan etkileşim ortamıdır. Kademeli olarak artırılan sorumluluk, kendi kendine karar verme ve bağımsızlık olanakları, gencin olanakları ile daha kolay başa çıkmasına ve yetkinliğe daha rahat geçmesine fırsat verir (Yavuzer, 2002: 49).

Okullarda disiplin olaylarına neden olan bir diğer etmen ise öğretmen tutum ve davranışlarıdır. Öğretmenler okulda ve sınıfta sürekli olarak öğrenciler ile karşı karşıya gelirler.

1.2.6. Disiplin Olaylarında Öğretmenlerin Etkisi

Eğitim süreci içerisinde yer alan bir diğer parametre öğretmendir. “Öğretmen, bilgi görgü ve yetenekleri ile çocukların ya da gençlerin öğrenme yeteneklerine rehberlik eden ya da yön veren kişidir” (Tosun, 2001: 72). Bir öğretmenin çocuğun ruhsal uyumunu düzeltebilecek gücü olduğu gibi, bozabilecek gücü de vardır. “Bir öğretmen yeteneği orta bir öğrencisini destekleyerek başarıya ulaştırabilir, zeki bir çocuğun güvenini sarsıp başarısız duruma düşürebilir” (Yörükoğlu, 2007: 29). Öğrencilerin derslere ve okula karşı duygusal istekleri onların başarılarını etkilemektedir. Öğrencilerin duygusal olarak yakınlık sağlamalarına katkı öğretmenlerine karşı göstermiş oldukları ilk izlenim ve tutumdur.

“Bazı öğretmenler, korkutucu olurlar, bazen okullar ürkütücü cezalar, disiplin yöntemleri uygulamalar; bu gerekçeler çocukta tedirginlik ve dehşet yaratabilir. Bu okullar altında çocukların okula gitmekteki isteksizliği, uygun ve doğal bir tepkidir” (Salk, 1998: 247). Öğretmenler günlük işlerinde birçok sorunlarla karşılaşır. Sınıfta konuşmak, gürültü etmek, fısıldaşmak, dersle ilgilenmemek, dalga geçmek, hayal kurmak, ödev yapmamak, sınavlarda kopya çekmek, öğrencilerden kaynaklanan sınıf içi sorunlarıdır.

Ö retmen için zaman zaman dersin büyük bir bölümü ö rencilere ö üt vermekle geçer. Bu da ö retmeni yorar. Günümüzde ö retmenler ve yöneticiler, disiplin konusundaki tartışmaları yaparken çocukların yapmalarını istediğimiz davranışlarının sonuçlarını değil, onlarla nasıl baş edilmesi gerektiği noktasında yoğunlaştırmaktadır (Ada ve Çetin, 2006: 7). “Ö retmenler doğaldır ki en çok disiplini bozan davranışlara kızarlar. Sık sık karşı gelen, gürültü eden, kurallara aldırmayan öğrencilerle uğraşmak zorunda kalırlar. Çalışkan da olsa notlarını kırarlar” (Yörüko lu, 2007: 181).

Ö retmenlerin genel amacı, eğitim öğretim etkinliklerini düzenlemenin yanında disiplini sağlamaktır. Ancak disiplinin tek kaynağı olarak öğrenci görülürse sorunların çözümü zorlaşır. Etkili bir disiplinin olabilmesi için, ilk olarak öğretmen kendinin de hatalı olabileceğini görmelidir. Bir öğretmen ancak kendine yönelik eleştiriyi yapabiliyorsa, öğrencilerinde aynı şekilde hatalı davranışlarını düzeltmelerinde başarılı olabilir (Ada ve Çetin, 2006: 81).

Genel olarak öğretmenlerin görevleri şunlardır:

1. Öğretme
2. Disiplin ve yönetim
3. Mesleki konu alanı, uzmanlık
4. Öğrenciye danışmanlık

“Ö retmenler görevlerini yerine getirirken kişisel, mesleki ve sosyal özellikleriyle bir bütün olarak davranır ve öğrencileri etkiler” (Özyurt, 1999: 19).

1.2.6.1. Öğretmen Tipleri

Ö retmenler disiplin sorunlarının kaynaklarından birisidir. Çünkü öğretmen davranışları öğrenciler üzerinde çok etkilidir. Öğretmenlerin kişisel özelliklerinin farklı olması disiplin olaylarının ortaya çıkmasına etki eder. Okullarda belli başlı öğretmen tipleri vardır.

1.2.6.1.1. Otoriter-Kuralcı Ö retmen.

“Bütün güç ö retmendedir. Ö retmen; ö rencilerin neler bekledi ini, sınıf ve çalı ma kurallarını belirtir. Ö retmenin verdi i emirlere ko ulsuz uymayan ceza alır. Disiplini sa lamak amacıyla en çok ceza yöntemini kullanır”(Tosun, 2002: 119).

Ö rencileri ile ili kilerinde serttir. Bu tip ö retmenlerin sınıflarında ö renim gören ö renciler göstermelik olarak disiplin kurallarına uyarlar. Ö retmen ile kar ı kar ıya gelmek istemezler. Ö renciler korkak ve çekingendir. Ö retmenin davranı larından dolayı okula kar ı isteksizlik ba lar. Aile ve okul arasında da sorun ya anmasına neden olan bu tür ö retmenler veli ile i birli i yapma noktasında da ba arılı olamamaktadırlar.

1.2.6.1.2. Otokratik- Zorlayıcı Ö retmen:

Ö retmen ba arıya odaklanmı tır. Ö rencilerilerine zor hedefler verir ve üstün performans bekledi ini her fırsatta belirtir. Ö rencileri notlara göre de erlendirir. Ve sonuçlardan ö rencileri sorumlu tutar. Ö retmen otoriter ve baskıcı davrandı ında ö renciler okul çalı malarına kar ı uyumsuzluk göstermekte, yalnızca gerekti i kadar çalı maktadır. Ö renciler bu tür ö retmenlere saygı duymaktadırlar fakat onlarla birlikte zaman geçirmek istememektedirler. Ö rencilerin e lenme ve kendilerine zaman ayırma hakları olduklarını pek akla getirmezler. Sadece derslerdeki ba arıları ile ilgilenirler.

“Oysa ö retmenin olumlu tutumu ö rencide sevgi, saygı ve yakla ma etkisi yarattı ında ö renci okul çalı malarından zevk almakta ve kendi iste i olarak ek çalı malarda bulunmaktadır” (Ünal, 1991: 236). “Çocu un derslerini sevip sevmemesi, büyük ölçüde ö retmenine kar ı duyaca ı yakınlı a ba lıdır” (Adler, 2005: 128). Özellikle ö rencilere gösterilecek ilgi, onların ba arılarının artmasına, disiplin olaylarına daha az ya amalarına yardımcı olur.

Bu tür ö retmenlerin dersleri genelde ö retmenin bekledi i disiplin düzeyinde gerçekleşir. Ö renciler sınıfta sessiz otururlar, ödevler yapılır. Ancak sorun ö rencinin bu davranı ları kazanamamı olmasıdır.

1.2.6.1.3. Demokratik Ö retmenler

Ö rencileri çok iyi tanır, ö rencilere bireysel olarak memnuniyetle yardım ve rehberlik eder. Onların ba arılı davranı larını övgüyle kar ılar. Gerekli olan yerlerde de onları kırmadan ele tirir. Ö renci davranı larının nedenlerini bilir.

Planlı, amaçlı ve geni ufuklu bir yapıya sahiptir. Aynı zamanda iyi bir rehberdir. Ö rencilerinin duygu ve dü üncelerine önem verir Ele tirilere açıktır. Dersi ö rencilerle birlikte hazırlar ve yürütür. Grup ruhunu ve ara tırma anlayı nı te vik eder. Ödüllendirmeyi ön plana çıkarır ve dengeli kullanır (Tosun, 2001: 79). *Cezalandırmayı ise çok zor durumda kalmadan gündeme getirmez. stenmeyen davranı ları ceza yoluyla çözmeye çalı maz. Anlamaya, yol göstermeye ve hatanın tekrarlanmamasına çalı ır (www.universite-toplum.org)* Ö rencilerine her zaman güven verir ve güven duyar. li kileri samimi sıcak ve içtendir. De erlendirmede ise objektif ve tarafsızdır.

Demokratik tarzı benimseyen ö retmenlerin sınıflarında ö renim gören ö renciler ö retmenini sever. Ö renmeye ve ara tırmaya kar ı ilgi duyar, planlama, çalı ma ve karar verme yetene i geli ir. Sorumluluk almaya daha isteklidirler, aldıkları i lerde de sorumluluk duyarlar. Ö rencide gerçek anlamda bir disiplin olu ur. Ö retmen sınıfta olmasa bile yapılan i , görev; miktar ve kalitesinde önemli bir dü me görülmez. Grupla çalı ma, yardımla ma ve ki iler arası ili kiler beklenen bir düzeydedir. Anlayarak ö renme, tartı ma ve yapıcı ele tiri anlayı ı geli ir.

1.2.6.2 .Ö retmen-Ö renci li kisi

Ana babalardan sonra ö retmenler, çocuklarla en çok ileti im içinde bulunan ki ilerdir. Ö retmenlerin üstlendikleri görev do rultusunda ö rencilere yönelik iddet içerikli davranı larda bulunmamaları gerekiyorsa da e itim sistemi içinde disiplini sa lama amaçlı davranı larda buldukları saptanmı tır (Solak ve di erleri 2007: 40). Bu tür davranı lar okullarda ö retmen kaynaklı disiplin olaylarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Ö rencilerin okul ya amlarında kar ıla tıkları ö retmenler hakkında görü leri, ya ları ve olayları algılama biçimlerine göre de i mektedir. İkokula ba lamı bir ö renci ile lise yıllarında okuyan bir ö rencinin kafasındaki ö retmen ekli faklı olmaktadır. Yapılan ara tırmalar ve ortaya konan de erlendirmeler genel olarak benzer sonuçlar vermektedir. İkokul ö rencileri için kutsal olan ö retmen, bir lise ö rencisi için sadece derse giren biri olmaktadır. Bu statü de i ikli i ö rencilerin davranı larına da yansımaktadır.

“Neden bazı ö retmenlerin disiplin sorunları vardır?” Bu sorunun cevabı ö retmenlerin kendisinde yatıyor. Bütün ö retmenler senelerdir imdiki ki iliklerini olu turan belirgin karakteristikler geli tirmi lerdir. Bazı ki ilikler her zaman ö renciler tarafından benimsenmez, bazıları ise hemen reddedilmi tir (Ada ve Çetin, 2006: 40). Bu durumun nedeni ö retmenlerin farklı ki isel özellikleri ve tutumlarıdır. Ö rencilere göre ö retmenler ikiye ayrılır:

1.2.6.2.1 En Çok Sevilen Ö retmen Özellikleri

Demokratik tavırlar içerisinde olan ö retmenlerin benimsenmesi, di er ö retmenlerden daha kolay olmaktadır. Bu tip ö retmenler; insan sever, dost, arkada , ö renci sorunları ile ilgilenir, akadan anlar, dersi ilgi çekiçi hale getirir. Daya ı olaylarının çözümünde ilk çare olarak görmez. Ö rencilerin isimlerini bilir ve onlara isimleri ile hitap eder. Veli ile ileti ime önem verirler. Ancak gev ek davranan ö retmen, ho görülü ve anlayı lı olsa da ö renciler arasında istedi i saygıyı kazanamaz. Ö renciler i ini yapan ö retmenlere her zaman daha fazla de er vermektedirler. Ö renciler genellikle problemlerine e ilen, cana yakın ho görülü davranan, gülyüzlü ö retmenleri daga çok be enmektedirler(A ır, 1991:16).

1.2.6.2.2. En Az Sevilen Ö retmen Özellikleri

Bu tarz ö retmenler sık sık disiplin sorunları ile kar ıla ırlar ve disiplinin kayna ı da bizzat kendileridir. *Ters huysuz, hiç gülmez, her zaman azarlar, alay eder, hemen kızar, okul çalı malarına yardım etmez, anla ılmaz, i ini planla tırmaz. Tarafsız de il gözde ö rencileri var, her zaman belirli ö rencileri görür. Kendini üstün görür, herkesten uzak durur, kibirli, züppe, baskı altına almak ister, derslik*

dı unda ö renciyi tanımaz onların sorunlarını ciddiye almaz, veli i birli ine önem vermez, velileri suçlar (Tosun, 2001: 72)..

Ö retmenler çatı manın çözümünde genellikle kazanmak–kaybetmek açısından bakarlar. *Kazan kaybet e ilimi, onların çocuklarla ile ilgili konu malarında açıkça görülür. “Çocukların beni çi neyip geçmelerine izin verirsem ne olayım.” Kazan-kaybet e ilimi, okullardaki çözümleri güç disiplin konusunun özü gibi gözükmektedir. Ö retmenler çocuklarla olan il kilerinde seçmek zorunda kaldıkları iki yakla ım olduklarına inanırlar. Ya sert ya da yumu ak olmalıdırlar (Gordon, 2008: 159).*

Bu anlayı okullarda birçok sorunu meydana getirmektedir. Her seyden önce ö retmen ö rencilere pozitif yakla malıdır. İlk yakla ım ö rencileri olumlu yönde etkiler. “Ö renci hakkında olumsuz yapılarla bulunmak ö retmene saygı kazandırmaz” (Ada ve Çetin, 2006: 42). Her ö renci ö retmen tarafından de er verilmek, saygı duyulmak ve fark edilmek ister. Ö renci için adının bilinmesi onu mutlu kılar ve bunun tam terside geçerlidir.

Ö rencilerin bir ö retmende hiç beklemedikleri nitelikler ise sinirlilik, alaycılık, terslik, katı tutum, haksız ceza ve azar, çok ö üt verme, korkutma, ba arısızlıkla bir tutma niteliklerdir. Ba ka bir deyi le ö rencilerin ö retmenden beledikleri ne gerçek dı ıdır, ne de haksızlık (Yörükö lu, 2007: 176). Bu tip e itimcilerin disiplini sa lamak adına kullandıkları yanlı yöntemlerden bazıları :

- 1. Belirsiz ve uygulanamayacak kurallar koymak,*
- 2. Ö retmenlerin kötü davranı ları görmezden gelmesi,*
- 3. Ö retmenlerin kötü davranı lara kar ı tutarsız ve çifte standart ekinde tepki göstermesi,*
- 4. Verilen cezaların a ır ı olması ve davranı ı düzeltici yönde etkiye sahip olmaması,*
- 5. Grup cezalarıdır.*

Sürekli ikâyet edilen ve sınıf arkadaşları arasında ayıplanan öğrenci öğretmen ile iletişimini en az seviyeye indirir. *Bu tarz öğrencilerin öğrencileri kazanma yöntemleri ise şu şekildedir. Etkileme yöntemlerini kullanacakları yerde emirler verirler, kısıtlamalar getirirler, cezalandırırlar ya da cezalandırmakla tehdit ederler. Bu denetleme türü yöntemler gençleri hiç etkilemez; onları yalnızca zorlar ya da baskı altında tutar. “Cezalar çocuklardaki öfke duygusunu ve agresif tutumu ortaya çıkardığını göstermiştir. Cezalandırılan çocukların cezalandırılmayan çocuklara göre daha sert davrandığı ortaya çıkmıştır” (Gordon, 2007: 7).*

Özellikle lisede okuyan öğrenciler, öfke gördükleri öğretmenlerine karşı olumsuz davranmaya başlarlar, sık sık derste karşı karşıya gelirler. Özellikle öğretmene karşı gelmeyi kendini ispat etme noktasına getiren öğrenciler öğretmenler için en zor durumlardan biridir.

Öğretmenlerin öğrencileri nasıl algıladıkları da önemlidir. Çoğu kez öğretmenler de öğrencileri bilinçli ya da bilinçsiz olarak basmakalıp kümelere sokarlar. Önyargı ile davranırlar. Birçok öğretmen için gençler, not korkusu ve baskı olmadan çalışmayan haylazlardır. Öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumlarını Sprinthall ve Rosenthall üçe ayırırlar (Tosun , 2001: 73).

1.Öğretme ve Öğrenmeye Yönelik Tutumlar: Öğretmenlerin çoğu öğrettikleri her şeye öğrencilerin uymalarını ve baş etmelerini isterler. Otoriter öğretmenler bu tutumları izlerler. Öğrencilerin görüşleri ve davranışları pek önemli değildir.

2.Öğrenciye Yönelik Tutumlar: Öğretmenler öğretim konularını, öğrencilerinden beledikleri öğrenme yeteneği ve gücüne göre belirlemektedir. Yani öğrenci, öğretmenin belediği kadar öğrenir. Öğretmenin öğrenciler hakkında edindiği bilgi ne kadar ise öğrenciden belediği kadar olacaktır.

3.Öğretmen Tutumları Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Değişir:

Öğretmenler kendileriyle aynı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencileri iyi ve kabul edilebilir olarak algılamırlar. Kendilerinden düşük sosyo-ekonomik düzeydekileri başımsız; yüksek sosyo-ekonomik düzeyden gelenleri de zeki ve iyi olarak görmürler| ama başımsız ve öğretimleri zor olarak algılamırlar. *Gençlerin sosyo-ekonomik düzeyleri, aile kökenleri ve okulun bulunduğu yöre de öğretmenin tutumlarını belirleyen etmenlerdir. Yoksul ve geri bölgeye gönderilmiş bir*

ö retmenin ö rencilerden beklentisi çok dü ük olacaktır. Bu durumda ö retmen kendi kırgınlı ını, bezginli ini ö rencilere yansıtacaktır. Onların ba arısızlı ını, yeteneksizliklerine ba lar. Bu da ö retmen ve ö renci arasında disiplin sorununu do uran bir di er etkendir (Yörüko lu, 2007: 176).

“Disiplin cezaları a ırıya kaçıldı ında etkisini yitirir ve ceza vermek bir ö retmenin moralini en çok bozan olaylardan biridir” (Baynton, 2007: 57). Cezalar sadece ö renciler üzerinde olumsuz etki bırakmaz aynı zamanda, ö retmenler içinde verilen cezalar birer sorun olarak görülür. Ceza verilen ö renci ö retmene küser ve derslere kar ı ilgisiz tavırlar sergilemeye ba lar. Ö retmen ise ders esnasında ve dı ında ö renciler ile bu durumda kalmaktan dolayı üzgündür.

Lisede görev yapan ö retmenlerinde pek çok sorunları vardır. *Ö retmeni ve ö renciyle sa lıklı ili kiyi olumsuz olarak etkileyen sorunlar sıklık ve önem sırasına göre bir ara tırmada şöyle dizilmektedir. Aylık gelirin dü üklü ü, ana-babalarla görüşmenin sıklı ı, a ırı kalabalık sınıflar, uygunsuz gençlerle u ra ma, disiplin sorunu vs. (Yörüko lu, 2007:173) .*

Ö retmenlerin de ruhsal sorunları ve ki ilik bozuklukları olması do aldır. Çünkü ö retmenler ki ilik ve ruh sa lı ı yönünden bir elemenden geçemezler. Uyumsuz ve dengesiz bir ö retmenin ö rencileri olumsuz etkileyebilmesi nedeniyle disiplin sorunları ortaya çıkmaktadır. Ö retmenin ki ili i ve tutumu sınıf havasını belirleyici ba lıca etken olsa da, ö rencilerin ö retmenlere kar ı tutumu ve kar ılıklı etkileimleri de çok önemlidir. Yörüko lu yaptı ı bir çalı mada ö rencilere sordu u bir soruda u yanıtı almı tır.

“Lisede gençlerden ö retmenleriyle ilgili en önemli üç yakınmaları ve beklentileri yazmalarını istemi tim. Aldı ım yanıtlardan seçilmi örnekler”:

“Okullarda disiplin kuralları çok sıkı, daha yumu ak daha anlayı yakla ım bekliyoruz.”

“Dü ünçe özgürlü ü yok ve sosyal çalı malar sürekli engelleniyor.”

“Ö retmenler yorgun.”

“Gençli e suçlu gözü ile bakıyorlar.”

“Ö retmenler derslerde asık suratla giriyor” (Yörüko lu, 2007: 184) .

Ö retmen sınıf içerisinde disiplini ne kadar sa layabiliyorsa, derslerinde de o oranda ba arılı olmaktadır. Disiplini sa layamayan ö retmen ise dersin büyük bir kısmını disiplini sa lamak için harcamakta, ö retim faaliyetlerine yeterince vakit ayıramamaktadır. Bu da ö retmenin performansının dü mesine yol açmaktadır. Sınıf disiplininin sa lanabilmesi için ö retmenlerin, sınıf yönetimi ve disiplini hakkında bilgilendirilmeleri ve kendilerini yeti tirmeleri arttır.

Sınıf disiplininin sa lanamaması halinde istenmeyen ö renci davranı ları ortaya çıkar ve sürekli disiplin problemleri ile u rasılmak zorunda kalınır. Bu tür sorunlar ya ayan ve bunu kısa zamanda çözmek isteyen okul yönetimi ve ö retmen ö renciye ceza verirler, fakat bu cezalar disiplin sorunu çözmek yerine var olan sorunun kökle mesine neden olur ve sorunu daha da büyütmektedir (Yılmaz, 2007: 16). Ö retmenler ve yöneticiler a a ıdaki davranı ları yaptıklarında disiplin sorunlarını davet ederler:

1. *Ö renme ko ullaarını yanlış anladıkları ve ö rencilerden onlara anlamsız gelen bilgileri ö renmelerini istediklerinde,*

2. *Ö rencilerde ba ımsız dü ünmenin geli mesini cesaretlendirmekte ba arısız olduklarında,*

3. *Ö rencilere, kabul edilmi lik duygusunu ya amaları için çok katı kurallar koyduklarında,*

4. *Ö rencilerin ço unun ba arısını sınırlandıran ve benlik duygularını a ındıran yarı macı not verme sistemini uyguladıklarında,*

5. *Ö renciler üzerinde büyük denetim uygulandıklarında ve ö rencilerin ba ımsız ve otonom olacakları bir çevre yaratmakta ba arısız olduklarında,*

6. *Yanlış davranı ı iletilecek disiplin prosedürünü uyguladıklarında (Tosun, 2001:124).*

1.2.6.3.Ö retmen ve Veli ili kisi

“Çok ö retmen vardır ki sorunlu çocu un anne ve babasına yakla manın çocu un kendisine yakla maktan daha büyük güçlükler do urdu unu saptamı tır. Bu da bize ö retmenin belli bir incelik duygusuyla davranması gerekti ini gösterir” (Adler, 2005: 182). Okula gönderdikleri çocuklarının en iyi e itimi almasını istemek her velinin hakkıdır. Veliler belli aralıklarla okula geldiklerinde ilgili ö retmen ile çocukları hakkında konu mak istemektedirler.

Ö retmen hem zaman darlı ndan hem de ö renci ile ilgili o anda geni bilgilere sahip olamadı ndan veli ile sa lıklı fikir alı veri inde bulunamamaktadır. Bu durum ise velinin okul ve ö rencisi ile sa lıklı bilgiler elde edememesine neden olmaktadır. Veli bir dahaki bulu ma için kendisini istekli hissetmemekte ve okula gitme noktasında istekli davranmamaktadır. Bunun sonucu olarak ö renci sorunlarını her iki taraf tam olarak ö renememektedir.

Bazı ö retmenler okula gelen velilere ö renci gibi yakla maktaki ve onları suçlamaktadır. Bu ö retmen kaynaklı ve ö rencide olumsuz davranı ların artmasına neden olaylardan biridir “Anne ve baba asla paylanıp suçlamalara konu edilmemeli, ortada haklı nedenler bulunsa bile böyle bir yola asla ba vurulmamalıdır” (Adler, 2005: 182). Ö retmenler, ö rencinin anne- babasını arayarak onların çocu u, sınıftaki veya okuldaki davranı ları yüzünden cezalandırılmalarını ister. Bazı anne- babalar bunu yapar.

Çocuk hiç bir ekilde cezalandırılmaktan ho lanmaz ve okulu, evde ya adı ı sorunların kayna ı olarak görür (Tosun, 2001: 125). Yapıcı olması gereken ö retmen burada olayların büyümesine neden olmu tur. Aileleri okuldan so utmak, onlarla ile ileti mi azaltmak, ö rencinin geli mi ve okul ba arısı hakkında görü alı veri inde bulunmamak, ö retmenin ö renci davranı larını çözmede en etkili ve ona yardımcı olacak olan ba ını koparması demektir.

Ö retmenin disiplin anlayı nı etkileyen en önemli faktör, onun tutumu ve bunu sınıfa yansıtma biçimidir. Demokratik, otoriter ya da serbest tutumlardan birine sahip olan her ö retmenin disiplin anlayı mın birbirinden farklı olması son derece normaldir (Ada ve Çetin, 2006: 43).

Ö retmen tipleri okuldaki ve sınıftaki ö renci davranı larını belirler ve disiplin olaylarında ve disiplinin sa lanmasında önemli rol oynar. Ö retmenlerin olumlu davranı ları, ö rencilerde de olumlu davranı ların ba lamasına neden olmaktadır. Ö retmenlerin her davranı ı çocuklar tarafından dikkatle izlenmektedir.

“Okullarda iddet birçok ö retmen için giderek her gün ya anan ve rahatsız edici bir sorun haline almı tır. Bu nedenle okuldaki siddetin önlenmesi çok sayıda ö retmen için büyük önem ta ımaktadır” (Gasteiger ve Klein, 2007:7). Ö retmenlerin tükenmi li ini arttıran olayların ba ında okulda ya anan disiplin sorunları gelmektedir. Özellikle kalabalık okullarda ve sınıflarda çalı mak ve bu sınıflarda sınıf düzeninin sa lanamaması ö retmenlerin mesleklerinden so umasına, ve gelece e dönük ideallerinin kaybolmasına neden olmaktadır. Sonuç olarak üretmeyen, heyecanını yitirmi bir e itim sistemi olu maktadır. Mesleki tükenmi lik duygusunu ya ayan ö retmenler, okullarda ya anan disiplin olayları kar ısında pasifize olmaktadır. Okulda sorun çıkartan ö rencilere kar ı herhangi bir müdahalede bulunmak istememektedirler.

Okullarda disiplin olaylarının temel nedeni olarak ö renciler görölmektedir. Bu genel yargı çocukların bu davranı ları neden sergiledikleri konusunda bir fikir vermemektedir. Çocuklarda görölen olumsuz davranı ların bir tek nedene ba lamak disiplin olaylarını azaltmaz, tersine anla ılmaz kılmaktadır. Ö rencilerin aile hayatı okul hayatı, ya adı ı çevre, ki ilik yapısı ve hayattan ne bekledikleri hakkında fikir sahibi olunmadan yapılacak tüm müdahaleler eksik kalacaktır.

1.2.7. Ö renciler ve Disiplin

Okul ö renciler ile anlamlıdır. Okulun en önemli sonucu ö rencileridir. Ö rencilerin yeti tirilmesinde ailenin sorumlulu u kadar devlet kurumlarında etkisi büyüktür. Ö rencilerin belirlenen amaçlar do rultusunda yeti tirilmesi ö lkelerin en önemli konusudur. Okulun çocuklar hakkındaki genel amaçları Millî E itimin tarafından belirlenmi tir. Milli e itimin genel amacı bütün bireyleri;

1. Atatürk nkılâp ve lkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçili ine ba lı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel de erlerini benimseyen, koruyan ve geli tiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalı an; insan haklarına ve Anayasa'nın ba langıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine kar ı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranı haline getirmi yurtta lar olarak yeti tirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sa lıklı ekilde geli mi bir ki ili e ve karaktere, hür ve bilimsel dü ünme gücüne, geni bir dünya görü üne sahip, insan haklarına saygılı, ki ilik ve te ebbüse de er veren, topluma kar ı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli ki iler olarak yeti tirmek;

3. lgi, istidat ve kabiliyetlerini geli tirerek gerekli bilgi, beceri, davranı lar ve birlikte i görme alı kanlı ı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak, toplumun mutlulu una katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sa lamak;

Böylece, bir yandan Türk vatanda larının, Türk toplumunun refah ve mutlulu unu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini ça da uygarlı ın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir orta ı yapmaktır (www.meb.gov.tr). Yukarıda belirlenen amaçlar 1739 sayılı Millî E itim Temel Kanununun 2'nci maddesinde yer almaktadır.

Türk e itim ve ö retim sistemi bu genel amaçları gerçekle tirecek ekilde düzenlenmi tir. Okul, ö retmen, ders müfredatları, okul araç- gereçleri vb. bütün bu sistemler ö rencilerin yukarıdaki amaçlarını gerçekle tirmelerine yardımcı olmak amacıyla düzenlenmektedir. Türk milli e itim sisteminde bütün ö renciler 8 yıllık zorunlu ilkö retim okulu ve daha sonra ise 4 yıllık lise e itimi alırlar. İkokula ba lama ya ı 6 ile belirlenmi tir. Liseyi okumak isteyen her ö renci bu e itimi almak zorundadır.

Okul kavramı, aile kavramından farklı durumlar, kurallar içeren bir sistemdir. Okul öğrencilere belirlenmiş eğitim-öğretim kuralları içerisinde yaklaşım zorundadır. Bütün öğrenciler ailelerinde gördükleri yaklaşımları okullarda göremezler. Bu durum çocukların ilişkilerindeki farklılık, yetimlik tarzındaki çeşitlilik, ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerindeki farklılıkların göz ardı edilmesi sonucunu doğurur.

Diğer bir sorun ise okula çocuk olarak başlayan ama periyodik olarak farklı yaşam dönemlerine giren öğrencilerin sorunlarıdır. Bu dönemler ergenlik, erişkinlik, gençlik çağlarıdır. Her dönemin kendine has özellikleri ve gereklilikleri vardır. Bu dönemlerde yaşanan sıkıntılar ve yaşanan olaylar hem okul yaşamında hem de sosyal yaşamda öğrencilerin olumsuz etkilendikleri dönemlerdir. Bu dönemlerde davranış bozuklukları yaşanır. “Genellikle davranış bozukluklarının iki temel nedeni olduğu kabul edilir” (Salk, 1998: 238).

1. Çevre faktörleri

2 . Fizyolojik faktörler

En fazla rastlanan ruhsal sorunlar çocuğun deneyimlerine, yetimliğine ve genel olarak çevresel faktörlere bağlıdır. Sık sık merkezi sinir sistemi bozukluğu olan çocukta fizyolojik sorunların yanında ruhsal sorunlarda gelişir. Çünkü bozuk davranışları sevilmesini önler, okul başarısını etkiler ya da başarıları tarafından itilmesine yol açar. Dolayısıyla çocuk güvensizlik ve uyumsuzluk göstererek bu itilmeye karşı koymayı öngörür. Fizyolojik sorunlar, fizyolojik dönemlerde karşılaşılan zorluklar karşısında kendini gerçekleştiremeyen çocuklarda disiplin sorunları ve davranış bozuklukları görülür. Fiziksel sorunların ilk olarak görüldüğü dönem ergenlik çağıdır.

1.2.7.1.Ergenlik devresi

Fizyolojik faktörlerden en temeli ise ergenliktir. Her birey bu süreçten geçmektedir.

1.2.7.1.1.Ergenli in Tanımı

Ergenlik bir gelişim sürecidir. “Gelişim ise, en genel tanımıyla, canlı varlığın tüm yaşamı boyunca ileriye ve geriye yönelik tüm değişimleri ve bakış açıları anlatan bir kavramdır” insan davranışları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor boyutları ile birbirlerini etkileyerek bir bütün halinde gelişirler (Küçükahmet ve diğ. erleri, 2007: 15). Bu gelişim evreleri arasında farklılık göstermektedir. Kızlarda 10 -12, erkeklerde 11-13 yaş dilimleri arasında yer alan ön ergenlik, kızlarda 13-15, erkeklerde 14- 15 yaş dilimleri arasında yer alan ergenlik (buluş) döneminden sonra ergenlik dönemi gelir (Yavuzer, 2006: 90). *Bilindiği gibi cinsel gelişim ve gelişiminin olduğu, cinsel özelliklerin kazanıldığı dönem buluş dönemidir. Bu dönem aynı zamanda ergenliğin başlangıcıdır. Buluş dan sonra kızlar için 14-16, erkekler için 15-17 yaş lar arası ergenliğin ortaları olarak düşünülebilir* (Kulaksızolu, 2007: 18).

Zor bir dönem olan ergenlik dönemi, 11-18 veya 12-18 yaş ları arası olarak nitelendirilmektedir. Bu dönemdeki bireyler duygusal düzensizlik ve problemler gösterirler, pek çok şey için büyük tehlike alırlar. *Ergenlik çağındaki belli başlı gelişimleri şu şekilde özetlenebilir: bedensel gelişim, duygusal ve dürtüsel gelişim, zihinsel olgunlaşma do ru ilerleme, meslek ve iş seçme , çalışmaya olgunlaşma do ru ilerleme, kendi kendini idare etme bakımından gelişim, yalnız başına yaş amaya alışma olarak ortaya çıkmaktadır* (Çetin, 1989: 11). “Ergenlik, çocuklukla yetişkinlik arasında kalan bir “ara dönemdir”. Gençlik belirli yaş larla sınırlı olmayan bir hayat dönemidir” (Kulaksızolu, 2007: 32).

1.2.7.1.2.Ergenlikte Biyolojik Gelişim

Ergenlikte meydana gelen bedensel gelişimler kısaca beden ölçülerinin gelişmesi, beden oranlarının gelişmesi ve cinsiyet özelliklerinin gelişmesi olarak özetlenebilir. En belirgin fizyolojik farklılık boy uzamasıdır, sesi kalınlaşır, kiloları artar (Kulaksızolu, 2007: 40). *Bedensel gelişimlerin ergenliğin tutum ve davranışları üzerindeki etkileri şu şekilde sıralanabilir: Yalnız kalma isteği, çalışmaya isteksizlik, hareketlerde ve dengede dengesizlik, can sıkıntısı huzursuzluk, toplumsal zıtlık, otoriteye karşı direniş , karşı cinsle yönelmiş zıtlık duygularının artırılması kendine güvensizlik cinsiyetle fazla uğraşma ve çekingenlik, sürekli hayallere dalma, sınıf*

içerisinde veya okulda kendi fizyolojik sorunları ile uğraşan öğrenciler, çevrelerinde gelişen olayları tam olarak kavrayamazlar. Neden kızdı mı, niçin çok çabuk fikir de i tirdi ini, yalnız kalmak istedi ini vs. bu davranış lar ise öğretmenlere doğru olarak yaklaşı m gösterilmezse öğrenci ile öğretmen karışık gelmektedir (Çetin, 1989: 12).

1. Çevre faktörleri: Ayrı serbestlik içinde yetiştirilmi pek çok çocukta çekingenlik görülür. Bunun nedeni, kendi yıkıcılık itkileri karşısında duydukları dehşettir. Çevrede olan etkilerini kontrol etmede yardımcı olacak yetiştirilmi bulunmadığından, kararsızlık onları bütün faaliyetlerden kaçınmaya yöneltir (Salk, 1998: 89).

2. Fizyolojik faktörler: Çok kez merkezi sinir sistemi bozukluğu gösteren çocuklarda dikkat yetersizliği, yoğun çalış ama durumu, fazla hareketlilik ve haylazlık teşhis edilmektedir. En fazla rastlanan ruhsal sorunlar çocuğun deneyimlerine, yetiştirilmesine ve genel olarak çevresel faktörlere bağlanı r. Sık sık merkezi sinir sistemi bozukluğu olan çocukta fizyolojik sorunların yanında ruhsal sorunlar da gelişir. Çünkü bozuk davranış ları sevilmesini önler, okul başarısını etkiler ya da başarıları tarafından itilmesine yol açar. Dolayısıyla çocuk güvensizlik ve uyumsuzluk göstererek bu itilmeye karşı koymayı öngörür (Salk, 1998: 238).

1.2.7.1.3. Ergenlik ve Çocukluk çağı

Altı yaşından on iki yaşına kadar çocuklarda belirli gelişimlikler yer almaktadır. Bu gelişimlikler özellikle aileler, öğretmenler ve onları yakından bilen kişiler tarafından kolaylıkla görülebilirler (Yener, 2001:1). Çocukların aileden uzaklaşı p dünyaya açıldığı dönem 6- 11 yaşlarıdır; ayrıca bu dönem ilkökula başlama çağıdır. Bütün gününü okulda ve oyunda geçirir. Erkek ve kız kimliği ini iyice kazanmıştır.

Bu dönemde olgun fizyolojik gelişimler, psikolojik sonuçlara neden olur. Duygular çabuk ini çıkı gösterir. Çabuk sevinir, çabuk üzülür, birden sinirlenir, olur olmaz şeyi sorun yapar. Tepkileri önceden kestirilemez olur, derslere ilgisi azalır, çalış ma düzeni bozulur. Bencilleşir, istekleri artar, konan yasakları yetersiz bulur. Evde kuralların çokluğundan ve sıkılığından yakındır.

Ana babaların uyarılarına birden tepki gösterir, kabala ır, ters yanıtlar verir (Yörüko lu, 2007: 39). Çocuklar ilk yıllarından itibaren dikkatli bir bakım ve ilgi gerektirir. İlk yıllarda ruhsal gereksinimleri kar ılanamazsa temel güvensizlik yerle ir. Yine bu dönemde kendisine ödül getiren davranı ı benimser, acı veren ya da zor duruma dü üren davranı tan kaçınmayı ö renir (Yörüko lu, 2007: 81).

Saldırgan davranı lı çocuklar, ba kalarının (örne in anne-babalarının) bu tür davranı ları nasıl kullandıklarını ve di er insanlar için bunun ne gibi sonuçlar yaratt ını izleyerek ö renirler. Çocuklar model aldıkları insanların saldırgan davranı larda amaçlarına ula tıkları ve bu davranı ın ya hiç ya da çok az olumsuz sonuçlar do urdu unu gördükleri bir çevrede büyürlerse onlar da hedeflerine ula mak için saldırgan davranı ın i e yaradı ını dü ünebilirler. Özellikle benlik duyguları tam olarak geli memi , ahlaki geli imini tamamlamamı bu ya taki çocuklar çevresinde gördükleri olumsuz davranı ları daha çabuk kabul ederler. Küfür etmeye al ı ırlar, kavga çıkartırlar (Gasteiger- Klein, 2007: 183).

Uyumsuz çocuklar, kendi benli iyle ve çevresiyle dengeli ve etkili ili ki kurma, geli tirme ve sürdürmede güçlük çeken, bu yüzden geli meleri sekteye u rayan ve çevresindekilerin ola an ili kileriyle düzeltilemeyen davranı kalıplarına sahip olan çocuklardır. Bu çocuklar çok çabuk sinirlenen, huzursuz, a ırı hırslı, utangaç, korkak, güvensiz, hassas, okula ilgisiz ve derslerde ba arısızlık özelliklerinin bazılarını ya da birkaçını sürekli gösterirler. Dünya Sa lık Örgütü verilerine göre uyumsuz çocukların genel nüfusa oranı %1'dir. Bu çocuklar zorba, saldırgan, iddete e ilimli çete ve kliklerdeki ö renciler, tutuklu, hükümlü ve suç i lemeye yatkın olan, öylesi bir potansiyeli bulunan ö rencilerdir (Solak ve di erleri, 2007: 4). Bu tür çocuklar ilk olarak ailelerini, okulda ise arkada ları ve ö retmenleri ile sorunlar ya amaktadırlar.

Bu tür çocukların okulda yaptıkları davranı lar: Kavga çıkarırlar, teneffüste sa a sola ko tururlar, okulun araç-gereçlerine zarar verirler, ö retmen otoritesine kar ı gelirler. Sadece kendi dünyasında olan ihtiyaçlarını kar ılamak için çaba harcarlar. Okulda ve derste ö retmenleri en çok u ra tıran, idare ile en çok kar ı kar ıya gelen, ailelerini okuldan so utan ve okul ile sorun ya amalarına neden olan ö renci tipidir.

Saldırganlı ın ortaya ıkmadı ı hiç bir ya yoktur. Çocukta bu duygu en iddetli devresine altı ya ında girer. 6-12 ya ları arasındaki çocukların ço u, saldırgan güdülerle doludur. Kendilerinden büyüklere kar ı, zaman zaman iradelerini gösterip kar ı koymak isterler. Büyükler de kızgınlı ın ve kar ı koymanın büyüme i leminin bir parçası oldu unu unutarak çocuklardan veya ergenlik ça ındakilerden bencil olmamalarını, yargılarını kullanarak, yeteneklerinin üstüne çıkan bir derecede makul olmalarını isterler (Özen, 2001: 14).

“6-12 ya ları arasındaki bir çocu un sosyal kurallara uyması, di er çocuklarla olan mutlu veya mutsuz ili kisine önemli surette ba lıdır. Bu yıllarda akıllıca yönetim, hem arkadaş lık duygusunu ve hem de kendi güç ve ustalı ına olan güvenini artırır” (Yener, 2001: 13).

1.2.7.1.4. Ergen ve leti im

Gençlerin hayata güçlü ki iler olarak hazırlanmaları ve orada gerçek yerleri bulabilmeleri büyük ölçüde onlarla kurulan ileti imdeki ba rıya ba lıdır. Mutsuz evliliklerin, yanlış meslek seçimlerinin, sa lıksız cinsel kimliklerin, psikolojik sorunların, akademik ba arısızlıkların ve daha birçok problemin temelinde yeti kinliklerle gençler arasındaki yanlış ve yetersiz ileti im vardır.

15 ya ındaki genç anne-babası için çözülmesi zor bir bilmeceye dönü mü tür. Ba ımsızlık duyguları geli mi tir. Evde il kiler zayıflar, rakabet duygusu artar, prestij arar (Apuhan, 2006: 48).

Ergenler ile yapılan ileti im onları suçlayıcı, emredici oldu u sürece istenilen amaçlar bu ileti im yoluyla sa lanmaktadır. Ö retmenlerin ve anne-babaların emredici ileti im yolunu seçmeleri ö rencilerin olumsuz tavır takınmasına neden olmaktadır. “Bir insan, ki ilerarası ileti im sırasında üç temel role girebilir ya da ba ka bir ifade ile üç tür tavır takınabilir” (Dökmen, 2006: 59) .Bunlardan birincisi olan ana-baba rolü disiplin olaylarına neden olan olumsuz ö renci davranı larının çıkmasına neden olmaktadır.

Ana baba rolü: bu tür ileti im yolu emir verici, ö üt veren, ele tiricidir. Bu tür ileti im yolu ö renciler ile yapılacak çözüm odaklı konu malarda fayda elde edememektedir.

Bu rolde kendi içerisinde farklı tavırlar ortaya koymaktadır. Ele tirici ana baba, koruyucu ana baba. Bu ana baba tutumları görünüşte aile içi ileti im gibi görünüyorsa da her ya ileti im tarzında kullanılmaktadır. Okulda ö üt veren, emir veren, tehdit eden ö retmenin kurdu u ileti im türü ana-baba rolüdür.

1.2.7.1.5. Ergenlikte Arkada lı kisi

Ergenlik ça ında bulunan ö rencilerin gelecek ya amlarına ve toplumsallaşmasına ve yeti kin ya amına katılması arkadaşlıklarına önemli katkılar sağlar. Ergenlik döneminde akran gurplarının ö rencilerin davranışları üzerinde çok önemli etkileri vardır.

Çocuk bu dönemde ailenin kontrolünden çıkarak akran gurplarına yönelir. Sonuç olarak gurpların normlarına uygun davranmaya başlar (Erden, 2008: 44). *11–20 ya dilimleri arasındaki ergenlik ça ı, kişiliğin toplumsal nitelik kazandı ı bir arayış dönemidir. Bu arayış içinde ergen, kim oldu unu, neye değer vereceğini, kime başlanıp inanacağını, amacını bulmaya çalışır*” (Yavuzer, 1993: 110). Ergenlik ça ındaki gencin çevresi daha da genişlemiştir.

Çocukluk ça ının aksine, ergenlik ça ında sırdaşlık ve yakın arkadaşlık olduğu küçük kümelerin sayısı artar. Ergenlik dönemi bir savunma mekanizması olarak görülür; çünkü genç tek başına iken bir belirsizlik içerisinde ve bir gruba dahil olduğu zaman güvenlik içinde hissetmeye başlar (Çetin, 1989: 16). Ergenlik döneminin kendini arama, kurulu düzene başkaldırma, çelişkiler ve belirsizlikler içinde bulunma eklinde özetlenebilecek bazı özellikleri, gençte onu destekleyecek, değerlerini paylaşacak ve bu ölçüde desteklenebilecek bir arkadaş grubu özlem ve ihtiyacını do urmaktadır.

Katıldı ı grupta suçlu gençlerin olu u, sonuçta onun suça yönelmesine yol açabilmektedir (Solak ve di erleri, 2007:325). Ergenlik ça ındaki gençler bir yandan arkada larının beklentilerini kar ılamaya çalı ır. Bir yandan çocuklukta n önce kurtulmak istemekte, di er yandan bağımsızlı ın öniindeki engellere çarpılmaktadır. Kendisini bazen çocuk, bazen de yeti kin muamelesi yapılmasına öfkelenmekte ama o kendisini bazen de yeti kin gibi hissetmektedir (Apuhan, 2006: 56).

Genç, bu dönemlerde derslerine ilgisiz davranır, derslerine çalı ma düzenine aldırı etmez, da ınık bir ya amı tercih eder, akılı hep dı arıda, arkada ları ile yaptıkları plarlarda olur. Kendisi bu ekilde istedi i gibi davranırken isteklerinin ve ilgilerinin artmasına paralel olarak kendisine sunulan hakları az veya yetersiz bulur. Bundan dolayı anne-babaya tepki gösterir, ailesine ters yanıtlar verir. Anne-babasına ters dü ünceler ileri sürmeyi tercih ederek onları ele tirmeyi de ihmal etmez. Bunun nedeni öncelik sırasının arkada grupları olu turmasıdır. Onlar ile geçirece i zamanın engellenmesi onu gergin ve saldırgan yapmaktadır. Ailesi ile çok sık tartı ır (Can, 2007: 21).

Ergenlik dönemi kötü alı kanlıkların ba lanıldı ı ve bunun arkada yolu ile yapıldı ı bir dönemdir. Kötü alı kanlıklara esas te kil eden maddeleri be grupta toplamamız mümkündür (Can, 2007: 32).

1. Sigara,
2. Alkollü içkiler,
3. Uyu turucu maddeler,
4. Sakinle tirici ve uyarıcı ilaçlar,
5. Uçucu maddeler.

Ergenlik devri içinde buldukları sıkıntılı günlerin telafisini bu alı kanlıklara yönelerek gidermeye çalı an genç maksadının aksi ile daha da zor ve sıkıntılı günler ile kar ıla ır. Ta ıdı ı özelliklere yenileri eklenerek de i ik bir insan profili kar ımıza çıkar. Okulda ve çevresinde disiplin sorunlarına neden olur, iddet olaylarına kar ır. Genellikle iddet olaylarına ergenlik dönemindeki 15-16 ya grubundaki gençler arasında sıkça rastlanmaktadır (Solak ve Di erleri, 2007: 112).

Kötü alı kanlıklara ba lama ya ları olarak bu dönemler ergen için do ru karar verme açısından en zor dönemlerdir. “Bir in aatın gürültüsüz sürdürülebilmesi mümkün olmaz. Gençlik ça ı davranı problemlerinin ço u aslında bir in aattan gelen seslerdir” (Apuhan, 2006: 19).Akranlarla olan etkile imler yo unla maya ba ladı nda “akranlarının ahlak anlayı ı” çocu un davranı larında açıkça görülme bile dü üncelerinde egemendir. Bu iki farklı yönelim, yanlı davranı larla ilgili suçluluk ve cezaya de in oldukça farklı kavramların olu masına yol açar (Yener, 2001: 41).

1.2.7.2.Gençlik ve Disiplin

“ Ergenli in biti i ile gençlik veya delikanlılık ça ı ba lar” (Yörükö lu, 2007:33) . “Uzun süren okul dönemi, ergenlik sorunlarını ergenli i olu turan farklı evrelere aynı ekilde yansıtır ve artan gençlik sorunları farklı evreleri birbirinin içine sokar. Kimlik arayı ının yakın sonucu, ergenin ba ımsızlık giri imleridir” (Apuhan, 2006: 65). Gençlik, ergenlik dönemi ile ba layan, fizyolojik ve psikolojik de i meyi içeren, bireyi sosyal olgunlu a hazırlayan bir ya dönemidir. “Ergenlik dönemini ya ayan ö rencilerin ya ları göz önünde tutulursa, davranı de i ikliklerinin kazandırılmasında sorunlar ortaya çıkacaktır” (Uysal, 1991: 3). Özellikle dı arıdan gelen her türlü mesajı, kendi ya am alanına müdahale olarak gören gençlere yakla ım tarzı son derece önemlidir.

Çocuklukla eri kinlik arasında gençlik ça ı vardır. Bedensel, ruhsal ve toplumsal de i me ve geli me süreçlerinin ya andı ı gençlik ça ını kapsayan ya dilimleri ülkeden ülkeye farklıdır. Unesco gençlik ça ı olarak 12-24 ya dilimleri kabul etmektedir. (Köknel, 2001: 168). Gençlik ça ı, geçmi çocukluk ça ının bedensel ve ruhsal özellikleri, bilgi, deney ve ya antı birikimi ile insan ya amının gelecek eri kenlik, olgunluk ça larını etkiler.

Gençler hızlı beden de i melerine kar ılıklı de i ik tepkiler gösterirler. Bu de i ikliklerin bir bölümü sevinç, bir bölümü üzüntü kayna ıdır. *Gö üslerinin birden büyümesinden utanan, sıkılan, gö üslerini bastırarak ba kalarının gözünden saklamaya çalı an kızlar pek çoktur. Özellikle ayba ı kanaması erken ba layan, hazırlıksız yakalanan genç kızlarda bu tepkiye sık rastlanır. Hızlı beden geli mesiyle*

birlikte gelen genci baskı altına alıp bunaltmaktadır. Genç birden bu de i ikliklere uyduracak gücü bulamamakta, iç dengesi altüst olmaktadır (Yörüko lu, 2007: 47).

Ortaö retime rastlayan ilk gençlik ya da ergenlik döneminde cinsel uyanı la birlikte yeni ruhsal tepkiler ve davranı lar belirmeye ba lar. Dengeli ve uyumlu ilkokul çocu u gider, yerine oldukça tedirgin, kuruntulu, güç be enen ve çabuk tepki gösteren bir ergen gelir. Anne-babaların birlikte sıraladıkları yakınmalar 12-15 ya ları arasındaki çocukların ruhsal durumlarını çok iyi yansıtır: “Hırçınla tı. Ders çalı mıyor, sorumluluk duygusu yok. leri derecede alıngan, her istedi ini yaptırmak istiyor, çok geziyor, son derece asi ve hırçın olmaya ba ladı” (Yörüko lu, 2007: 42).

Freud der ki: “Gençler a ırkı bencildir. Kendilerini evrenin merkezi sanırlar. Tek ilgi konuları kendileridir” (Yörüko lu, 2007:46). Hayatın merkezine kendilerini koyarlar. Herkesten ilgi beklerler ve ilgi görmedikleri dü ünçe ile duygusal sorunlar ya arlar.*Gençlik ça ının karma ık ruhsal özellikleri bir arada incelenince ortaya dengesiz ve sa lıksız bir görünüm çıkmaktadır: Sinirlilik, birden tepki gösterme, öfke patlamaları, atak ve dü ünçesiz davranı lar, çabuk sevinip çabuk üzüntüye kapılma, içe kapanma ile ço ku arasında gidi geli , bencilik, sayısız kaygılar, güvensizlik, kararsızlık* (Yörüko lu, 2007: 125).

Gençlerin ailelerinden bekledikleri davranı lar; daha çok anlayı , daha çok güven ve daha çok özgürlük! En sık geçen yakınmalar ise anlayı sızlık, güvensizlik, çocuk yerine konmak, çok karı ılmak, çok sıkılmak (Yörüko lu, 2007: 143).Gençlik döneminde ki ilik geli iminin belirgin görüntüleri, gencin dü ünşel, zihinsel, duygusal, fizyolojik ve toplumsal davranı nda görülmektedir. Genç bu geçi döneminde, hayalleri, tutkuları, idealizmi ve özlemlerin etkisi altındadır. Özgürlük ve özgür davranma arayı ı içindedir.

1.2.7.3. Ö renciler ve Televizyon

Kabul etmek gerekiyor ki, e itim açısından günümüzde televizyon, çocuk ve gençler üzerinde en az okullar kadar etkili olabilmektedir. Sonuçta, televizyonun sundu u olumsuz modellerle özde le en gencin kaydetti i kalıp davranı ları sergilemesi, sorun yaratan hatta iddete yönelen tutum ve davranı ları ortaya çıkarmaktadır (Solak ve di erleri, 2007: 4).

Okullarda son zamanlarda hızla artan iddet olaylarının altında ba ka etkenlerin de rolü unutulmamalıdır. Özellikle yazılı ve görsel medyanın iddeti sunum biçimi saldırganlık ve iddeti kanıksatan bir kültürün hakim olmasına neden olmaktadır (Solak ve di erleri, 2007: 112). Çocuklar çok erken ya ta televizyondan etkilenmeye ba lar. Artık hemen hemen her evde televizyon var. Zamanlarının ço unu televizyon kar ısında harcadıkları için çocuklar ya ıtları ile oynamak becerilerini geli tirmek gibi aktivitelerinin uzak kalmaktadır.

Bazı ara tırmalar televizyonun çocukları olumsuz olarak etkilediklerini saldırgan davranı lara yol açtı nı göstermi tir. “Televizyon 15 saatlik bir pazar günü programında 60 kadar saldırı, cinayet sahnesi saydık” (Yavuzer, 2006: 85). “Televizyon ve video tutkusu ne yazık ki evlerdeki yetersiz konu ma, söyle i ve dertle meyi daha da azalttı. Neredeyse aile üyelerinin birbirleri ile önemli bir konuyu konu mak için ba ka yerlerde bulu maları gerekiyor” (Yörüko lu, 2007: 165).

Çocuklar 7 ya ından sonra her ne kadar gerçeğe hayali, iyi ile kötüyü bir birinden ayırmaya ba lasalar da, televizyonun verdi i olumsuz mesajların olumlu bir mesaj üretmek amaçlı oldu unu net bir ekilde kavrayamazlar. Örne in televizyon, alkol ba ımlılı nı gösterirken amacı bunun yıkıcı sonuçlarına dikkat çekmektir. Bu yıkıcı sonuca açık bir ekilde vurgu yapılmayıp, bu çıkarsama seyirciye bırakıldı nda, çocuklar bunu ba aramayabilir.

Uzmanlar televizyonun uzun dönemde çocuklar üzerinde u olumsuz etkileri bırakaca nı dile getirmektedir.

- *Çocukların kafasında dü manca ve tehlikelerle dolu bir dünya eması olu ur,*
- *Çocuklar sosyal problemlerin, saldırgan davranı larla çözülebilece i kanaati edinirler,*
- *Çocuklarda saldırganlı ın kabul edilebilir (normal) bir davranı oldu u inancı olu ur.*(Solak ve di erleri, 2007: 241).

Çocuk için rol model deyince akla gelen onun ilk ö retmeni olan anne, baba, evdekiler ve giderek geni leyen bu halka içinde ö retmen, sanatçı, oyuncunun yanında, medya gibi çevresel etkenlerin sundukları akla gelmektedir (Solak ve Di erleri, 2007: 323).

Gençlik yıllarında müzik, sahne, televizyon yıldızları, sporcu vb. kahramanlar taklit edilmektedir. Bunların sergiledikleri atafatlı, lümpen ve sorumsuzluk izlenimi veren ya am biçimleri gençler tarafından imrenilerek izlenmekte, davranı kalıbı olarak yeri geldi inde kullanılmak üzere depolanmaktadır.

1.2.7.4.Ö rencilerin stenmeyen Davranı ları

stenmeyen davranı ise, duruma veya ortama uygun olmayan, bilinçli olarak yapılan davranı lardır. Davranı bilimcilere göre ö retmenlerin ikayet ettikleri be tür sınıf içi istenmeyen davranı , önem sırasına göre unlardır (Pala, 2007: 1)

- 1- Saldırı: Ö rencilerin, ö retmen veya di er ö rencilere fiziksel veya sözlü saldırıları.
- 2- Ahlaksızlık: Kopya çekmek, yalan söylemek, hırsızlık.
- 3- Otoriteye kar ı gelme: Ö retmenlerin kendilerinden yapmalarını istedikleri eylere itiraz etme.
- 4- Sınıf içi saygısızlıklar: Yüksek sesle konu ma, tuhaf davranı lar, sınıfta dola malar.
- 5- Zamanı bo a geçirme: Verilen görevi yerine getirmeme, dersle ilgilenmeme, ders dı ı i lerle ilgilenme.

Sınıf içinde meydana gelen istenmeyen davranı lar, ö retmenin sınıftaki zamanın bir kısmını bunlarla ba etmek için harcamasına ve ö renme zamanının bo a geçmesine neden olmaktadır.Sadık'a göre ö rencilerin problem olarak tanımladı ı davranı lar aralarındaki ili kileri ve ortak yönleri dikkate alınarak sınıflandırıldı ında 41 istenmeyen davranı kategorisi elde edilmi tir. *Bunlardan bazıları; yerleri kirletme, sınıfta bir eylere yeme-içme, sınıf e yalarına zarar verme, kaba ve küfürlü konu ma, sınıfta oturma biçimine dikkat etmeme, arkada larına kötü davranma, arkada larını çalı rken rahatsız etme, izin almadan konu ma, sınıfı temiz tutmama, yalan söyleme, sürekli mazeret ileri sürme, iftira atma-suçlama, ö retmene kar ı gelme, derse ilgisizlik, derse hazırlıksız gelme, yetersizlik sergileme vb.*

davranı larıdır (Sadık, 2007: 350). Bütün bireyler okul hayatı boyunca bu davranı ları yapmı lardır.

Lise ö rencileri arasında meydana gelen disiplinsizlik davranı ları daha ciddi boyuttaki olumsuz davranı lardır. *Liselerde ö renciler arasında yapılan bir ara tırmada disiplinsiz davranı lar a a ıdaki ekilde sıralanmı tır.*

1. *Gün boyu okula gelmeme*
2. *zin almadan okul binasını terk etme*
3. *Okulda olmalarına ra men derslere girmeme*
4. *Okul binası içerisinde sigara içme*
5. *Di er ö rencilerin sahip oldukları e yaları izinsiz alma*
6. *Ö retmenlerinin e yalarına zarar verme*
7. *Okulun demirba larına zarar verme*
8. *deolojik gruplara katılma*
9. *Arkada ları ile okul içerisinde kavga etme*
10. *Her derse düzenli olarak devam etme*
11. *Gruplar halinde okul içerisinde kavga etme*
12. *Gruplar halinde okul dı nda kavga etme*
13. *Dersin ve ders dı ı faaliyetlerin akı nı bozacak davranı larda bulunma*
14. *Okuldaki kılık kıyafet yönetmeli ine uymama*
15. *Okuldan aldı ı materyalleri vermeme veya eksik verme*
16. *Ö zürsüz olarak törenlere katılmama*
17. *Ba kalarının yerine sınava girme* (Sezginsoy, 2004: 6)

1.2.8. Ceza

“Ceza, çocuğun uymadığı kuralların karşılığında ödendiği bir bedeldir. Ceza ve disiplin birbirinin yerini alamaz” (Salk, 1998: 89). Türkiye’de okullarda öğretmenlerin öğrencileri falaka ile dövmeleri 1847 yılından beri resmi olarak yasaktır. (Solak ve Dişerleri, 2007: 2). Ancak medya araçlarında her gün okullarda dayak ile ilgili haberler çıkmaktadır. Okullarda iddet, disiplini bozan olayların artması, öğretmen-öğrenci ilişkisinin zayıflamasının bir diğer nedeni de ceza ve disiplin kavramlarının tam olarak anlaşılmasından kaynaklanmaktadır.

Yapılan davranışa bunlara uyup uymama davranışına göre, ödül ve ceza uygulama eğitimi, geçmişte olduğu gibi bugün de eğitim sistemi içerisinde önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Ceza, öz olarak disiplinden tamamen farklıdır; bununla birlikte varlığı disiplin kavramının kapsamına girer. “Ceza; yerleşmiş kurallardan sapma karşılığında ödenen bir bedeldir” (Salk, 1998: 79). Çocukları cezalandırmadaki amaç onlara zarar vermek değil, cezalandırılma hissinin yaşıtları ve yaptıklarının yanlış olduğunu farkına varmalarınıdır (Aydınlı, 2003: 84). Ceza, esas olarak “ne yapmamak” gerektiğini öğretir. Oysa öğrenme ilkeleri açısından bir davranışın kazanılması için ne yapmak gerektiğini gösterilmesi gerekir. Ceza istenen davranışın ortaya çıkmasına yol açacak davranış yollarını göstermez. Ceza, ne yapılmaması gerektiğini gösterir ve çocuğa bildiğini ve yapmaktan vazgeçmesini “bastırmayı” öğretir. Hatta davranış sadece ceza veren kişinin ortamda bulunmaması durumunda, istenmeyen davranış çok daha iddetle tekrarlanır (Özen, 2001: 155).

1.2.8.1. Ceza ve Öğrenci İlişkisi

Çocukların duyguları dikkate alınmadan verilen ceza, gerçekleştirilmeye çalışılan istenen amaca hizmet etmeyecektir. Ceza, kabahatinin öğrenilmesi üzerinden uzun zaman geçtikten sonra uygulandığında daha da kötü sonuçlara yol açabilir. “Ceza, gerek nitelik gerekse de nicelik yönünden çocuğun kabahatine eşdeğer olmalıdır. Ceza, orantısız ölçüde artırıldığında, çocuk neyi öğrenmek istediğini anlayamayabilir” (Salk, 1998: 90). Ceza, istenmeyen davranışı ortadan kaldırmak üzere yapılan bir uygulamadır.

“Birçok anne-baba, çocuklarına ceza verip vermemek veya nasıl bir ceza vermek gerektiği konusunda kararsızlık yaşımaktadır” (Özen, 2001: 153). Çocukları disipline sokmak onlarla ilgilenildiğini gösterir. Normal olarak çocuk hiç bir disiplin aranmayacağını ilgi noksanlı olarak yorumlayacaktır. Çocukların davranışlarıyla ilgili tepkilerde tutarsızlık onun endişeli olmasına yol açacaktır. “Cezanın verdiği üzüntü, kendi suçunu unutturacak kadar güçlüyse yanlış davranış oldu u konusunda düşünmeye yönelecek yerde, cezayı veren suçlayacaktır” (Salk, 1998: 86) .

1.2.8.2. Okulda Ceza

Her okulda nüfusun büyük bir çoğunluğu öğrencilerin arasında toplumun ve okulun onayladığı davranışları sergileyenlerin yanında istenmeyen davranışlarda bulunanlar da bulunmaktadır. İlköğretim ve lise düzeyinde okuyan öğrencilerin karışıklıkları okuldaki fiziksel cezalar ile daha da saldırganlaşan çocuk, bu saldırganlığı ya kendine ya da çevresine yöneltir. Bu yüzden saldırgan çocuk, genel çevresi ile geçimsizdir. İhtiyaçları gergin ve sürtünmelidir. *Çevresindeki yeti kinlere karşı gelme eğilimindedir. Aina olduğu cezalardan eskisi gibi etkilenmez. Saldırganlığı içinden geldi içine vurur. Gereksinimleri doyurulduğunda yatıştırılır. Ancak okuldan gördüğü ümitsizlik, çocuk saldırganlığının temel güven azlığı, ilgisizlik, ev ortamının huzursuzluğu, dengesizlik, baskınlık, kuralsızlık, iyi model alamama gibi başlıca etki alanları da vardır* (Solak ve diğerleri, 2007: 39).

Bir okulda itaati sağlamak amacıyla ceza kullanıldığında öğrenciler direnir, isyan eder, itaatsiz olur, meydan okur, asi kızgın kavgacı olur, yalan söyler, çeteler kurar, otoretiye karşı gelir. “Cezalandırma ya da ödüllendirme yoluyla çocuğun söz konusu güçsüzlük belirtisini göstermesi önlenemez kuşkusuz” (Adler, 2005: 14). Ceza öğrenciden çok öğretmenine baskındır. Her olumsuz davranış aynı ceza olarak değerlendirilmemektedir. Bunun nedeni öğretmenlerin ceza vermekteki tutumlarına göre değişmektedir.

1.2.8.3.Okulda Uygulanan Ceza Tipleri

Bir okulda sadece itaat isteniyorsa genellikle üç tür yaptırım uygulanır. Bu okullar demokratik kültürle yo rulumamı , geleneksel disiplin anlayı na sahiptirler.

1: Kaba Kuvvet: Kötü söz, çe itli mahrumiyet cezaları ve dayak

2:Disiplin Cezası: Ö renci disiplin yönetmenli inde belirtilen cezalar

3:Ba arısız Olarak De erlendirme: Sınıfta bırakma, zayıf not verme, belge verme

Bu yaptırımlar güçlerini ö rencide yarattıkları korkudan alırlar. Yaptırımlar ö rencinin benli inde yaralar açar, kendine güveni zedeler, haklarını savunma ve haksızlı a itiraz etme davranı nı yok eder (Tosun, 2001: 124).

Ceza davranı ı izleyen sonuçlar, davranı ın ileride olu um olasılı mı azaltıyorsa ceza olarak tanımlanabilir. Ceza suç olarak kabul edilen bir davranı ın sonucunda ö renciye uygulanabilir. Suç da okulun içinde ya da dı nda ö rencinin disiplin yönetmenli inde belirtilen davranı lardan birini yapmasıdır (Ada ve Çetin, 2006: 49).

1.2.8.4.Cezanın Olumsuz Etkileri

Gencin geli me hızını ve olgunla ma düzeyini ve hızını dikkate almayan uygulamalar, baskılar, yasaklar, ko ullandırmalar, kalıpla tırmalar gençte direnme, ba kaldırma, dü kırıklı ı ve ki ilik bozuklukları do urur (Uysal, 1991: 67). “Gençlik ça nda dayak tehlikeli ve geri tepen bir silahtır” (Yörüko lu, 2007: 159) .

“ iddetli cezaya çarptırılan çocuk içine kapanır. Denemekten vazgeçer, alkol ya da uyu turucuya sı nır”(Gordon, 2007: 64). Korkak, utangaç, çekingen, olaylara kar ı gönülsüz olur, dü lere dalar (Tosun, 2001: 122). Ceza, sınıfta küskünlü e ve ö rencide ö retmenin ö retmek istediklerine kar ı sürekli azalan bir motivasyona neden olur. stenilen davranı ın ne oldu u konusunda hiç bir fikri olmayan ö renci, cezanın getirdi i karga alıkta, belki de daha önce yaptı ndan daha kötü bir davranı a yönlenecektir (Ada ve Çetin, 2006: 64).

Cezalar genç insanları kendi başlarına hareket etme, tavır alma sorumluluğundan yoksun bırakır. Ceza problemin öğrenciden öğrenciye geçmesine neden olur. Sınıf içerisinde ceza genelde ihtiyacı olmayanlar için kullanılır. Bu öğrenciler cezaya sert bir şekilde karşı çıkmazlar. Ceza tehdidi öğrenciyi sınıfta uygun davranmaya itebilir ancak dışarıdaki ilişkilerinde bir etkisi olamayacaktır.

Davranışlar ceza tehdidiyle geçici olarak değiştirilebilir, fakat kesinlikle öğrencilerin istediği davranış ekli bu olmayacaktır. Ceza geçicidir kalıcı olmayacaktır. Ceza bittiği zaman öğrenci gereğini yerine getirmiş ve cezadan dolayı ilerisi için sorumluluğundan kurtulmuş temizlenmiştir. Ceza korkuya, kızgınlığa, direnmeye veya savunmaya neden olur. Ceza sınıfta küskünlüğe neden olur ve öğrencide öğrencinin öğrenmek istediklerine karşı sürekli azalan bir motivasyona neden olur (Gökhan, 2007: 46).

Cezalar çocuklardaki öfke duygusunu ve agresif tutumu ortaya çıkardığını göstermiştir. “Cezalandırılan çocukların cezalandırılmayan çocuklara göre daha sert davranışları ortaya çıkmıştır” (Gordon, 2007: 5). Olumsuz davranış karşısında öğretmen tarafından gösterilen tepki ve uygulanan yaptırımlardan bazıları şunlardır:

- Azarlama
- Çalışma ödevi
- Verdiği zararları ödetmek
- Kötü notlar verme

“Zayıf notlar: gittikçe daha sinirli, daha endişeli olma ve sebepsiz yere korku duyma gibi davranış bozuklukları; tırnak yeme, arada bir yatma ıslatma, kekemelik gibi alışkanlıklar, okula uyum sağlamada karşılaşılan güçlüklerin belirtisi olabilir. Genel olarak okula uyum sağlayamayan çocuk, okula gitmekten kaçınacaktır” (Salk, 1998: 195).

1.2.8.5. Geleneksel Disiplin Anlayı nda Ceza

“Ö retmenler ö renciyi ıslah edece ini, yanlış davranı tan vazgeçirece ini ve sınıfı etkili yönetece ini dü ündü ü için zaman zaman istemeyerek ya da isteyerek cezaya ba vururlar” (Ada ve Çetin, 2006: 50). Geleneksel disiplin anlayı na göre, ki iler arası çatı maların ve anla mazlıkların çözümünde yıkıcı davranan ki iler in toplumsal kurallara uymaları için ceza ve tehdide gereksinimleri vardır.

Bu nedenle yıkıcı ve iddete yönelik davranı larının sıklıkla cezalandırılması gerekti i savunulur. *Geleneksel disiplin anlayı ı ö renciler arasında iddet ya andı ı zaman, uçlu ö rencinin cezalandırılmasını ya da sınıf ve okul ortamına uygun hareket etmeyen ö rencilerin kurallara uygun davranmasının ödül ve ceza teknikleri yoluyla sa lanmasını savunur* (Türknüklü, 2006: 4).

1.2.8.6. Ça da Disiplin Anlayı nda Ceza

Ceza verilirken ö rencinin ya ı, ki ili i, duyarlılı ı ve her zamanki davranı ları da esas tutulmalıdır (Çetin, 1989: 71). Ö rencileri istenmeyen davranı lardan caydırmak için ceza vermek bugünkü disiplin anlayı ı içerisinde normal kabul edilebilecek bir davranı dır.

Negatif sonuçlara nazaran uygun davranı ların pozitif kuvvetlendirilmesini içeren disiplin stratejileri çok daha fazla etkilidir. Ö rencilere iyi ve olumlu davranı lar için ödül verilen bir disiplin anlayı ının da ö rencilerin disiplin alı kanlıklarının peki mesinde etkili olaca ı açıktır (Ada ve Çetin, 2006: 53).

Bir kez cezalandırılan davranı her zaman cezalandırılmalıdır. Özellikle ilkökul ö rencileri disiplin uygulamalarına alı tıkları dönemde bu ilkelere çok dikkat edilmelidir. Davranı kalıplarının yerle me döneminde görülen çeli kiler ö rencilerde davranı ın tam olarak anla ılmasını engeller.

Ceza istenmeyen davranı ın hemen sonunda verilmelidir. Ceza ba ka çocukların yanında verilmemelidir. Cezalandırılan davranı hiçbir zaman ödüllendirilmemelidir. Çocuklar çok iddetli ve çok sık cezalandırılmamalıdır (Gordon, 2007: 64).

Okullarda fiziksel cezalar ö rencilerde sa lık sorunları olu turmaktadır. Bunlar kulak çekme, sopa ile dövme, tokat atma, cetvelle sıra daya ı, saçları çekme, saçları kesme. Özellikle yüze vurma sırasında kulak ve göz a rıları çok ya anmaktadır. Ceza yanlı davranı ı azaltması beklenir ama ceza yanlı davranı ı artırır. Ö retmen ö renciye kaba, kızgın ve cezalandırıcı ekilde davranırsa, ö renci de ö retmenin yönergelerine aynı ekilde kar ılık verecektir (Tosun, 2001: 122) .

Ho görüye dayanan bir tutum benimseyip herhangi bir disiplin kuralı uygulamaktan kaçınmak çocu un bunu davranı larına kayıtsız kalındı ı olarak yorumlamasına neden olur. A ırı ho görülikle yeti en bir çocu un ço unlukla iç kontrol mekanizmalarını geli tirmekten yoksun kalması ve davranı larında yıkıcılı ın baskın olmasıdır (Salk, 1998: 88) .

J.J. Rousseau çocuk e itimi konusunda nasihatın de il, davranı ların daha etkili oldu unu u sözü ile belirtmi tir: “Çocu unuza hiçbir ekilde a ızdan ders vermeyiniz, o ancak derslerin tecrübelerini almalıdır. Ona hiçbir türde ceza uygulamayınız, çünkü o kabahatinin ne oldu unu bilmez; ona asla af diletirmeyiniz. Çünkü sizi incitmesini de bilmez” (Özen, 2001: 78) .

1.3. Problem

“De ğerli toplum ko ulları aile yapısını ve aile e ğitimini de etkilemektedir. Endüstrile me sürecinde artık yalnız baba de ğil, anne de bir ğite çalı maktadır. Böyle olunca her ikisi de kısıtlı bır zaman diliminde çocukları ile bir arada bulunmakta, sadece acil gereksinimler üzerine konu abilmektedir. Bu durumda anne ve babanın çocuklarına örnek olması, onlarla yakından ilgilenmesi mümkün olmamaktadır. Sonuçta çocukta güven duygusu tam geli ememekte, bu da onun okul ba arısını gölgelemektedir. te burada devreye modern ça ın gere ği olan modern e ğitim girmektedir.

Ailenin zamansızlık nedeniyle gösteremedi ği ilgiyi bizzat okulun ve ö retmenlerin göstermesi, aradaki aç ı ın kapatılması gerekmektedir” (Ataç, 2007: 49). Bu noktada ö retmen okulun bürokratik tavırlarını takındı ı, ö renci ili kilerinde geri kald ı ı takdirde bu aç ık kapatılamayacaktır.

Bu eklede yeti en ö renciler sevgi, ileti imsizlik ve kendilerine güven duygusunun geli memesi gibi nedenlerden dolayı sorunlu birer birey olarak okullarda e ğitim ö retimi kesintiye u ratacaklardır. Disiplin, geçmi anlay ı ın aksine bir tür e ğitim modelidir. Özellikle çok kalabalık okullarda disiplinin nasıl olması gerekti ği ve ö renciye bunun nasıl uygulanması konusunda farklı disiplin teorileri vardır. Ancak farklı disiplin teorilerinin ortak noktaları disiplinin tamamen kurallar bütünü olmad ı ıdır.

Ailelerin disipline bakı aç ıları zamanla de ği iklik göstermi tir. “Eti senin, kemi ği benim” anlay ı ının zamanla terk edildi ğinin, bunun yerine çocuklarının bireysel farklılıklarına göre davranılmasını isteyen ve okulda iddete kesinlikle tolerans göstermeyeceklerini belirten aileler giderek artmaktadır. Bu ise disiplin kavramının toplumsal bir dönü üm ya ad ı ının göstergesidir.

E itim sistemimizin amacı: “Atatürk nkılaplarına, lkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçili ine ba lı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel de erlerini benimseyen, koruyan, geli tiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalı an; insan haklarına ve Anayasanın ba langıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne kar ı görev ve sorumluluklarını bilen, bunları davranı haline getirmi yurtta lar olarak yeti tirmektir” (Özden ve di erleri, 2005:62)

Türk milli e itiminin temel amaçlarından birincisi olan bu madde ile ülkemizi gelecek yıllara ta ıyacak kadronun okullardan çıkaca ı bilinciyle amaçlarını belirtmi tir. Gençlerimizin bu amaçlar dogrultusunda yeti tirmek ile görevli olan ö retmenler bu konuda birtakım zorluklar ya amaktadır. Bu zorlukların ba nda okullarda görülen disiplin olayları gelmektedir. Özellikle devlet okullarında ya anan disiplin sorunları ö retmenleri milli e itimin ve okulun temel amaçlarından uzakla tırmaktadır. Bu zorlukların a ılması durumunda yukarıda belirtilen amaçlara ula ılması kolayla acaktır.

Devlet okullarında görevli ö retmenlerin ki ilik yapıları birbirinden tamamen farklıdır. Aynı ö rencinin benzer davranı larına farklı tepkiler veren ö retmenlerin tutumları disiplin yakla ımlarındaki farklılı ı göstermektedir. Devlet okullarında çalı an bütün ö retmenlerin ki iliklerini tespit etmek çok zor bir çalı madır. Bu farklılık disiplin uygulamalarında daha da önem kazanmaktadır. Çünkü ö renciler katı disiplin uygulayan ö retmenlerden dolayısıyla derslerden ve okuldan so umaktadır. Özellikle baskıcı olarak nitelendirilen ö retmenler okulda ö renciler için cazip olmayan durumlara neden olmaktadır.

Di er yandan görmezlikten gelen, sürekli affeden ö retmenler de aynı ekilde ö renciyi bu davranı larında haklı göstermeye böylece devamının gelmesine neden olmaktadır. Ö retmen, ö rencinin lideridir. Ö rencilerin de davranı ları liderin tarzında olacaktır. Okuldaki ö rencilerin derslere ilgi göstermesi, okula olan ba lılıklarının artırılması, okulda gösterdikleri olumlu davranı larda artı sa lanması ö retmenlerin ö rencilere olan yakınlı ı ve ilgisi ile ilgilidir

uç oranlarının giderek yükseldi i günümüzde okullardaki disiplin sorununu bir kez daha gözden geçirilmesini, temelli çözümler bulunmasını; bunun ilk sorumlusu olan aile, okul idaresi ve ö retmenlerin görü lerine ba vurulması gerekti ini ortaya çıkarmaktadır.

“Devlet okularında görevli ö retmenlerin okullarındaki disiplin olaylarına karşı disiplin yaklaşımları nasıldır?” sorusununa cevap aranmıştır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, İstanbul ilinde devlet okullarında görevli ö retmenlerin amaçlarındaki sorulara verdikleri cevaplar aranmıştır.

1. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin cinsiyetlerine göre farklılıkta mıdır?

2. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin yaşına göre farklılıkta mıdır?

3. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları kıdem yılına göre farklılıkta mıdır?

4. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ankete katılan ö retmenlerin sınıf veya branş ö retmeni olmasına göre farklılıkta mıdır?

5. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları eğitim düzeyine göre farklılıkta mıdır?

6. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları mezun oldukları fakülteye göre farklılıkta mıdır?

7. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları görev yaptıkları okul türü göre farklılıkta mıdır? Sorularının cevaplanması amaçlanmıştır.

1.5. Ara tırmanın Önemi

Her insanı bireyselli i içerisinde de erlendirmek onun hakkında sa lıklı karar almamızı sa layacaktır. Okullarda bu ekinde yapılacak uygulamalar önlenemez birçok yanlı ın önüne geçecektir. Okullarda artan ö renci sayılarının giderek artması ö retmenlerin bireysel olarak ö rencilerle ilgilenme sürelerini dü ürmektedir. Bu da artan disiplin olaylarına kar ı alınan önlemlerin kalıcı ını dü ürmektedir.

Bu ara tırmada okulda en fazla ö renci ile mesai harcayan, onların sorunlarını gözlemleyen, aralarında var olan davranı bozuklarını gören ö retmenlerin okullarda ya anan disiplin sorununa nasıl baktıklarını ara tırmaktır.

Elde edilecek bulgular ö retmenlerin kar ıla tıkları olayları nasıl de erlendirdikleri ve bu olaylar kar ısında neler yaptıkları ile ilgili olacaktır. Böylece e itim-ö retimin sa lıklı, ruhen, bedenen ve fikren daha sa lıklı bireylerin yeti mesine katkıda bulunulacaktır. Sosyal çözümlenin ba langıcı olan ailelerin düzeltilmesi için, suç olaylarının artı ının nedenlerinin bulunması için okullar bize fikir verecektir.

1.6. Sayıtlar

1.Ankete katılan ö retmelerin verecekleri yanıtlar onların gerçek algılarını yansıtmaktadır.

2.Ara tırmada örneklem olarak alınacak denekler evreni yeterince temsil etmektedir.

3.Ara tırma yöntemine uygun olarak elde edilecek verileri tespit etmek için seçilen istatistiki teknikler ara tırmaya uygun olarak seçilmi tir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu ara tırma istanbul'da devlet okullarında görevli ö retmenlerle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar ve Kısaltmalar

Disiplin: Çocuga istenilen davranı ve alı kanlıkları ö retmek, kendi kendini denetleme ya da iç denetim demek olan ahlak geli imini sa lamaktır (Özen, 2001: 105).

1.9. İgili Ara tırmalar

1.9.1. Yurt çinde Yapılan Ara tırmalar

Okullarda disiplin durumları ile ilgili yurt içinde yapılan ara tırmalar, e itim sistemindeki yeni yakla ımlara göre yapılmı tır. Özellikle disiplin kavramına olan bakı açısının de i mesi, ö rencide ya anan disiplin durumunun tek nedenden kaynaklanmadı ının ortaya çıkması, disiplin uygulamalarının ö rencide meydana getirdi i etki üzerine yapılan çalı malar, ara tırmaları disiplinin nasıl olması gerekti i ve okullarda nasıl uygulandı ı sorusuna cevap aramaya itti. Yapılan çalı malara bakıldı ında disiplinin ödül ve ceza olarak algılanmasına ba lı olarak yapılan ara tırmalar vardır.

Altuntop (2006), “*Yönetici ve ö retmenlerin okullarındaki disiplin uygulamalarına ili kin görü leri*” adlı çalı mada, hem özel hem de kamu okullarında çalı anların yarısının disiplini kurallar bütünü ve kurallara uyma ekinde tanımladı ı, ö rencilerin ba lıca kural dı ı davranı ları sergiledikleri yerlere ili kin birbirlerine yakın görü bildirdikleri, ö rencilerin disiplinsiz davranı larının temelinde aileden kaynaklanan sebeplerin önemli bir yer tuttu unu ifade ettiklerini bildirmi tir.

Çetin (2002), “*İkö retim birinci a ama sınıf ö retmenlerinin sınıfta gözlemledikleri disiplin problemleri*” adlı çalı masında sınıf ö retmenlerinin sınıfta kar ıla tıkları disiplin problemleri, izinsiz konu mak, kavga etmek, sözlü saldırıda bulunmak, ö dev yapmamak, ö retmenin derse ili kin beklentilerini yerine getirmemek ve a ırı ve rahatsız edici biçimde konu mak eklindedir. Ö retmenler disiplin problemlerinin ba lıca sebebi olarak aileden kaynaklanan olumsuzlukları, medya araçlarını ve kalabalık sınıfları göstermektedirler. Ö retmenler disiplin problemleri ile ba etmede çoğunlukla sözlü uyarının yanı sıra vücut dilini kullanmayı gerektiren sözsüz uyarı tekniklerini kullanmaktadırlar.

Dirlik (2002), “*zmir ili ilkö retim okullarında ödül ve ceza*” adlı ara tırmasında sınıf ö retmenlerinin bedensel cezaya kar ı tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamı tır.

Esen (2006), “*lk ve ortaö retim kurumlarında çalı an ö retmenlerin kullanımı oldukları disiplin türleri*” adlı çalı masında sınıfın tek hakimi ve yöneticisi olan ö retmenin, sınıf etkinliklerinin ba arısından ya da ba arısızlı ından en fazla sorumlu ki i oldu unu belirtmektedir. Sınıf yönetiminde davranı ların arzulanan düzeyde ve belirli bir bilinci içermesi için, sınıfta olması ve olmaması gerekenler konusunda ö retmen ve ö rencinin ortak bir algıya sahip olması gerekir. Bu ortak algıyı ö retmen daha okulun ilk günlerinde ö rencilere benimsetmelidir. Bu görev ö retmenin sınıf disiplini konusundaki sorumlulu undan kaynaklanmaktadır. Sınıfta disiplin sa lama konusunda her ö retmenin do aldır ki, bazı farklı yöntemleri olabilir. Sınıf disiplinini sa lamak konusunda ö retmenlerin kullanımı oldu u üç disiplin türünden sözedilebilir. Bunlar: önleyici disiplin, destekleyici disiplin ve düzeltici disiplindir. Bu ara tırmada ö retmenlerin sınıf yönetiminde, bu üç disiplin türünden hangilerini kullandıklarını belirlenmeye çalı ılmı tır. Ara tırma tarama modelindedir.

Fındıkçı (1991), “*Ö retmenlerin disiplin konusundaki tutumları*” adlı ara tırması ö retmenler arasında disiplin kavramının nasıl olması gerekti i konusunda ortak bir yakla ımın olmadı ını ortaya koymu tur.

Gözütok (1993), “*Ö retmenlerin daya a kar ı tutumları ve okullarda dayak uygulamaları*” adlı çalı masında aday ö retmen ve ö renciler arasında uyguladı ı ankette çe itli de i kenlere göre aday ö retmenlerin en çok tokat atma, kulak çekme gibi davranı larda sergilediklerini ortaya koymu tur.

Mercan (2001), “*Ortaö retim okullarındaki disiplin uygulamalarının sonuçları ile ilgili görü lerin incelenmesi*” adlı çalı masında okullarda en çok kınama cezasının uygulandı ı bulunmu tur. En çok cezayı genel lisede okuyan ve 3. sınıfta olan ö rencilerin aldı ı, erkek ö rencilerin kız ö rencilere göre daha fazla ceza uygulamaları ile kar ı kar ıya kaldı ı, ceza alanların büyük bir oranının orta sosyo-ekonomik düzeyden geldikleri ve ba arı durumlarının “orta” düzeyde oldu u anla ılmı tır. Disiplin cezaları daha çok, ö rencilerin arkada ları ile kavga yapmalarından ötürü verilmektedir. Ö renciler aldıkları cezaları haklı bulmazken, yönetici ve disiplin kurulu üyeleri verilen cezayı haklı bulmaktadırlar.

Özcan (2008), “*İkõ retim okulu yöneticilerin okuldaki disiplin yaklaşımları*” adlı araştırmasında öğretmenlerin okul müdürlerinin okullarında görülen disiplin olaylarına bakış açlarına yönelik düşünceleri farklılık göstermemiştir. Fakat yaş faktöründe ise farklılık vardır. Meslekte 15 yılını doldurmuş öğretmenler diğer yaş grubundaki öğretmenlere göre daha olumsuz bir tutum içerisinde dir.

Özmen (1995), “*Disiplin cezaları ve lise öğrencilerinin uyum durumları*” arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla yaptığı çalışmada, disiplin cezası almış olan lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin kişisel uyum alt ölçeklerinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamadığını, ancak anti sosyal eğilimlerden almış oldukları puanların ortalamaları arasındaki farklı anlamların olduğunu bildirmiştir.

Sadık(2006), “*Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre incelenmesi ve güvenli disiplin modeli temel alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkisi*” adlı çalışmasında araştırma bulgularından elde edilen sonuçları şu şekilde özetlenebilir: Hangi davranışların istenmeyen davranış olduğu konusunda katılımcılar benzer tutum içinde olmuşlar, çoğunlukla toplumsal beklentilere uygun olmayan davranışları sınıf içinde istenmeyen davranış olarak nitelendirmişlerdir. Öğrencilerin davranışlarının sonuçlarından haberdar olduğu, ancak erkek öğrencilerin, davranışlarının diğerleri üzerindeki psikolojik etkilerinin farkında olmadığı görülmüştür. Öğretmenler, davranışın sınıf içinde gözlenme sıklığını öğrenci ve velilere göre daha yüksek algılamışlardır. Sınıf gözlemlerine göre, problem davranışların gözlenme sıklığı öğretmen ve öğrenci algılamalarından daha yüksek olmuştur. Öğretmenler, istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerini önleyici ve iyileştirici bir diğer ifadeyle olumlu algılamakta, öğrenciler ise öğretmenlerinin davranışlarının cezalandırıcı, korkutucu ve adaletsiz olduğunu düşünmektedir. Sınıf gözlemleri sırasında öğretmenlerin en yaygın kullandığı stratejiler sözlü uyarı (yüksek sesle başırma), görmezden gelme, beden diliyle uyarı, azarlama ve gözdağı verme olmuştur.

Veliler öğretmeninden istenmeyen bir davranış yaptığında çocuğa kızmasını, başırmasını ve dayak atmasını beklediğini, öğretmenler ise velilerden öncelikle çocuğa dayak atmamasını, sevgi ve ilgi göstermesini beklediklerini belirtmişlerdir.

Ö renciler ise ö retmenlerinden en çok dayak atmamalarını, ceza vermemelerini ve sinirlenip ba ırarak, onları korkutmamalarını beklemektedir. Ö retmenler, okuldaki disiplin sorunlarının çözümüne yönelik öncelikle okulun fiziksel ko ullarının iyile tirilmesi, eksik araç-gereç ve materyallerin tamamlanması, aile ile ili kilerin geli tirilmesi gerekti ini dü ünlemektedir. Veliler ise, fiziksel ko ulların düzeltilmesinin yanı sıra, okulda güvenlik önlemlerinin alınması, çok ciddi sorunlar yaratan ö rencilerin okuldan uzakla tırılmasını gerekti ini belirtmişlerdir. E itim sonrası sözel uyarıların içeri inde ve ifadesinde önemli de i iklikler meydana gelmiş ; ba ırma, azarlama, gözda ı verme, a a ılayıcı söz söyleme-alay etme ve zorla özendirme yöntemleri daha az kullanılmış tır.

Arslan (2007), “ *İlkö retim okullarında istenmeyen davranı ların düzeltilmesinde ödül ve cezanın ö renci davranı ları üzerindeki etkisi*” adlı çalı masında istenmeyen davranı ların her sınıf ve okul ortamında görüldü ünü ortaya koymuştur. Her ö retmen girdi i sınıfta az ya da çok bu türden davranı larla karşılaşır. Sınıf yönetimi açısından ö retmenlerin bu davranı ları bilmesi ve bu davranı larla baş a çıkacak yöntemleri geli tirmesi gerekir. Ö retmenlerin kullandıkları yöntemler ö rencilerin istenmeyen davranı larını istenilen hale getiren yöntemler olmalıdır. Ödül ve ceza istenmeyen davranı ların düzeltilmesinde kullanılan etkili bir yöntemdir. Bu ara tırma istenmeyen davranı ların düzeltilmesinde kullanılan ödül ve ceza yönteminin ö renci davranı ları üzerindeki etkisine ili kin ö retmen görü lerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu ara tırmanın evrenini, 2006 – 2007 E itim – Ö retim yılında, stanbul ilindeki ilkö retim okullarında görev yapan ö retmenler oluşturmaktadır. Ara tırmanın örneklemini ise, stanbul ilinde bulunan Pendik, Kartal Tuzla ilçelerinde görev yapan 250 ö retmen oluşturmaktadır.

1.9.2. Yurt Dı ında Yapılan alı malar

Kaylor (2004 akt: Yontar), fiziksel cezanın çocukların anti-sosyal davranı larına etkisini inceledi i çalı masında, fiziksel cezanın, çocukların anti-sosyal davranı ları üzerinde önemsiz olmayan etkilere sahip oldu unu bulmasına ra men ırksal ve etnik gruplar arasında anlamlı bir farka rastlamamı tır.

Robinson, Funk, Beth ve Bush (2005, akt: Sadık), yaptıkları çalı mada, fiziksel cezanın etkili olmadı na yönelik deneysel destekli bulgulara ra men halkın bu disiplin yöntemini, ara tırmacıların terk etme a rısına kulak vermeden desteklediklerini bildirmi lerdir. Yaptıkları deneysel çalı mada deney grubundaki ö rencilere fiziksel ceza ile ilgili ara tırma sonuçlarını okutarak fiziksel cezaya yönelik inançlarının de i ti ini saptamı lardır.

Tomal'ın (2001), ilkokul ö retmenleriyle, lise ö retmenlerinin baskın disiplin stillerini inceledi i “*A Comparision of Elementary And High School Teacher Discipline Styles*” adlı ara tırmasının örneklemini 21 lise ve 84 ilkokul ö retmeni olu turmaktadır. Veriler, anketle toplanmı tır. Bu anket be boyuttan olu mu tur: Zorlama, geri çekilme, destekleme, uzla ma ve görü me. Ara tırma bulgularına göre, lise ö retmenlerinin sıklıkla kullandı ı disiplin stili, sırasıyla zorlama, görü me ve desteklemedir. lkokul ö retmenleri ise görü me, destekleme ve zorlama stillerini kullanmaktadırlar.

1.9.3. Ara tırmaların De erlendirilmesi

Yapılan ara tırmalar disiplin ve okullarda disiplin ile ilgili kavramlar üzerine yapılmı tır. Ara tırmalar genelde ö retmenlerin anket sorularına verdi i cevaplar üzerine yorumlanmı tır. Ö retmenlerin disiplin ile ilgili uygulamaları ve disiplin olaylarına yakla ımları birbirlerinden farklı oldu u göze arpmı tır. Okullarda en çok kar ıla ılan disiplin olaylarının sınıf içerisinde çıktı ı ve bu durumda ö retmenlerin sınıf içi disiplini kullanmada “daya ı” kullandıkları ortaya çıkmı tır. Yapılan ara tırmalarda veli profilinde de de i im görölmektedir. Disiplin olayları sıklık dereceleri ö retmenlerin tükenmi liklerini artırdı ı ve bu durumun meslekten so umaya neden oldu u ortaya çıkmı tır.

BÖLÜM II

2. YÖNTEM

Bu bölümde, ara tırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalar yer almıştır.

2.1. Ara tırma Modeli

Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin disiplin tutumları hakkında yapılacak bu araştırmada elde edilmesi düşünülen veriler için nicel ara tırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel ara tırma teknikleri içerisinde ise genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla il evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2007: 79).

2.2. Ara tırmanın Evren ve Örneklem

Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin disiplin yaklaşımları ile ilgili yapılacak çalışmaları için evren olarak İstanbul ili seçilmiştir.

İstanbul iline bağlı 39 ilçeden ekonomik, kültürel olarak birbirinden farklı olan ilçeleri olan Beşiktaş, Bakırköy, Esenler, Fatih ve Güngören ilçeleri örneklem olarak seçilmiştir. Beşiktaş ilçesinde bulunan ilköretim okullarının sayısı 53, lise düzeyi okul sayısı 14, Bakırköyde bulunan ilköretim okullarının sayısı 27, lise düzeyi okul sayısı ise 12, Esenler ilçesinde bulunan ilköretim okulu sayısı 26, lise

düzeyindeki okul sayısı ise 5, Fatih ilçesinde bulunan ilkö retim okulu sayısı 46, lise düzeyindeki okul sayısı ise 11, Güngören ilçesinde bulunan ilkö retim okullarının sayısı 22, lise düzeyi okul sayısı ise 5 dir. A a ıda tabloda bu evrenden alınan örneklem tablosu verilmi tir.

Tablo:1. Ara tırmaya Katılan Okullar ve Ba lı Buldukları İlçeler

LKÖ RET M	LÇE
Bakırköy .Ö.O	Bakırköy
Cumhuriyet .Ö.O	Bakırköy
Türk sveç Karde lik .Ö.O	Esenler
Mehmet Akif Ersoy .Ö. O	Güngören
Atatürk .Ö.O	Güngören
Ye ilbag .Ö.O	Ba cılar
Zeynep Bedia Kılıçlıo lu .Ö.O	Ba cılar
Ragıp Akın .Ö.O	Ba cılar
Sükrü Sava eri .Ö.O	Ba cılar

L SE	LÇE
Anadolu mam-Hatip ve mam-Hatip Lisesi	Bakırköy
Anadolu Ticaret Meslek ve Ticaret Meslek Lisesi	Bakırköy
Esenler Tic.Mes. Lisesi	Esenler
Fatih Vatan Lisesi	Fatih
Fatih Ticaret Meslek Lisesi	Fatih
Samihya Ayverdi And. Lisesi	Fatih
Anadolu mam Hatip Lisesi	Güngören
Güngören Ticaret Meslek Lisesi	Güngören
Mahmutbey Lisesi	Ba cılar
Naci Ek i And.Lisesi	Ba cılar

2.3.Veri Toplama Araçları ve analiz

Ara tırma sırasında ara tırmacı tarafından geli tirilen “Disiplin Nedenleri Anketi” kullanılmı tır. Bu anket 24 maddeden olu maktadır. Bu ankette; rehberlik hizmetler ile ilgili 2 , aile ile ilgili 3 ö retmenler ile ilgili 6 , ö renciler ile ilgili 5 , sosyo- ekonomik sartlar ile 2 , okul yönetimi ile ilgili 6 madde bulunmaktadır. Anket ekte verilmi tir. Bu maddelere verilen puanlar ise a a ıdaki de erler ile numaralandırılmı tır.

1.00 – 1,80 arası	Kesinlikle Katılıyorum
1,81 – 2,60 arası	Katılıyorum
2,61 – 3,40 arası	Kararsızım
3,41 – 4,20 arası	Katılmıyorum
4,21 – 5,00 arası	Kesinlikle Katılmıyorum

Uygulama sonucu elde edilen verilerin analizi, SPSS 16.0 paket programından faydalanılarak yapılmıştır. 5'li likert ölçeği kullanılan tablolarda yorumlama yapılırken, “Kesinlikle Katılıyorum” , “Katılıyorum” “Kesinlikle katılmıyorum” , “Katılmıyorum” , ve “Kararsızım” ifadeleri ile ölçülmüştür. Bu ölçülerin değerlendirilmesinde; kabul edilebilirlik yani güvenilirlik testi oranını olan Cronbach's Alpha oranına aşağıdaki gibi sonuçlanmıştır.

Güvenilirlik analizinin amacı verilerin rastlantısallığını ölçmektir. Ankete verilen cevaplar rastgele dağılım gösteriyorsa anket sonuçlarının güvenilir olduğuna karar verilir. Güvenilirlik analizi seçilen örneğin güvenilirliğini, tesadüfiliğini ve tutarlılığını test etmekte kullanılır.

Tablo: 2. Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Madde
0,633	24

Değerler üzerinde yapılan güvenilirlik testinde $\alpha = 0,633$ bulunmuş ve $0,60 < 0,80$ olduğundan veriler oldukça güvenilirdir. Bu durumda düzenlediğimiz ankettan değerler çıkarılmamıza veya eklememize gerek yoktur. Örnek hacmi analizimiz için oldukça uygundur. Yani örnek rastgele dağılımıdır.

Tutarlılık analizi yapılarak sorulara verilen cevapların birbirleriyle olan tutarlılığı ölçülmüştür. Tutarlılığı test eden Split-Half değeri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo :3. Tutarlılık Analizi

Cronbach's Alpha	1. Parça	Değer	0,526
		Madde	12(a)
	2. Parça	Değer	0,461
		Madde	12(b)
Toplam Madde			24
Guttman Split-Half Coefficient			0,563

a The items are: d1, d2, d3, d4, d5, d6, d7, d8, d9, d10, d11, d12.

b The items are: d13, d14, d15, d16, d17, d18, d19, d20, d21, d22, d23, d24.

Split-Half testi ölçekte yer alan soruların ikiye ayrılmasını ve bu iki ayrı parça arasında korelasyon katsayısının hesaplanmasında kullanılır. Tutarlılı ı test eden Split-Half de eri 0,563 olarak bulunmu tur. Bu de er > 0 oldu undan verilerin tutarlı oldu u söylenebilir.

Analiz olarak F testi ve T testi kullanılmı tır. Ara tırma parametrik oldu u için bu analizler kullanılmı tır.

BÖLÜM III

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde ankete katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri ve anket ifadelerine verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçların analizleri, bu analizlerden elde edilen bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

3.1. Demografik Değişkenlere Ait Frekans ve Yüzdeler

Bu bölümde öğretmenlerin cinsiyet, yaş, branş, kıdem, eğitim durumları, mezun olunan fakülte durumu, yöneticilik durumları, disiplin ile ilgili kurs durumları, okul türü ile ilişkin istatistiksel durumlar yer almaktadır.

3.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Ankete katılan 348 öğretmen ile ilgili cinsiyet dağılımları tablo 4'te verilmiştir.

Tablo :4. Cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Bay	174	50,0
Bayan	174	50,0
Toplam	348	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı; %50 "Bay" ve %50 "Bayan" şeklinde dağılmıştır.

3.1.2. Ö retmenlerin Ya a Göre Da ılımı

Ankete katılan ö retmenlerin ya lara göre da ılımları tablo 5’te verilmi tir.

Tablo: 5. Ya Aralıkları Da ılımı

Ya	<i>f</i>	%	Birikimli %
21–25	89	25,6	25,6
26–30	89	25,6	51,1
31–35	78	22,4	73,6
36–40	41	11,8	85,3
41–45	28	8,0	93,4
46–50	10	2,9	96,3
51–60	13	3,7	100,0
Toplam	348	100,0	

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin ya aralıklarına göre da ılımı; %25,6 “21–25” ya arası, %25,6 “26-30” ya arası, %22,4 “31-35” ya arası, %11,8 “36-40” ya arası, %8 “41-45” ya arası, %2,9 “46-50” ya arası ve %3,7 “51-60” ya arası ekinde de i mektedir.

Birikimli % de erlerine bakıldı ı zaman ö retmenlerin; %51,1’i 31 ya ından küçük, %73,6’sı 36 ya ından küçük, %85,3’ü 41 ya ından küçük, %93,4’ü 46 ya ından küçük ve %96,3’ü 51 ya ından küçüktür.

3.1.3.Ö retmenlerin Bran a Göre Da ılımı

Ankete katılan ö retmenler iki gruba göre düzenlenmi tir. Bu gruplar tablo 6’da verilmi tir.

Tablo :6. Bran a Göre Da ılım

Bran	<i>f</i>	%
Sınıf	99	28,4
Bran	249	71,6
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin bran larına bakıldı ında; % 28,4'ü “Sınıf Ö retmeni”, %71,6'sı “Bran Ö retmeni”’dir.

3.1.3.Ö retmenlerin Aldıkları E itime Göre Da ılımı

Ankete katılan ö retmenlerin aldıkları e itime göre da ılımları tablo 7’de verilmi tir.

Tablo: 7. Ö retmenlerin Aldıkları E itime Göre Da ılımı

E itim	<i>f</i>	%	Birikimli %
Önlisans	20	5,7	5,7
Lisans	293	84,2	89,9
Yüksek Lisans	34	9,8	99,7
Doktora	1	0,3	100,0
Toplam	348	100,0	

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin e itim durumlarına göre da ılımı; %5,7 ile “Önlisans” mezunu, %84,2 ile “Lisans” mezunu, %9,8 ile “Yüksek Lisans” mezunu, %0,3 ile “Doktora” mezunu ekinde farklılık göstermektedir.

3.1.4. Ö retmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Da ılımı

Ankete katılan ö retmenlerin kıdem yıllarına göre da ılımları tablo 8’ de verilmi tir.

Tablo :8. Ö retmenlerin Kıdem Yıllarına Göre Da ılımı

Kıdem (Yıl)	<i>f</i>	%	Birikimli %
1–5	132	37,9	37,9
5–10	99	28,4	66,4
10–15	60	17,2	83,6
15–20	30	8,6	92,2
20–25	27	7,8	100,0
Toplam	348	100,0	

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin kıdemlerine göre dağılımı; %37,9 ile “1-5 yıl” arası, %28,4 ile “5-10 yıl” arası, %17,2 ile “10-15 yıl” arası, %8,6 ile “15-20 yıl” arası, %7,8 ile “20-25 yıl” arası şeklinde de dağılmaktadır.

3.1.5. Ö retmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Dağılımı

Ankete katılan ö retmenlerin mezun oldukları fakülteye göre dağılımları tablo 9’da verilmiştir.

Tablo :9.Ö retmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Dağılımı

Fakülte	<i>f</i>	%
Eğitim Fakültesi	207	59,5
Fen Edebiyat Fakültesi	117	33,6
Teknik Eğitim Fakültesi	24	6,9
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin; %59,5’i “Eğitim Fakültesi”, %33,6’sı “Fen-Edebiyat” ve %6,9’u ise “Teknik Eğitim Fakültesi” mezunudur.

3.1.6. Ö retmenlerin Aldıkları Yöneticilik Kursuna Göre Dağılımı

Ankete katılan ö retmenlerin aldıkları yöneticilik kurslarına göre dağılımı tablo 10’da verilmiştir.

Tablo :10. Ö retmenlerin Aldıkları Yöneticilik Kursuna Göre Dağılımı

Kurs	<i>f</i>	%
Evet	40	11,5
Hayır	308	88,5
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin %11,5’i yöneticilik ile ilgili kurs veya seminer almışken %88,5’i ise böyle bir kurs almamıştır.

3.1.7.Ö retmenlerin Disiplin ile ilgili Aldıkları Kursta Göre Da ılımı

Ankete katılan ö retmenlerin disiplin ile ilgili aldıkları kurslara göre da ılımları tablo 11' de verilmi tir.

Tablo: 11. Ö retmenlerin Disiplin ile ilgili Aldıkları Kursta Göre Da ılımı

Disiplin	<i>f</i>	%	Birikimli %
Evet	71	20,4	20,4
Hayır	277	79,6	100,0
Toplam	348	100,0	

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin %20,4'ü disiplin yönetimi ile ilgili bir e itim almı ken, %79,6'sı böyle bir e itim almamı tir.

3.1.8.Ö retmenleri Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Da ılımı

Ankete katılan ö retmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre da ılımları tablo 12'verilmi tir.

Tablo :12. Ö retmenleri Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Da ılımı

Okul	<i>f</i>	%
İlkö retim	180	51,7
Lise	168	48,3
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin %51,7'si ilkö retim okullarında görev yaparken %48,3'ü liselerde görev yapmaktadır.

3.1.10. Anket ifadelerine Verilen Cevapların Madde istatistikleri Sonuçları

Ankete katılan 348 ö retmenin anket ifadelerine verdikleri cevapların madde istatistikleri tablo 13' de verilmi tir.

Tablo 13: Anket ifadelerine Verilen Cevapların Madde istatistikleri Sonuçları

	fadeler	Ortalama	Std. Sapma	N
1	Okul disiplin kurulları okuldaki disiplin olaylarında etkin çalı maktadır	2,5805	1,15729	348
2	Ekonomik sorunlar ö rencilerde görülen olumsuz davranı ları artırmaktadır	1,8506	0,93635	348
3	Ö rencilerin kusurlu davranı larını hemen düzeltirim	2,3851	0,96689	348
4	Ö retmenler ö rencilere yönelik disiplin kurallarını çok iyi bilir	2,7787	1,03256	348
5	Okul yönetiminin tutumları ö rencilerin davranı ları üzerinde etkilidir.	1,7241	0,84116	348
6	Ergenlik dönemi sorunları olumsuz davranı larda artırmaktadır.	1,5920	0,70416	348
7	Ö retmen davranı ları disiplin olaylarının ortaya çıkı nda etkilidir.	2,1724	0,96578	348
8	Okullarda uygulanan disiplin kuralları yetersiz kalmaktadır.	2,2471	1,04750	348
9	Televizyon olumsuz davranı lar için kötü örnek te kil etmektedir.	1,6983	0,86447	348
10	Disiplin olaylarında ceza sisteminin kullanılması daha etkilidir.	2,5517	1,10549	348
11	Disiplin olaylarında ödül sisteminin kullanılması daha etkilidir	2,2126	1,01893	348
12	Olumsuz davranı lar olumlu davranı lara göre di er ö renciler tarafından daha çok örnek alınmaktadır.	1,9799	0,86704	348
13	Rehberlik servisinin çalı maları okullarda görülen olumsuz davranı ları azaltmaktadır	2,4741	1,03646	348
14	Disiplin olaylarının sıkça ya anması ö retmenlerde tükenmi li i artırmaktadır	2,1523	0,99701	348
15	Ö rencilerde görülen grup olma psikolojisi disiplin olaylarını artırmaktadır	1,9799	0,91239	348
16	Ö rencilerin gelir seviyesinin yüksekli i disiplinsizlik davranı nı artırmaktadır	2,8851	1,04840	348
17	Okullarda uygulanan disiplin kuralları yeterince çaldırıcıdır	3,4224	1,12466	348
18	Evde iddet gören ö renci disiplinsiz davranmaktan çekinmemektedir.	1,8362	0,84482	348
19	Karnesinde zayıfı olan ö renciler di er ö rencilere göre daha fazla disiplinsiz davranmaktadır.	2,2011	0,92658	348
20	E itim ciddi bir i tir. Hatası olan ö renci cezasının çekmelidir.	2,6724	1,10103	348
21	Ö renciler arasında ya anan küçük olayları görmezlikten gelirim	2,6207	1,06277	348
22	Okulda ö retmenler disiplin olaylarına kar ı her zaman aynı tepkiyi verirler	3,5862	1,02759	348
23	Her yıl disiplin olayları artmaktadır.	2,4540	1,04683	348
24	Aileler ö rencilerin disiplinsiz davranı larına kar ı yeterince tepki vermektedir	3,4167	1,12681	348

Yukarıdaki tabloda ifadelere verilen yanıtların aritmetik ortalaması, standart sapması ve ki i sayıları bulunmaktadır. Katılımcılar “Kesinlikle Katılıyorum” için “1 puan”, “Katılıyorum” için “2 puan”, “Kararsızım” için “3 puan”, “Katılmıyorum” için “4 puan” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” için “5 puan” vermişlerdir.

Tablodaki verilere göre; 0,70416 standart sapmalı 1,5920 ortalamalı “Ergenlik dönemi sorunları olumsuz davranışlarda artırmaktadır.” ifadesine ilişkin “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde iken, 1,02759 standart sapmalı 3,5862 ortalamalı “Okulda öğretmenler disiplin olaylarına karşı her zaman aynı tepkiyi verirler.” ifadesine ilişkin “Kararsızım” düzeyindedir.

3.1.11.Okul Disiplin Kurulları Okuldaki Disiplin Olaylarında Etkin Çalışmaktadır İfadesine Verilen Cevapların Dağılımı

Ankette yer alan “Okul disiplin kurulları okuldaki disiplin olaylarında etkin çalışmaktadır” ifadesine verilen cevapların dağılımı tablo 14’te verilmiştir.

Tablo: 14 .Okul Disiplin Kurulları Okuldaki Disiplin Olaylarında Etkin Çalışmaktadır Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Okul disiplin kurulları okuldaki disiplin olaylarında etkin çalışmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	58	16,7
Katılıyorum	147	42,2
Kararsızım	41	11,8
Katılmıyorum	87	25,0
Kesinlikle Katılmıyorum	15	4,3
Toplam	348	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Okul disiplin kurulları okuldaki disiplin olaylarında etkin çalışmaktadır.” ifadesine verdikleri yanıtlar; en büyük değer ile %42,2 “Katılıyorum”, en küçük değer ise %4,3 “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklindedir.

3.1.12: Ekonomik Sorunlar Öğrencilerde Görülen Olumsuz Davranışları Artırmaktadır İfadesine Verilen Cevapların Dağılımı

Ankette yer alan 'Ekonomik sorunlar ö rencilerde görülen olumsuz davranı ları artırmaktadır'' ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 15 ' de verilmi tir.

Tablo:15. Ekonomik Sorunlar Ö rencilerde Görülen Olumsuz Davranı ları Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ekonomik sorunlar ö rencilerde görülen olumsuz davranı ları artırmaktadır.	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	135	38,8
Katılıyorum	169	48,6
Kararsızım	13	3,7
Katılmıyorum	23	6,6
Kesinlikle Katılmıyorum	8	2,3
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin "Ekonomik sorunlar ö rencilerde görülen olumsuz davranı ları artırmaktadır." ifadesine verdikleri yanıtlar; en%38,8 "Kesinlikle Katılıyorum", %48,6 "Katılıyorum", %2,3 "Kesinlikle Katılmıyorum" ekinde olmu tur.

3.1.13. Ö rencilerin Kusurlu Davranı larını Hemen Düzeltirim fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan "Ö rencilerin kusurlu davranı larını hemen düzeltirim" ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 16' da verilmi tir.

Tablo:16. Ö rencilerin Kusurlu Davranı larını Hemen Düzeltirim fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ö rencilerin kusurlu davranı larını hemen düzeltirim	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	57	16,4
Katılıyorum	162	46,6
Kararsızım	69	19,8
Katılmıyorum	58	16,7
Kesinlikle Katılmıyorum	2	0,6
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ö rencilerin kusurlu davranı larını hemen düzeltirim.” ifadesine verdikleri yanıtlar; %46,6 “Katılıyorum”, %0,6 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.14. Ö retmenler Ö rencilere Yönelik Disiplin Kurallarını Çok yi Bilir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan ‘ Ö retmenler ö rencilere yönelik disiplin kurallarını çok iyi bilir’ ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 17 ‘de verilmi tir.

Tablo:17. Ö retmenler Ö rencilere Yönelik Disiplin Kurallarını Çok yi Bilir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ö retmenler ö rencilere yönelik disiplin kurallarını çok iyi bilir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	36	10,3
Katılıyorum	117	33,6
Kararsızım	90	25,9
Katılmıyorum	98	28,2
Kesinlikle Katılmıyorum	7	2,0
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ö retmenler ö rencilere yönelik disiplin kurallarını çok iyi bilir.” ifadesine verdikleri yanıtlar; %33,6 “Katılıyorum”, %2 oranında “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.15.Okul Yönetiminin Tutumları Ö rencilerin Davranı ları Üzerinde Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Okul yönetiminin tutumları ö rencilerin davranı ları üzerinde etkilidir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 18 verilmi tir.

Tablo:18. Okul Yönetiminin Tutumları Ö rencilerin Davranı ları Üzerinde Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Okul yönetiminin tutumları ö rencilerin davranı ları üzerinde etkilidir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	158	45,4
Katılıyorum	150	43,1
Kararsızım	22	6,3
Katılmıyorum	14	4,0
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1,1
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Okul yönetiminin tutumları ö rencilerin davranı ları üzerinde etkilidir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %45,4, %1,1 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.16.Ergenlik Dönemi Sorunları Olumsuz Davranı larda Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Ergenlik dönemi sorunları olumsuz davranı larda artırmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 19’ da verilmi tir.

Tablo: 19.Ergenlik Dönemi Sorunları Olumsuz Davranı larda Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ergenlik dönemi sorunları olumsuz davranı larda artırmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	170	48,9
Katılıyorum	163	46,8
Kararsızım	5	1,4
Katılmıyorum	7	2,0
Kesinlikle Katılmıyorum	3	0,9
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ergenlik dönemi sorunları olumsuz davranı larda artırmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %48,9 “Kesinlikle Katılıyorum”, %0,9 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.17.Ö retmen Davranı ları Disiplin Olaylarının Ortaya Çıkı nda Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Ö retmen davranı ları disiplin olaylarının ortaya çıkı nda etkilidir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 20” de verilmi tir.

Tablo:20. Ö retmen Davranı ları Disiplin Olaylarının Ortaya Çıkı nda Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ö retmen davranı ları disiplin olaylarının ortaya çıkı nda etkilidir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	80	23,0
Katılıyorum	181	52,0
Kararsızım	38	10,9
Katılmıyorum	45	12,9
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1,1
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ö retmen davranı ları disiplin olaylarının ortaya çıkı nda etkilidir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %52 “Katılıyorum”, %1,1 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.18.Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yetersiz Kalmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Okullarda uygulanan disiplin kuralları yetersiz kalmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 21’ de verilmi tir.

Tablo:21. Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yetersiz Kalmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Okullarda uygulanan disiplin kuralları yetersiz kalmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	83	23,9
Katılıyorum	161	46,3
Kararsızım	49	14,1
Katılmıyorum	45	12,9
Kesinlikle Katılmıyorum	10	2,9
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Okullarda uygulanan disiplin kuralları yetersiz kalmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %46,3 oranında “Katılıyorum”, %14,1 “Kararsızım, %2,9 oranında “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.19.Televizyon Olumsuz Davranı lar için Kötü Örnek Te kil Etmektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Televizyon olumsuz davranı lar için kötü örnek te kil etmektedir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 22’ de verilmi tir.

Tablo :22. Televizyon Olumsuz Davranı lar için Kötü Örnek Te kil Etmektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Televizyon olumsuz davranı lar için kötü örnek te kil etmektedir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	169	48,6
Katılıyorum	139	39,9
Kararsızım	21	6,0
Katılmıyorum	14	4,0
Kesinlikle Katılmıyorum	5	1,4
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Televizyon olumsuz davranı lar için kötü örnek te kil etmektedir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %48,6 “Kesinlikle Katılıyorum” %1,4 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.20. Disiplin Olaylarında Ceza Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Disiplin olaylarında ceza sisteminin kullanılması daha etkilidir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 23’ de verilmi tir.

Tablo:23. Disiplin Olaylarında Ceza Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Disiplin olaylarında ceza sisteminin kullanılması daha etkilidir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	62	17,8
Katılıyorum	127	36,5
Kararsızım	76	21,8
Katılmıyorum	71	20,4
Kesinlikle Katılmıyorum	12	3,4
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Disiplin olaylarında ceza sisteminin kullanılması daha etkilidir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %36,5 “Katılıyorum”, %3,4 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.21.Disiplin Olaylarında Ödül Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Disiplin olaylarında ödül sisteminin kullanılması daha etkilidir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 24’ de verilmi tir.

Tablo:24. Disiplin Olaylarında Ödül Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Disiplin olaylarında ödül sisteminin kullanılması daha etkilidir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	84	24,1
Katılıyorum	159	45,7
Kararsızım	66	19,0
Katılmıyorum	25	7,2
Kesinlikle Katılmıyorum	14	4,0
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Disiplin olaylarında ödül sisteminin kullanılması daha etkilidir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %45,7 “Katılıyorum”, %4 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.22.Olumsuz Davranı lar Olumlu Davranı lara Göre Di er Ö renciler Tarafından Daha Çok Örnek Alınmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Olumsuz davranı lar olumlu davranı lara göre di er ö renciler tarafından daha çok örnek alınmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 25’ de verilmi tir.

Tablo:25. Olumsuz Davranı lar Olumlu Davranı lara Göre Di er Ö renciler Tarafından Daha Çok Örnek Alınmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Olumsuz davranı lar olumlu davranı lara göre di er ö renciler tarafından daha çok örnek alınmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	103	29,6
Katılıyorum	177	50,9
Kararsızım	43	12,4
Katılmıyorum	22	6,3
Kesinlikle Katılmıyorum	3	0,9
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Olumsuz davranı lar olumlu davranı lara göre di er ö renciler tarafından daha çok örnek alınmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %50,7 “Katılıyorum”, %0,9 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.23.Rehberlik Servisinin Çalı maları Okullarda Görülen Olumsuz Davranı ları Azaltmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan ' Rehberlik servisinin çalı maları okullarda görülen olumsuz davranı ları azaltmaktadır' ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 26'da verilmi tir.

Tablo:26. Rehberlik Servisinin Çalı maları Okullarda Görülen Olumsuz Davranı ları Azaltmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Rehberlik servisinin çalı maları okullarda görülen olumsuz davranı ları azaltmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	57	16,4
Katılıyorum	142	40,8
Kararsızım	89	25,6
Katılmıyorum	47	13,5
Kesinlikle Katılmıyorum	13	3,7
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Rehberlik servisinin çalı maları okullarda görülen olumsuz davranı ları azaltmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %40,8 “Katılıyorum”, %3,7 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.24. Disiplin Olaylarının Sıkça Ya anması Ö retmenlerde Tükenmi li i Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “ Disiplin olaylarının sıkça ya anması ö retmenlerde tükenmi li i artırmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 27 ‘ de verilmi tir.

Tablo:27. Disiplin Olaylarının Sıkça Ya anması Ö retmenlerde Tükenmi li i Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Disiplin olaylarının sıkça ya anması ö retmenlerde tükenmi li i artırmaktadır.	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	91	26,1
Katılıyorum	166	47,7
Kararsızım	44	12,6
Katılmıyorum	41	11,8
Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,7
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Disiplin olaylarının sıkça ya anması ö retmenlerde tükenmi li i artırmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %47,7 “Katılıyorum”, %1,7, “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.25.Ö rencilerde Görülen Grup Olma Psikolojisi Disiplin Olaylarını Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Ö rencilerde görülen grup olma psikolojisi disiplin olaylarını artırmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 28’ de verilmi tir.

Tablo:28. Ö rencilerde Görülen Grup Olma Psikolojisi Disiplin Olaylarını Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ö rencilerde görülen grup olma psikolojisi disiplin olaylarını artırmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	106	30,5
Katılıyorum	180	51,7
Kararsızım	30	8,6
Katılmıyorum	27	7,8
Kesinlikle Katılmıyorum	5	1,4
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ö rencilerde görülen grup olma psikolojisi disiplin olaylarını artırmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %51,7 “Katılıyorum “, %1,4 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.26.Ö rencilerin Gelir Seviyesinin Yüksekli i Disiplinsizlik Davranı nı Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “ Ö rencilerin gelir seviyesinin yüksekli i disiplinsizlik davranı nı artırmaktadır’ ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 29 ‘da verilmi tir.

Tablo:29. Ö rencilerin Gelir Seviyesinin Yüksekli i Disiplinsizlik Davranı nı Artırmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ö rencilerin gelir seviyesinin yüksekli i disiplinsizlik davranı nı artırmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	26	7,5
Katılıyorum	122	35,1
Kararsızım	79	22,7
Katılmıyorum	108	31,0
Kesinlikle Katılmıyorum	13	3,7
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ö rencilerde görülen grup olma psikolojisi disiplin olaylarını artırmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %35,1 “Katılıyorum”, %3,7 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.27.Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yeterince Çaldırıcıdır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Okullarda uygulanan disiplin kuralları yeterince çaldırıcıdır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 30’ verilmi tir.

Tablo:30. Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yeterince Çaldırıcıdır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Okullarda uygulanan disiplin kuralları yeterince çaldırıcıdır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	20	5,7
Katılıyorum	64	18,4
Kararsızım	66	19,0
Katılmıyorum	145	41,7
Kesinlikle Katılmıyorum	53	15,2
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Okullarda uygulanan disiplin kuralları yeterince çaldırıcıdır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %5,7 “Kesinlikle Katılıyorum”, %41,7 “Katılmıyorum”,

3.1.28.Evde iddet Gören Ö renci Disiplinsiz Davranmaktan Çekinmemektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Evde iddet gören ö renci disiplinsiz davranmaktan çekinmemektedir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 31’ de verilmi tir.

Tablo:31. Evde iddet Gören Ö renci Disiplinsiz Davranmaktan Çekinmemektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Evde iddet gören ö renci disiplinsiz davranmaktan çekinmemektedir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	127	36,5
Katılıyorum	177	50,9
Kararsızım	22	6,3
Katılmıyorum	18	5,2
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1,1
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Evde iddet gören ö renci disiplinsiz davranmaktan çekinmemektedir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %50,9 “Katılıyorum”, %1,1 oranında “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.29.Karnesinde Zayıfı Olan Ö renciler Di er Ö rencilere Göre Daha Fazla Disiplinsiz Davranmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Karnesinde zayıfı olan ö renciler di er ö rencilere göre daha fazla disiplinsiz davranmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 32’ de verilmi tir.

Tablo: 32.Karnesinde Zayıfı Olan Ö renciler Di er Ö rencilere Göre Daha Fazla Disiplinsiz Davranmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Karnesinde zayıfı olan ö renciler di er ö rencilere göre daha fazla disiplinsiz davranmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	73	21,0
Katılıyorum	179	51,4
Kararsızım	50	14,4
Katılmıyorum	45	12,9
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,3
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Karnesinde zayıfı olan ö renciler di er ö rencilere göre daha fazla disiplinsiz davranmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %51,4 “Katılıyorum”, %0,3 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.30.E itim Ciddi Bir tir .Hatası Olan Ö renci Cezasının Çekmelidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “E itim ciddi bir i tir. Hatası olan ö renci cezasının çekmelidir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 33’ te verilmi tir.

Tablo:33. E itim Ciddi Bir tir .Hatası Olan Ö renci Cezasının Çekmelidir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

E itim ciddi bir i tir. Hatası olan ö renci cezasının çekmelidir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	45	12,9
Katılıyorum	136	39,1
Kararsızım	70	20,1
Katılmıyorum	82	23,6
Kesinlikle Katılmıyorum	15	4,3
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “E itim ciddi bir i tir. Hatası olan ö renci cezasının çekmelidir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %39,1 “Katılıyorum”, %4,3 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.31.Ö renciler Arasında Ya anan Küçük Olayları Görmezlikten Gelirim fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “ Ö renciler arasında ya anan küçük olayları görmezlikten gelirim” ifadesine verilen cevaların da ılımı tablo 34’ te verilmi tir.

Tablo:34. Ö renciler Arasında Ya anan Küçük Olayları Görmezlikten Gelirim fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ö renciler arasında ya anan küçük olayları görmezlikten gelirim	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	35	10,1
Katılıyorum	170	48,9
Kararsızım	47	13,5
Katılmıyorum	84	24,1
Kesinlikle Katılmıyorum	12	3,4
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Ö renciler arasında ya anan küçük olayları görmezlikten gelirim” ifadesine verdikleri yanıtlar; %48,9 “Katılıyorum”, %3,4 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.32.Okulda Ö retmenler Disiplin Olaylarına Kar ı Her Zaman Aynı Tepkiyi Verirler fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Okulda ö retmenler disiplin olaylarına kar ı her zaman aynı tepkiyi verirler” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 35’ de verilmi tir.

Tablo:35. Okulda Ö retmenler Disiplin Olaylarına Kar ı Her Zaman Aynı Tepkiyi Verirler fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Okulda ö retmenler disiplin olaylarına kar ı her zaman aynı tepkiyi verirler	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	13	3,7
Katılıyorum	44	12,6
Kararsızım	75	21,6
Katılmıyorum	158	45,4
Kesinlikle Katılmıyorum	58	16,7
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Okulda ö retmenler disiplin olaylarına kar ı her zaman aynı tepkiyi verirler” ifadesine verdikleri yanıtlar; %45,4 “Katılmıyorum”, %3,7 “Kesinlikle Katılıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.33. Her Yıl Disiplin Olayları Artmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan “Her yıl disiplin olayları artmaktadır” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 36’ da verilmi tir.

Tablo:36. Her Yıl Disiplin Olayları Artmaktadır fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Her yıl disiplin olayları artmaktadır	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	59	17,0
Katılıyorum	154	44,3
Kararsızım	59	17,0
Katılmıyorum	70	20,1
Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,7
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Her yıl disiplin olayları artmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtlar; %44,3 “Katılıyorum”, %1,7 “Kesinlikle Katılmıyorum” ekinde olmu tur.

3.1.34. Aileler Ö rencilerin Disiplinsiz Davranı larına Kar ı Yeterince Tepki Vermektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımı

Ankette yer alan Aileler ö rencilerin disiplinsiz davranı larına kar ı yeterince tepki vermektedir” ifadesine verilen cevapların da ılımı tablo 37’ de verilmi tir.

Tablo:37. Aileler Ö rencilerin Disiplinsiz Davranı larına Kar ı Yeterince Tepki Vermektedir fadesine Verilen Cevapların Da ılımlı

Aileler ö rencilerin disiplinsiz davranı larına kar ı yeterince tepki vermektedir	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılıyorum	23	6,6
Katılıyorum	60	17,2
Kararsızım	63	18,1
Katılmıyorum	153	44,0
Kesinlikle Katılmıyorum	49	14,1
Toplam	348	100,0

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin “Aileler ö rencilerin disiplinsiz davranı larına kar ı yeterince tepki vermektedir” ifadesine verdikleri yanıtlar; %6,6 “Kesinlikle Katılıyorum”, %44 “Katılmıyorum”, ekinde olmu tur.

3.1.35. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları le ilgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre da ılımlarını gösteren T testi sonuçları tablo 38’ de verilmi tir.

Tablo:38. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları le ilgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Cinsiyetlerine Göre T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (P)
Bay	174	2,4732	0,49718	0,055	346	0,956
Bayan	174	2,4703	0,47063			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo 38 ’deki T-Testi sonucuna göre anlamlılık de eri olan $P=0,956>0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin cinsiyetlerine göre farklı mamaktadır.*

Ortalama puanlara bakıldı ı zaman; “Bayan” ö retmenlerin ortalama puanın 2,4703, “Bay” ö retmenlerin de ortalama puanının 2,4732 oldu u görölmektedir.

3.1.36. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları le İlgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Sınıf Veya Bran Ö retmeni Olmasına Göre T Testi Sonuçları

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların bran a göre da ılımlarını gösteren T testi sonuçları tablo 38a’ da verilmi tir.

Tablo: 38a. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları le İlgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Sınıf Veya Bran Ö retmeni Olmasına Göre T Testi Sonuçları

Bran	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (P)
Sınıf	99	2,5909	0,48168	2,931	346	0,004
Bran	249	2,4244	0,47681			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo38a ’daki T-Testi sonucuna göre anlamlılık de eri olan $P=0,004<0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin sınıf veya bran ö retmeni olmasına göre farklıla maktadır.* Ortalama puanlara bakıldı ı zaman; “Sınıf” ö retmenlerin ortalama puanın 2,5909, “Bran ” ö retmenlerin de ortalama puanının 2,4244 oldu u görölmektedir.

3.1.37. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yakla ımları le İlgili Görü leri Ankete Katılan Ö retmenlerin Ya ma Göre F Testi Sonuçları

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların ya a göre da ılımlarını gösteren F testi sonuçları tablo 39’ da verilmi tir.

Tablo:39. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Yaşına Göre F Testi Sonuçları

Yaş	N	Ortalama	Std. Sapma	Serbestlik Derecesi	F	Anlamlılık (P)
21-25	89	2,6330	0,46546	347	2,573	0,019
26-30	89	2,4382	0,53677			
31-35	78	2,4295	0,48164			
36-40	41	2,3415	0,48154			
41-45	28	2,3929	0,32462			
46-50	10	2,3833	0,35180			
51-60	13	2,5000	0,41388			
Toplam	348	2,4717	0,48339			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo39'daki F-Testi sonucuna göre anlamlılık düzeyi olan $P=0,019<0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin yaşına göre farklılıkta maktadır*. En yüksek puan 2,5 “51-60” yaş arası ö retmenlere ait olurken, en düşük puan 2,4295 “31-35” yaş arası ö retmenlere aittir.

3.1.38.Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Eğitim Düzeyine Göre F Testi

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların eğitim düzeyine göre dağılımlarını gösteren F testi sonuçları tablo 39a' da verilmiştir.

Tablo:39a. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları İlgili Ö retmenlerin Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Eğitim Düzeyine Göre F Testi

	N	Ortalama	Std. Sapma	Serbestlik Derecesi	F	Anlamlılık (P)
Önlisans	20	2,4083	0,49993	347	2,190	0,089
Lisans	293	2,4858	0,48541			
Yüksek lisans	34	2,4216	0,42687			
Doktora	1	1,3333	.			
Toplam	348	2,4717	0,48339			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo39a'daki F-Testi sonucuna göre anlamlılık düzeyi olan $P=0,089>0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ilgili ö retmenlerin görüşleri ankete katılan ö retmenlerin eğitim düzeyine göre farklılık mamaktadır*. En yüksek puan 2,4858 “Lisans” mezunu ö retmenlere ait olurken, en düşük puan 1,3333 “Doktora” mezunu ö retmenlere aittir.

3.1.39. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları İle İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre F Testi

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların mezun olunan fakülte düzeyine göre dağılımlarını gösteren F testi sonuçları tablo 39b’ de verilmiştir.

Tablo:39b. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre F Testi

Fakülte	N	Ortalama	Std. Sapma	Serbestlik Derecesi	F	Anlamlılık (P)
E itim Fakültesi	207	2,5040	0,49059	347	1,338	0,264
Fen Edebiyat Fakültesi	117	2,4359	0,49220			
Teknik E itim Fakültesi	24	2,3681	0,34745			
Toplam	348	2,4717	0,48339			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo39b' deki F-Testi sonucuna göre anlamlılık düzeyi olan $P=0,264>0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin mezun oldukları fakülteye göre farklılaşmamaktadır*. En yüksek puan 2,5040 “E itim Fakültesi” mezunu ö retmenlere ait olurken, en düşük puan 2,3681 “Teknik E itim Fakültesi” mezunu ö retmenlere aittir.

3.1.40. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Kıdemine Göre F Testi

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların kıdem yıllara göre dağılımlarını gösteren F testi sonuçları tablo 39c' de verilmiştir.

Tablo:39c. Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin kıdemine göre F testi

Kıdem (Yıl)	N	Ortalama	Std. Sapma	Serbestlik Derecesi	F	Anlamlılık (P)
1-5	132	2,5896	0,46342	347	3,738	0,005
5-10	99	2,4461	0,54285			
10-15	60	2,3639	0,47883			
15-20	30	2,3333	0,35288			
20-25	27	2,3827	0,36926			
Toplam	348	2,4717	0,48339			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo39c’ deki F-Testi sonucuna göre anlamlılık düzeyi olan $P=0,005<0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin kıdemine göre farklıdır.*

En yüksek puan 2,5896 “1-5” yıl arası kıdemli ö retmenlere ait olurken, en düşük puan 2,3333 “15-20” yıl arası kıdemli ö retmenlere aittir.

3.1.41. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre T Testi

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların kıdem yıllara göre dağılımlarını gösteren T testi sonuçları tablo 40’ ta verilmiştir.

Tablo :40. Devlet okullarında görevli ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin görev yaptıkları okullara göre T Testi

Okul	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (P)
İkö retim	180	2,5370	0,49471	2,630	346	0,009
Lise	168	2,4018	0,46226			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo40’ taki T-Testi sonucuna göre anlamlılık derecesi olan $P=0,009<0,05$ oldu undan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ile ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin görev yaptıkları okullara göre farklıdır.* Ortalama puanlara bakıldığında; “ İkö retim” okullarında görevli ö retmenlerin ortalama puanının 2,5370, “Lise” okullarında görevli ö retmenlerin de ortalama puanının 2,4018 olduğu görülmektedir.

3.1.42. Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları ile İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Disiplin Yönetimi ile İlgili Kurs Almalarına Göre T Testi

Ankete katılan ö retmenlerin verdikleri cevapların disiplin yönetimi ile ilgili aldıkları kursa göre dağılımlarını gösteren T testi sonuçları tablo 40a’ da verilmiştir.

Tablo :40a Devlet Okullarında Görevli Ö retmenlerin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları İlgili Görüşleri Ankete Katılan Ö retmenlerin Disiplin Yönetimi ile İlgili Kurs Almalarına Göre T Testi

Kurs	N	Ortalama	Std. Sapma	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (P)
Evet	40	2,3792	0,48037	-1,289	346	0,198
Hayır	308	2,4838	0,48326			

%95 güven düzeyinde yani $\alpha=0,05$ anlamlılık ile yapılan Tablo40a’ daki T-Testi sonucuna göre anlamlılık değeri olan $P=0,198>0,05$ olduğundan *Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yaklaşımları ilgili görüşleri ankete katılan ö retmenlerin disiplin yönetimi ile ilgili kurs almalarına göre farklılaşmamaktadır*. Ortalama puanlara bakıldığında; “Evet” cevabı veren ö retmenlerin ortalama puanının 2,3792, “Hayır” cevabı veren ö retmenlerin de ortalama puanının 2,4838 olduğu görülmektedir.

BÖLÜM IV

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular ı ında ortaya çıkarılan sonuçlar ve bunların yorumlanması sonucunda geliştirilen öneriler yer almaktadır

4.1.Sonuçlar

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin yarısı erkek, yarısı bayan olmak üzere 348 ki i dir. Bu durum ö retmenler arasında cinsiyet yönünden erkek üstünlü ünün giderek azaldı mın bir göstergesidir. Kız çocuklarının lise ve üniversite e itimine yönelik yapılan yönlendirmeler ü lke genelinde yapılan kampanyaların ba arılı oldu unu ortaya koymu tur.

Ara tırmaya katılan ö retmenlerin 178(% 61) tanesi 21-30 ya arasıdır. Bu rakamlar ankete katılan ö retmenlerin genç olduklarını ortaya koymaktadır. stanbul ilinin zorunlu görev yeri olması, akademik ilerlemeye olanak sa laması ehir ya amının gereklili ini sa laması yönünden genç ö retmenlerce tercih edilmektedir.

Ankete katılan 348 ö retmen arasında bran ö retmenleri 249(%71,6) ki i ile ço unluktur. Lisans mezunu ö retmenlerin sayısı 293 ki i dir. Yüksek lisans mezunu 34 ki i dir. Doktora e itimi alan ö retmen sayısı ise sadece 1 ki i dir.

Ankete katılan 348 ö retmenlerin 207(%59,5)'si e itim fakültesi mezunudur. E itim fakültesi mezunlarının Milli E itim bakanlı ı bünyesinde görev alması e itimin amaçlarının gerçekleştirilmesine daha fazla katkı sa layacaktır.

Önceki yıllarda okullarda farklı fakülte mezunlarının görev alması, sürekli olarak tartışılan bir konudur. Ancak son yıllarda, özellikle sınıf öğretmeni ataması, sadece eğitim fakültesinden atama yapılması bu tartışmayı bitirecektir.

Ankete katılan öğretmenlerin 308 (% 88,5)'isi Hizmet içi veya özel olarak yöneticilik kursu almamı ve de yöneticilik yapmamı . Bu sonucun nedenleri arasında ankette yer alan öğretmenlerin genç olması, yöneticilik için kendilerini tecrübesiz görmeleri gibi nedenler etkilidir.

Ankete katılan öğretmenlerde 271(%79)'u disiplin yönetimi kursları almamı tır. Sınıf yönetimi dersleri ve öğrenci davranışları dersleri eğitim fakültesinde ders olarak okutulmaktadır. Disiplin yönetimi ve bilgisi öğrenciler ile olan ilişkilerde öğretmenlere katkı sağlayacaktır.

Ankete katılan öğretmenlerin 180' i ilköğretim okullarında, 168' i ise lisede görev yapmaktadır. Anket sorularına verilen cevapların sonuçları ise şu şekildedir. *Okul disiplin kurulları okuldaki disiplin olaylarında etkin çalı maktadır* ifadesine 255(%58.9) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demi tir. 103 öğretmen ise katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum demi tir. 41 öğretmen ise kararsızım demi tir.

Ekonomik sorunlar öğrencilerde görülen olumsuz davranışları artırmaktadır ifadesine 304(%87.3) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demi tir. Bu sonuç öğretmenlerin bir soruda en fazla fikir birliği oldu ğu durumu göstermektedir. Ekonomik zorluk yaayan öğrenciler, kendilerini okul disiplinine alı tırmakta zorluk çekmektedirler. Ailelerine ekonomik kaynak sağlamak amacıyla okula gelmekte devamsızlık yapmaları ve bunun sonucu olarak davranışlarında görülen sorunlar artmaktadır.

Öğrencilerin kusurlu davranışlarını hemen düzeltirim ifadesine öğretmenlerin 219 (% 63) katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabı vermi tir. Öğrenciler okulda yaptıkları davranışların iyi veya kötü olduklarını bilemezler. Yaptıkları davranış öğretmen tarafından uyarılarak kendisine hatırlatılıyorsa bu davranışın yapılmaması gerektiğini bilincini kazanmaktadırlar. Özellikle ilköğretim yıllarının başında yer alan öğrenciler, sık sık bu tür disipline edilme olayları yaşarlar. ancak lise yıllarında ise öğrenciler kendilerini uyarılan öğretmenlere inat, uyarılan davranışı yapmaya devam ederler.

Ö retmenler ö rencilere yönelik disiplin kurallarını çok iyi bilir ifadesine ö retmenlerin 153'ü olumlu cevap verirken, 105 ö retmen olumsuz yanıt vermiştir. 90 ö retmen ise kararsız oldu unu belirtmiştir. Göreve yeni başlayan ö retmenler, her ne kadar Milli Eğitim Bakanlığının' stajyer ö retmenlere yönelik yaptıkları hizmet içi kurslara katılsalarda ö renci davranışları konusunda hangi yönetmeliğin olduğunu bilememektedirler.

Okul yönetiminin tutumları ö rencilerin davranışları üzerinde etkilidir ifadesine 308(%88.5) ö retmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu oldukça yüksek bir rakamdır. Ö retmenler arasında yaygın olan “ *Her okul, müdürü kadar okuldur.*” Sözüne ciddiye aldıkları görülmektedir.

Ergenlik dönemi sorunları olumsuz davranışlarda artırmaktadır ifadesine 333(%95.7) ö retmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. Ergenlik dönemi ile beraber disiplin olaylarının artmasını ö retmenler hemfikirlerdir. Özellikle ergenlik dönemlerine giren ö rencilere okul ortamında daha dikkatli davranılmalı ilkesi ö retmenlerce kabul edilmiştir.

Ö retmen davranışları disiplin olaylarının ortaya çıkmasında etkilidir ifadesine 281(%73) ö retmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. Özellikle ö rencilere karşı sert davranan ö retmenlerin disiplin olaylarının artması, ö rencilerin bu ö retmenler ile sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Ö rencilerin yaptıkları olumsuz davranışlara karşı gösterilen karşı tepkiler, ö rencinin davranışını değiştirmesine değil, kendisini cezalandıran ö retmene karşı bir cephe aldirmaya itmektedir. Adler bu konuda şu de erlendirmeyi yapmıştır; *Çok sayıda ö retmen görürüz, kanularınca yeteri kadar hırs sahibi olduklarını gösteremeyen çocuklara pek sert davranır, kötü not verir, böylece içlerindeki uyuklayan hırsı uyandırmaya çalışırlar.Okulda elde ettikleri başarılar tehlikeli ölçüde düşük düzeye inmiş çocukları böyle bir yöntem tam bir başarıya sürükleyecek, belirgin ölçüde bir aptallığın ve ilgisizliğin kucağına itecektir.Öte yandan, kendilerine tatlılıkla, ilgiyle ve anlayışla davranıldığı zaman çocuklarda gördüğümüz becerikliliği ve zeka parıltısına sık sık hayret etme izdir. (Adler, 2005:41)*

Okullarda uygulanan disiplin kuralları yetersiz kalmaktadır ifadesine 264(%70) öğretmen katılıyor ve kesinlikle katılıyor demidir. Öğrencilerin okuldaki sorunlu davranışları genelde nasihat, ikaz, dayak gibi cezalar verilerek de erlendiriliyor. Öğrencinin davranışlarının düzeltilmesi ile ilgili olarak disiplin yönetmeliği eksik kaldığı öğretmenlerin görüşleridir.

Televizyon olumsuz davranışlar için kötü örnek teşkil etmektedir ifadesine 308(%88.9) öğretmen katılıyor ve kesinlikle katılıyor demidir. Türkiye’de yayın yapan 27 ulusal, 16 bölgesel, 215 yerel olmak üzere toplam 258 televizyon kanalı bulunuyor. Bunlardan 65’i kablo ve 92’si uydu üzerinden yayın yapıyor. Özellikle bilinçli televizyon izlenmeyen ortamlarda çocukların televizyon bağımlı kalmaları oldukça zor olmaktadır. Televizyon kanallarında iddet, cinsel içerikli sahneler, korku unsuru bulunduran filmler çocukların izleyebileceği saatlerde yayınlanması çocukların davranışlarına olumsuz etki yapmaktadır.

Son yıllarda televizyon çocukları denilen kavramın oluşmasına neden olaylar 1990 yılların başında özel televizyonların ardı ardına yayın hayatına başlaması ile ortaya çıkmıştır. Bu tip çocuklar televizyonda izledikleri eğlenceli, rahat dünyadan, sıkıcı, ödevlerin olduğu, uyulması gereken bir sürü kurallar ile donatılmış beton binalar arasında kendilerini rahatsız hissetmektedirler. Sonuç olarak disiplin sorunları baş göstermektedir.

Disiplin olaylarında ceza sisteminin kullanılması daha etkilidir ifadesine 189(% 54.3) öğretmen katılıyor ve kesinlikle katılıyor demidir. Bu konuda öğretmenler arasında bir fikir birliği yoktur.

Disiplin olaylarında ödül sisteminin kullanılması daha etkilidir ifadesine 243(% 69.8) öğretmen katılıyor ve kesinlikle katılıyor demidir. Özellikle son yıllarda davranış bilimlerinin eğitimde uygulanması ile öğrencilerde davranış değişikliği meydana getiren ve bunu kalıcı hale gelmesini sağlayan çocukların aldıkları ödüllerdir.

Olumsuz davranışlar olumlu davranışlara göre diğer öğrenciler tarafından daha çok örnek alınmaktadır ifadesine 280 (% 80.5) öğretmen katılıyor ve kesinlikle katılıyor demidir.

Özellikle sınıflarda küfür eden çocukların olması o sınıfta küfürün yaygınla amsına neden olmaktadır.Olumsuz örnekler olumlu örneklere göre daha çabuk yayılır inancı toplumlarda kabul gören bir anlayı tır.

Rehberlik servisinin çalı maları okullarda görülen olumsuz davranı ları azaltmaktadır ifadesine 199 (%57.2) ö retmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demi tir.kararsızım cevabını verenler oldukça yüksek çıkmı tır.89 ö retmen kararsızım demi tir.

Disiplin olaylarının sıkça ya anması ö retmenlerde tükenmi li i artırmaktadır ifadesine 257(%78.4) ö retmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demi tir.Ö renciler ile kar ı kar ıya gelmek, ö rencilere cezalar vermek ö retmenlerin çalı ma hayatını olumsuz etkiledikleri gibi sosyal hayatlarında da sorun olu turmaktadır.

Ö rencilerde görülen grup olma psikolojisi disiplin olaylarını artırmaktadır ifadesine 286(% 82.2) ö retmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demi tir. Ergenlik döneminde akran grupların, ö rencilerin davranı ları arasında çok büyük etkileri vardır.Ö renci kendini bir gruba ait olmak ister, ve kendini kabul ettirmek için ise grubun tüm davranı larını kabul eder.Özellikle birlikte hareket etmeye çalı ırlar.Grub üyelerinden birine yapılan bir davranı ı kendilerine yapılmı kabul ederler.

Ö rencilerin gelir seviyesinin yüksekli i disiplinsizlik davranı nı artırmaktadır ifadesine 187(%53.7) ö retmen kararsızım ve katılmıyorum demi tir.Ö retmenler disiplin olaylarında zengin ve fakir ö renciler arasında bir farkın olmadı ı dü ünçesindedirler.

Okullarda uygulanan disiplin kuralları yeterince çaldırıcıdır ifadesine 198(%56.9) ö retmen katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum demi tir. Bu soruyu olumsuz cevap veren ö retmenler, bir di er anket sorusu olan disiplin olayları her yıl azalmaktadır sorusuna katılıyorum demi lerdir.Bu ise ö retmenlerin disiplin cezalarının etkisin az oldu unu dü ünmelerine ra men disiplin olaylarının ise azaldı nı kabul etmektedirler.

Evde iddet gören öğrenci disiplinsiz davranmaktan çekinmemektedir ifadesine 304(%87.4) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. öğrencilerin büyük bir kısmı iddet ile aile içinde tanış olmaktadır. özellikle Türk toplumunda dayak ile disiplin arasında bir bağ vardır. bir çok anne baba dayanın terbiye aracı olduğunu düşünmektedir. "Eti senin kemiği benim", "Dayak cennetten çıkmadır", "Öğretmenin tokat attığı yerde gül biter" tarzında halk arasında yerleşmiş yanlış inanışlar vardır.

Öğrenciler arasında ya ananın küçük olayları görmezlikten gelirim ifadesine 205 (%59) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu soru ile eğitim ciddi bir iştir. hatası olan çekmelidir sorusu arasında tutarlılık vardır. Her iki soruda da yaklaşık değerler çıkmıştır. Bu da bize öğretmenlerin disiplin yaklaşımlarının farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Karnesinde zayıf olan öğrenciler diğer öğrencilere göre daha fazla disiplinsiz davranmaktadır ifadesine 252(%72.4) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir.

Eğitim ciddi bir iştir. Hatası olan öğrenci cezasının çekmelidir ifadesine 181(%52) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. %48 ise buna katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuç öğretmenler arasında disiplin uygulamaları yönünden farklılık olduğunu göstermektedir. Disipline farklı bakan öğretmenlerin bulunması, kişilik yapılarından kaynaklanmaktadır.

Okulda öğretmenler disiplin olaylarına karşı her zaman aynı tepkiyi verirler ifadesine 216(%61.2) öğretmen katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum demiştir. Bu sonuç ile öğretmenler disiplin kurallarını bilir sorusu sonucu tutarlılık göstermektedir. Öğretmenlerin kişisel özellikleri, tecrübeleri, eğitim anlayışları arasındaki farklılıklar disiplin olaylarına karşı tepkiler vermelerine neden olmaktadır.

Her yıl disiplin olayları artmaktadır ifadesine 213(%61.3) öğretmen katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu, disiplin kuralları yeterince caydırıcıdır sorusuna olumsuz cevap veren sonuç ile tutarlılık göstermektedir. Öğretmenler disiplin cezalarının disiplin getirmedine, aynı zamanda her yıl disiplin olaylarının arttığını belirtmişlerdir.

Aileler ö rencilerin disiplinsiz davranı larına kar ı yeterince tepki vermektedir ifadesine 202(%58.1)ö retmen katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum demi tir. Anketin yapıldı ı yerler olan Ba cılar, Bakırköy, Esenler, Fatih, Güngören ilçeleri sosyo-ekonomik düzeyi geri düzeyde olan yerlerdir. Burada aile geçimini sa lamak amacıyla anne ve baba çalı maktadır.Ayrıca bu yerlerdeki nüfus oldukça yüksektir. Çok çocuklu ailelerde çocukların sorunları ile ilgilenme azdır. Anketin yapıldı ı yerlerde velilerin okuma yazma oranı oldukça geridir. Bir çok aile memleketlerinden göçerek stanbul'a yerle mi tir.

Ara tırma sonuçlarına göre; Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin *cinsiyetlerine göre farklıla mamaktadır*. Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin sınıf veya bran ö retmeni olmasına göre farklıla maktadır.

Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin ya ına göre farklıla maktadır. Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ilgili ö retmenlerin görü leri ankete katılan ö retmenlerin *e itim düzeyine göre farklıla mamaktadır*.

Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin *mezun oldukları fakülteye göre farklıla mamaktadır*. Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin *kıdemine göre farklıla maktadır*.

Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ile ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin *görev yaptıkları okullara göre farklıla maktadır*. Devlet okullarında görev yapan ö retmenlerin okuldaki disiplin yakla ımları ilgili görü leri ankete katılan ö retmenlerin *disiplin yönetimi ile ilgili kurs almalarına göre farklıla mamaktadır*

4.2.Öneriler

Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin disiplin yaklaşımları ile ilgili yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre belirlenen öneriler aşağıdaki gibidir.

- Tecrübeli Öğretmenler okulda göreve yeni başlayan öğretmenlere karşı olası sorunlar konusunda yardım etmelidirler. Öğrenciler ile en çok sorun yaşayan öğretmenler göreve yeni başlayan öğretmenlerdir. Okuldaki disiplin olaylarına neden olan veya özel durumları olan öğrenciler hakkında hiçbir fikri yoktur.ders esnasında sınıfa hakim olmak amacıyla sık sık bu öğrenciler ile karşı karşıya gelirler.
- Devlet okullarında danışman öğretmen uygulaması başlatılmalıdır.Okul idaresi, öğretmenler, öğrenciler ve aileler arasında sık sık sorunlar yaşanmaktadır.Bu sorunlar okul ve aile arasında iletişim kopukluğuna neden olmaktadır. Bu tür bir iletişim sorunlarının çözümüne katkı sağlamadığı gibi, daha fazla sorun ortaya çıkaracaktır. Bu sorunların çözümünde aracı olarak okullarda danışman öğretmen uygulaması başlatılması faydalı olacaktır.
- Okullarda yaşanan disiplin olaylarında ilk önce aile durumdan haberdar edilmelidir. Aileler okulda yaşanan olumsuz olaylardan geç haberdar edilmeleri yanlış bilgi almalarına neden olmaktadır. Bu durumda sorunun nedeni tam olarak anlaşılamamaktadır.
- Aile ile okul arasındaki iletişim resmi düzeyden çıkarılmalı ve duygusal bağlar kurulmalıdır. Bir çok veliler okullarda öğretmenler ile iletişim kuramamaktan şikayet etmektedirler. Veli toplantıları amaçlarından uzak bir şekilde yürütülmektedir. Veli toplantılarında öğretmenler tek tek öğrenciler hakkında bilgi vermektedir. Özellikle sorunlu öğrencilerin velileri ile daha sık iletişim kurulması sorunların çözümüne katkı sağlayacaktır.

- Sosyal yardımla ma ve dayanı maya önem verilmelidir. Sınıflarda ekonomik farklılıklardan kaynaklanan sorunları engellemek amacıyla ö renciler bilinçlendirilmelidir. Disiplin olaylarının en çok ya andı 1 dönem ergenlik dönemidir. Ö renciler ile ya anan sorunlar da bu dönemin etkisi vardır.
- “Kitap okuyan çocuk daha ahlaklı olur” dü üncesini okulun bir kuralı haline getirilmeli ve ö rencileri kitap okuma zevkine alı tırılmalıdır. Özellikle ahlak, yardımla ma, arkadaş lık, dürüstlük vb. kavramların verildi i roman, iir, hikaye kitapları disiplin olaylarına olumlu katkı yapacaktır.
- Okulda dayak atan, ö rencilere sert davranan, kaba sözler sarfeden ö retmenlerin ö renci ile ili kilerinde dikkatli olması noktasında yardım edilmelidir. Okullarda ö rencileri ile sorun ya ayan ö retmenlerin maddi ve manevi destek verilmelidir. Ö retmenler de hata yapabilirler. Önemli olan ise hataların terk edilemesidir.

4.3.Ara tırmacılara Öneriler

Ara tırmalacılar okullarda ergenlik sorunları ile ilgili bir ara tırma yapılabilir. Ö rencilerin disiplin anlayı ları ara tırılabilir. Disiplin cezaları alan ö rencilerin davranı ları ara tırılabilir.

KAYNAKÇA

- A ır, .(1993). *Orta Dereceli Okullarda Ö rencilerin İ ledikleri Disiplin Suçları*.
(Basılmamı Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Ankara
- Ada, S, Çetin, M.(2006).**E itim ve Ö retimde Ortamında Disiplin
Nedir?**. 2.Baskı, Nobel Yayınevi, stanbul
- Adler, A. (2005).**Sorunlu Okul Çocu u**. Çev:Kamuran PAL, 3.baskı, Cem
Yayınevi, stanbul
- Adler, A. (2005).**Çocuk E itimi**. Çev:Kamuran PAL, 3.baskı, Cem Yayınevi,
stanbul
- Adler, A .(2000). **Okulda Güç E itilebilir Çocuklar**. Çev: Kamuran PAL
Cem Yayınevi, stanbul
- Ataç, F.(2003). **Ö retmenler çin Ö renci Psikolojisi**. 3.Baskı, Epsilon
Yayınları, stanbul
- Apuhan, R. .(2006). **Ergenlerle İletişim**. Tima Yayınları, stanbul
- Aydınlı, H.(2003) .**Çocuk E itiminde Sık Sorulan Sorular ve Cevapları**.
3. Baskı, Zambak Yayınları stanbul
- Aydo mu , K. , Balta , A., Balta , Z, Davaslıgil., Ü.,Güngörmü , Konuk, E.,
Korkmazlar, Ö., Navaro, L., Oktay, A., Razon, N., Yavuzer, H.
(2006). **Ana – Baba Okulu. 12 . Baskı , Remzi Kitapevi**, stanbul
- Bilgin, V.(2007).**Türkiye’de De i imin Dinamikleri**. Lotus Yayınları, 2007,
stanbul
- Burger, J.M.(2007). **Ki ilik**. Çev: nan D.E.SARIO LU, Kaknüs Yayıncılık,
stanbul
- Buscaglia, L.(1987). **9 Numaralı Otobüsle Cennete**. Çev:Belkıs Çorakçı,
nkılap Yayınevi, stanbul
- Can, M. Sükrü.(2007). *İkö retm kinci Kademe ö rencilerinde Görülen “madde
Ba ımlılı ı” Alı kanlı ı* (Basılmamı Yüksek Lisans Tezi),Sakarya
Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, Sakarya
- Cücelo lu, D. (1999). **çimizdeki Çocuk**. Remzi Kitabevi, stanbul

- Çetin, Y. (2002). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Problemleri ile İlgili Görüşleri* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana
- Dirik, K.(2002). “*zmir ili ilköğretim okullarında ödül ve ceza*” (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, zmir
- Emiroğlu, Ö.(2009). www.aktuelegitim.com/eitim-ogretim-yazlar/52-okulda-disiplin-nasl-olmaldir(Erişim Tarihi: 21.02 .2009)
- Esen, H.(2006). *İlk Ve Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Kullanmış Oldukları Disiplin Türleri*’(Basılmamış Yüksek lisans tezi),Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne
- Erden, M .(2008). **Sınıf Yönetimi**. Arkadaş Yayınları, İstanbul
- Gasteiger, B, Klein, G.(2007). **Okullarda İddeti Önlemek**. Çev: Özden Saatçi Karadana, İya Yayınları, İstanbul
- Gözütok, F. D.(1992). “Disiplin Sağlamada Öğretmen Davranışları”, **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt:25, Sayı:2. Yıl: 1982
- Gordon, T.(2007). **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. Çev:Emel Aksay, 20. Basım, Sistem Yayıncılık, İstanbul
- Gordon, T. (2007). **Çok Disiplin mi Yok Disiplin mi ?**. Çev:Emel Aksay. 8. Basım Sistem Yayıncılık. İstanbul
- Karasar, N.(2007).**Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 17.Baskı, Nobel Yayınları, İstanbul
- Kızılkaya, E.(2006). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Olumlu Disiplin Yöntemlerini Öğrenme Htiyac*ı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Adana.
- Kulaksızoğlu, A. (2006). **Ergenlik Psikolojisi**. 8.Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Küçükahmet, L. Ataman, A., Efil, S., Çalık, T., Duman, T., Güçlü, N., Akyol, H., Aytekin, H., Demirbolat, A., (2007).**Sınıf Yönetimi**. 9.Baskı Nobel Yayınları, İstanbul
- Martin, M, Watman, C.(2002). **Çocuğunuzun Okulla İlgili Sorunlarını Çözebilirsiniz**. Çev: Fatma Zengin Dağcıdır, 3.Basım, Sistem Yayıncılık, İstanbul

- Mercan, M. (2001). "*Ortaöğretim Okullarındaki Disiplin Cezaları Uygulamalarının Sonuçları ile İlgili Görüşleri İncelenmesi*" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Özcan, H.(2008). "*İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okuldaki Disiplin Yaklaşımları*" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Özdemir, S, (2008). **Eğitim Bilimine Giriş** . 6.Baskı, Nobel Yayınları, İstanbul
- Özden, Y, Balcı, A, Açıklık, A, Başar, H, Aydın, İ, İman, M, Özdemir, S, Çelik, V, Karip, E, Turan, S, Terzi A, R.(2005). **Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı**. 2.Baskı, Pegem Yayınları, Ankara
- Özen, Y.(2001). **İlköğretimde İletişim**. Nobel Yayınları, İstanbul.
- Özmen, A.(1995). "*Disiplin Cezaları ve Lise Öğrencilerinin Uyum Durumları Arasındaki İlişki*" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özyurt, S. (1999). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş** . Değişim Yayınları, Sakarya
- Sadık, F. (2000). *İlköğretim I. Asama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Salk, L. (1998). **Çocuğun Duygusal Sorunları**. Çev: Erzem Onur, Remzi Kitabevi, 7 Baskı, İstanbul
- Sarpkaya, P. (2005). *Resmî liselerde disiplin sorunları ve ilgili grupların (Öğretmen, Öğrenci, Yönetici, Veli) Yaklaşımları* (Basılmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Sayın, N. (2001). *Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleriyle İstenmeyen Davranışları Önleme Yöntemleri*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir
- Shultz, D, S .E.(2007). **Modern Psikoloji Tarihi**. Çev: Yasemin ASLEY, Kaknüs Yayıncılık, İstanbul

- im ek, F. (2000). *Bir Grup Rehberli i Programının Ö retmenlerin Disiplin Anlayı na Etkisi. (Basılmamı Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- Solak, A. ve di erleri.(2007).**Okullarda İddet ve Çocuk Suçlulu u**. Hegem Yayınları, Ankara
- Temel, A .(2005). Okulda ve Sınıfta Disiplin.
www.psikoloji.gen.tr/modules.php?name=News&file=print&sid=274(Eri im Tarihi:16.06.2009).
- Tosun, Ü.(2001).*Ö retmenlerin Disipline l ikin Tutumları Ve Toplam Kalite Modelinde Disiplin Tutumları* (Basılmamı Doktora Tezi), Marmara Üniveristesesi E itim Bilimleri Enstitüsü, stanbul
- Tosun, Ü. (2002). **Onurlu Disiplin**. Beyaz Yayınları, stanbul
- Uysal, G. (1991). *Orta Ö retim Kurumlarında Disiplin Yönetmeli i Hükümlerine Göre Disiplin Uygulamalarının De erlendirilmesi* (Basılmamı Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- Tosun, Ü.(2001).*Ö retmenlerin Disipline l ikin Tutumları Ve Toplam Kalite Modelinde Disiplin Tutumları*(Basılmamı Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi E itim Bilimleri Enstitüsü E itim Bölümleri, stanbul
- Türnüklü, A. (2006). **Onarıcı Disiplin**. Ekinoks Yayınları, Ankara
- Weilburger, L.(2009).**Çocuk ve Disiplin**. Ekinoks Yayınları, stanbul
- Yavuzer, H. (1995). **Çocuk E itimi El Kitabı**. Remzi Kitapevi, stanbul.
- Yavuzer, H. (1998). **Çocuk ve Suç**. Remzi Kitapevi, stanbul
- Yavuzer, H (2007). **Ana-Baba ve Çocuk**. 19. Basım, Remzi Kitabevi, stanbul
- Yörüko lu, A. (2004). **Gençlik Ça ı Ruh Sa lı ı**. 13. Baskı, Özgür Yayınları, Ankara

(http://www.kmarasram.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&catid=59:100-soruda-anne-baba-eitimi&id=201:59cocuk-etmnde-ale-tpler-ve-sosyal-etkiler-nelerdr (Eri im Tarihi:29.04.2009.)

<http://okulweb.meb.gov.tr/35/02/959733/dokuman%20arsivi/bosanmavecocuk.pdf>
(Eri im Tarihi: 21.04.2009)

http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2006/takvim/egitim_sistemi.html.(Eri im Tarihi:23.03.2009)

<http://www.pegema.net/dosya/dokuman/350.pdf>:(Eri im Tarihi:17.04.2009)

(<http://www.mebnet.net/Dergi/4.pdf>.(Eri im Tarihi:23.05.2009)

(www.rehabilitasyon.com/index.php?ct=4&tab=3&act2=read&p=1&aid=1615.)
(Eri im Tarihi: 28.04.2009).

EKLER :

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Ek 2: Disiplin Nedenleri Anketi

EK: 1:

K SEL B LG FORMU

De erli ö retmenler

Bu anket devlet okullarında görevli ö retmenlerin okullarda ya anan disiplin olaylarına yakla ımlarını incelemek amacıyla hazırlanmı tır.

Anketten elde edilen veriler toplu olarak de erlendirilecek ve sadece çalı ma amacına uygun olarak kullanılacaktır. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur. Ankete içtenlikle verece iniz cevaplar ara tırmanın amacına ula masına katkı sa layacaktır.

İgi ve katkılarınız için te ekkür eder, saygılar dilerim

Hacı Yaver ÇERÇ

Maltepe Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Ö rencisi

1: Cinsiyetiniz

1. () Bay 2. () Bayan

2. Ya mız

1. () 21-25

2. () 26-30

3. () 31-35

4. () 36-40

5. () 41-45

6. () 46-50

7. () 51 ve üzeri

3: Bran ınız

1. () Sınıf Ö retmeni
2. () Bran Ö retmeni

4: E itim Düzeyiniz

1. () Önlisans
2. () Lisans
3. () Yüksek Lisans
4. () Doktora

5.Mezun Oldu unuz Fakülte

- 1 () E itim Fakültesi
- 2 () Fen- Edebiyat fakültesi
3. () Teknik E itim Fakültesi
- 4 () Mühendislik Fakültesi

6.Mesleki Kıdeminiz

- 1: () 1-5 2.() 5-10 3. () 10-15 4.() 15- 20 5 () 20
ve üzeri

7: Yöneticilikle ilgili Kurs veya Seminer Aldınız mı ?

- 1 () Evet 2.() Hayır

8: Disiplin Yönetimi le ilgili Bir E itim Aldınız mı ?

- 1.() Evet 2.() Hayır

9.Görev Yaptı ınız Okul Türü

- 1.() İkö retim 2.() Lise

EK 2:D SPL N NEDENLER ANKET

Madde numarası	Devlet Okullarında Görev Yapan Ö retmenlerin Disiplin Tutumları ile ilgili A a ıdaki fadeleri Okuyarak A a ıdaki fadelere Katılım Düzeyini ıretleyiniz.	Kesinlikle katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1	Okul Disiplin Kurulları Okuldaki Disiplin Olaylarında Etkin Calı maktadır					
2	Ekonomik Sorunlar Ö rencilerde Görülen Olumsuz Davranı ları Artırmaktadır					
3	Öğrencilerin Kusurlu Davranı larını Hemen Düzeltirim					
4	Ö retmenler Ö rencilere Yönelik Disiplin Kurallarını Çok İyi Bilir					
5	Okul Yönetiminin Tutumları Ö rencilerin Davranısları Üzerinde Etkilidir.					
6	Ergenlik Dönemi Sorunları Olumsuz Davranıslarda Artırmaktadır.					
7	Ö retmen Davranı ları Disiplin Olaylarının Ortaya Çıkı ında Etkilidir.					
8	Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yetersiz Kalmaktadır.					
9	Televizyon Olumsuz Davranı lar İçin Kötü Örnek Te kil Etmektedir.					
10	Disiplin Olaylarında Ceza Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir.					
11	Disiplin Olaylarında Ödül Sisteminin Kullanılması Daha Etkilidir.					
12	Olumsuz Davranıslar Olumlu Davranıslara Göre Di er Ö renciler Tarafından Daha Çok Örnek Alınmaktadır.					
13	Rehberlik Servisinin Çali malari Okullarda Görülen Olumsuz Davranısları Azaltmaktadır					
14	Disiplin Olaylarının Sıkca Ya anması Ö retmenlerde Tükenmi li i Artırmaktadır					
15	Ö rencilerde Görülen Grup Olma Psikolojisi Disiplin Olaylarını Artırmaktadır					
16	Ö rencilerin Gelir Seviyesinin Yüksekli i Disiplinsizlik Davranı mı Artırmaktadır					
17	Okullarda Uygulanan Disiplin Kuralları Yeterince Çaydırıcıdır					

18	Evde İddet Gören Ö renci Disiplinsiz Davranmaktan Çekinmemektedir.					
19	Karnesinde Zayıf Olan Ö renciler Diğer Ö rencilere Göre Daha Fazla Disiplinsiz Davranmaktadır.					
20	Eğitim Ciddi Bir İtiraz Hatası Olan Ö renci Cezasının Çekmelidir.					
21	Ö renciler Arasında Yaşanan Küçük Olayları Görmezlikten Gelirim					
22	Okulda Öğretmenler Disiplin Olaylarına Karşı Her Zaman Aynı Tepkiyi Verirler					
23	Her Yıl Disiplin Olayları Artmaktadır.					
24	Aileler Öğrencilerin Disiplinsiz Davranmalarına Karşı Yeterince Tepki Vermektedir					